

2005:10

Den första tiden med Finsam

Finansiell samordning inom
rehabiliteringsområdet

MISSIV

DATUM
2005-05-10
ERT DATUM
2004-03-18

DIARIENR
2004/197-5
ER BETECKNING
S2004/2440/SF
(delvis)

Regeringen
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag att följa upp och utvärdera finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Regeringen gav den 18 mars 2004 Statskontoret i uppdrag att årligen följa upp och utvärdera finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

Statskontoret överlämnar härmed den första rapporten ”Den första tiden med Finsam – finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet” (2005:10).

Generaldirektör Knut Rexed har beslutat i detta ärende. Direktör Anna Karlgren, chef för Enheten för utvärderingsfrågor, avdelningsdirektör Maria Karanta, avdelningsdirektör Thomas Sandberg, avdelningsdirektör Sven Silvander och avdelningsdirektör Jenny Soukkan, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Enligt Statskontorets beslut

Jenny Soukkan

Innehåll

	Sammanfattning	7
	Fjorton samordningsförbund i maj 2005	11
1	Statskontorets uppdrag	13
1.1	Ett fyraårigt uppdrag	13
1.2	Rapportens syfte	13
1.3	Uppdragets genomförande	14
1.4	Rapportens disposition	15
2	Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet	17
2.1	Målgruppen är i behov av samordnade insatser	17
2.2	Syftet med Finsam	18
2.3	Verksamhet i Finsam	18
2.4	Mer om Finsam	19
2.5	Jämförelser med Socsam och Frisam	20
3	Finsam – process och stötestenar	23
3.1	Planer på samordningsförbund	23
3.2	De som bildat eller planerar förbund	24
3.3	De som inte fattat beslut om samordningsförbund	28
3.4	De som inte kommer att bilda samordningsförbund inom ett år	30
3.5	Statskontorets bedömning av första tiden med Finsam	32
3.6	Utvecklingen av Finsam	35
3.7	Statskontorets fortsatta uppdrag	36
	Bilagor	
1	Regeringsuppdraget	39
2	Resultat från enkätundersökningen	45
3	De första samordningsförbunden	71
4	Fyra fallstudier	89
5	Aktörerna på nationell nivå	101
6	Tabellbilaga	105
7	Enkäten	123
8	Intervjuförteckning	129
9	Referenser	131

Sammanfattning

Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (Finsam)

Sedan den första januari 2004 är det möjligt för Försäkringskassan, länsarbetsnämnd, kommun och landsting att bedriva finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (Finsam).¹ Syftet med Finsam är att återställa den enskildes funktions- och arbetsförmåga. Målgruppen bör vara individer med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de fyra aktörerna. Regeringen bedömer att målgruppen omfattar omkring 280 000 personer, cirka fem procent av dem i förvärvsaktiv ålder.

För att bedriva Finsam ska alla fyra parter ingå i ett särskilt samordningsförbund. Förbundet ska ha en politiskt tillsatt styrelse med representanter för alla fyra parter. Länsarbetsnämnden kan representeras av en tjänsteman. Förbundet ska agera som beställare av rehabiliteringsinsatser samt även göra prioriteringar och skapa förutsättningar för en fungerande samverkan.

Parterna ska bidra till samordningsförbundets budget med bestämda andelar. Försäkringskassan ska stå för hela statens andel, hälften av budgeten. Kommunen och landstinget ska bidra med en fjärdedel vardera. Försäkringskassan får utnyttja fem procent av sjukpenningsanslaget till Finsam och/eller annan samverkan.

Statskontorets uppdrag

Statskontoret fick i mars 2004 i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera Finsam. Uppdraget sträcker sig över fyra år. Först i slutet av perioden kan det vara möjligt att studera effekter av Finsam.

I denna första rapport har vi koncentrerat oss på vad som driver på alternativt försvårar bildandet av samordningsförbund. Uppföljningen bygger på intervjuer med de fyra parterna i olika delar av landet och på en bred enkät. Särskild uppmärksamhet riktas mot aktörernas inställning till lagens olika delar.

Fjorton samordningsförbund i maj 2005

I maj 2005 har 23 kommuner och 21 stadsdelar² bildat 14 samordningsförbund i fem län. Västra Götaland har 6 förbund, Västernorrland 3 och Dalarna och Östergötland vardera 2 samordningsförbund. Södermanland har ett samordningsförbund, där alla nio kommuner i länet ingår. Av de 14 förbunden har 9 fler än en kommun som medlemmar.

¹ Lag (2004:793) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

² Stadsdelar i Göteborg.

Ett 50-tal kommuner ingår i eller planerar förbund

Drygt 50 kommuner³ ingår i eller har planer på samordningsförbund. Ett 70-tal har ännu inte fattat beslut och 45 har inte för avsikt att bilda förbund det närmaste året. Det finns också ett 80-tal kommuner som inte har diskuterat Finsam. Ett 60-tal kommuner har inte besvarat enkäten.

Försäkringskassan planerar förbund i 15 län

Enligt Försäkringskassan finns det planer på samordningsförbund i 15 län, medan 11 länsarbetsnämnder och 9 landsting planerar förbund det närmaste året. Övriga försäkringskassor på länsnivå, länsarbetsnämnder och tre landsting har ännu inte tagit ställning till Finsam. Två landsting menar att de inte kommer att bilda samordningsförbund det närmaste året.⁴

Inga allvarliga stötestenar i lagen

I huvudsak är de fyra aktörerna positiva till lagens olika delar. Att alla fyra parter ska vara med kan dock medföra att det blir svårt att nå samsyn om målgruppen.

Inställningen till de fasta finansieringsandelarna varierar mer än inställningen till övriga delar i lagen. De fasta finansieringsandelarna gör det ibland svårt att motivera landstingen till att gå in i Finsam.

Statskontoret konstaterar att de svårigheter som förbunden haft med samsyn om målgruppen och finansieringen är problem som bevisligen går att lösa. Det har bildats förbund trots att någon part har en negativ inställning till dessa delar av lagen. I nuläget motiverar dessa stötestenar inte någon förändring av lagens utformning.

Finsam ses ibland som en ersättning, inte ett komplement

Lagens frivillighet gör det möjligt för en av parterna att hindra att ett samordningsförbund bildas. Beslut om hur man ska samverka tas på regional och lokal nivå. Svagt politiskt intresse och/eller att någon annan part inte vill uppges av aktörerna vara de viktigaste orsakerna till att inte bilda samordningsförbund. Enligt Statskontorets bedömning hänger det svaga intresset främst samman med att man vill fortsätta med annan samverkan och att man inte ser Finsam som ett komplement utan som ersättning till denna. Någon eller några parter anser således att man kan tillgodose behovet hos den aktuella målgruppen med nuvarande samverkan.

³ Med kommuner avses också 39 stadsdelar i Stockholm, Göteborg och Malmö som besvarat enkäten.

⁴ Tre landsting har inte besvarat enkäten och ytterligare tre har inte diskuterat Finsam.

Landstingens resurser kan hindra förbund

Möjligheten att bilda samordningsförbund varierar även i de län där Finsam redan kommit igång. Det finns en risk att de regionala aktörerna, särskilt landstingen, inte har ekonomiska möjligheter att ingå i flera olika förbund, även om det finns ett intresse från kommunernas sida. En konsekvens av detta är att utrymmet för förbund begränsas och de kommuner som skulle vilja bilda förbund inte kan det. Det är i dag för tidigt att säga vilka konsekvenser de fasta finansieringsandelarna får för antalet samordningsförbund i landet. Vi kommer i framtida avrapporteringar att uppmärksamma hur landstingens resurser påverkar bildandet av förbund.

Förutsättningarna för Finsam varierar mellan länen

Vår undersökning visar att de flesta försäkringskassorna på länsnivå planerar förbund och uppfattas som drivande i processen. Statskontoret bedömer därför att Försäkringskassan är en särskilt viktig aktör i Finsam. I sex län är dock försäkringskassorna inte särskilt intresserade. I denna grupp förekommer negativa attityder till konstruktionen med samordningsförbund och till den politiska styrningen. Vår bedömning är att det i dag är tveksamt om Finsam kommer att starta i dessa län, oavsett om det finns intresse hos övriga parter.

Ökad styrning kan behövas

För att ge likvärdiga förutsättningar för alla kommuner och landsting att bilda samordningsförbund kan det krävas att regeringen ökar styrningen av Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket när det gäller Finsam. Regeringen kan överväga att i regleringsbrev ge uppdrag att bilda samordningsförbund om kommun och landsting vill samverka inom Finsam.

Fjorton samordningsförbund i maj 2005

I maj 2005, enligt vår kännedom, har 23 kommuner och 21 stadsdelar bildat 14 samordningsförbund i fem län. I tabell 1 redovisas vilka samordningsförbund som finns i maj 2005. Det finns 9 förbund som har fler än en kommun som medlemmar. I Sörmland har man valt att bilda ett förbund med alla kommuner i länet.

Bildade samordningsförbund maj 2005

Samordningsförbund	Län	Datum för bildande
Avesta, Hedemora	Dalarna	1/1-05
Ludvika, Smedjebacken	"	1/1-05
Alla nio kommuner i länet ⁵	Södermanland	1/5-05 ⁶
Sundsvall	Västernorrland	december-04
Örnsköldsvik	"	december-04
Kramfors	"	december-04
Göteborg: ⁷		
Centrum	Västra Götaland	1/1-05
Hisingen	"	1/1-05
Väster	"	1/1-05
Nordost	"	1/1-05
Trollhättan	"	15/12-04
Bengtsfors, Åmål, Dals Ed	"	1/4-05
Motala, Vadstena	Östergötland	1/1-05
Norrköping	"	1/1-05

⁵ Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs, Trosa och Vingåker.

⁶ Formellt startdatum är 1/5, i praktiken blir det i början av juni.

⁷ I förbunden i Göteborg ingår flera stadsdelar i varje förbund.

1 Statskontorets uppdrag

1.1 Ett fyraårigt uppdrag

Statskontoret fick i mars 2004 i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet, enligt lag 2004:793⁸. Denna lag gör det möjligt för Försäkringskassan, länsarbetsnämnd, kommun och landsting att samverka inom ramen för samordningsförbund. I fortsättningen kommer vi att använda begreppet Finsam.⁹ Statskontoret ska årligen rapportera om arbetet med uppdraget. Finsam ska sättas i relation till effekter och kostnader för andra samverkansformer och arbets sätt för att stödja målgruppen, dvs. personer med behov av samordnade insatser från flera rehabiliteringsaktörer. En effektutvärdering är möjlig först i slutet av uppdragsperioden. Uppdraget ska slutredovisas den 15 maj 2008.

Socialdepartementet föreslår i en separat promemoria¹⁰ vilket fokus utvärderingen ska ha första året. Följande frågor bedöms som särskilt viktiga:

- Vilken erfarenhet kan dras av att samtliga parter måste medverka i den finansiella samordningen?
- Vilka erfarenheter kan dras av att parterna ska bidra med lika andelar till den finansiella samordningen?
- Finns stötestenar i planering och genomförande av samordningen?

1.2 Rapportens syfte

Denna rapport beskriver i vilken omfattning samordningsförbund planeras och startas och hur denna process fortgår. Några aspekter som lyfts fram är:

- de fyra parternas intresse för denna samverkansform
- vilka erfarenheter de fyra parterna hittills har av att starta upp samverkan inom ramen för samordningsförbund
- inställningen hos dem som i nuläget inte kommer att bilda samordningsförbund

Uppföljningen belyser vad som driver alternativt hindrar att Finsam kommer till stånd i olika delar i landet. Särskild uppmärksamhet ägnar vi åt lagens olika delar och vilka fördelar och nackdelar de olika aktörerna ser när det gäller samverkan i enlighet med den nya lagstiftningen.

⁸ Lag (2004:793) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

⁹ Inte att förväxla med "gamla Finsam", lokal försöksverksamhet mellan 1993 och 1997.

¹⁰ Promemoria Socialdepartementet (2004-02-17).

Studien bygger på uppgifter från tjänstemännen hos de fyra parterna. Vi har inte kontaktat den politiska nivån inför denna avrapportering. Statskontorets intryck är att det framförallt är tjänstemännen som haft ansvar för beredningen av frågan om samordningsförbund.

1.3 Uppdragets genomförande

1.3.1 Telefonintervju med försäkringskassor i alla län

Under hösten 2004 gjorde vi telefonintervjuer med Försäkringskassan alla länsorganisationer. Syftet var dels att få en första kartläggning av Finsam, dels att få fram ett mindre urval av områden för fallstudier.

1.3.2 Fallstudier i fyra områden

För fallstudierna valde vi ut fyra geografiska områden utifrån deras erfarenheter av liknande samverkansförsök och deras planer på att gå in i Finsam. Områdena är Södermanlands län, Hisingen i Göteborg, Uppsala län och Fin-spångs kommun. Totalt genomfördes 19 intervjuer på plats eller via telefon med tjänstemän från de fyra aktuella parterna. Syftet med intervjuerna var att få fram underlag till enkätstudien men även att undersöka vad de olika organisationerna anser om lagen. Vi var också intresserade av deras argument för att starta eller avstå från Finsam. Intervjusvaren får tjäna som enskilda exempel på diskussionen i fyra olika områden och används tillsammans med enkätresultaten i vår analys.

1.3.3 En bred e-postenkät

Under januari 2005 skickade Statskontoret totalt via e-post ut 398 enkäter till alla kommuner, alla stadsdelar i Göteborg, Malmö och Stockholm, Försäkringskassans alla länsorganisationer, samt alla länsarbetsnämnder och landsting. Syftet med enkäten var att få en aktuell bild över var det planeras samordningsförbund, intresset för Finsam, vad man anser om lagens utformning samt vilka orsaker som finns till att man inte kommer att delta i Finsam.

1.3.4 Intervjuer med de nationella aktörerna

Under januari 2005 intervjuade vi också representanter för Försäkringskassans huvudkontor, Arbetsmarknadsstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting. Syftet med intervjuerna var att få fram hur dessa nationella

aktörer ser på lagen om finansiell samordning och hur de ser på sin roll i samverkan.

1.3.5 Intervjuer med nio bildade samordningsförbund

Under våren 2005 intervjuade vi företrädare för nio av de tolv samordningsförbund som bildades i början av året. Syftet med intervjuerna var framförallt att ta reda på om de som beslutat att starta ett samordningsförbund stött på några särskilda svårigheter under förbundets bildande. Intervjusvaren får tjäna som enskilda exempel på processen i dessa nio områden.

I Statskontorets arbetsgrupp har ingått Maria Karanta, Thomas Sandberg, Sven Silvander och Jenny Soukkan (uppdragsledare). En intern referensgrupp har knutits till projektet.

1.4 Rapportens disposition

I kapitel 1 redovisas Statskontorets uppdrag. Bakgrunden och intentionerna bakom lagstiftningen beskrivs i kapitel 2. I kapitel 3 görs en sammanfattande analys av den första tiden med Finsam. Detta kapitel är fristående och kan läsas utan de övriga delarna i rapporten.

I bilaga 1 finns regeringsuppdraget. Därefter följer tre bilagor med mer detaljerade och separata beskrivningar av resultaten från enkäten, intervjuer med samordningsförbunden samt intervjuer med de olika parterna i fyra områden. I bilaga 5 beskriver vi i vilka uppdrag de nationella aktörerna har inom Finsam samt vilka åsikter de har om lagen. Bilaga 6 är en tabellbilaga med resultaten från enkätundersökningen. Enkätformuläret återfinns i bilaga 7.

2 Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Den 1 januari 2004 antogs en lag om finansiell samordning som möjliggör för Försäkringskassan, länsarbetsnämnd, kommun och landsting att samverka inom rehabiliteringsområdet (Finsam).¹¹ För att Finsam ska kunna bedrivas krävs att alla fyra parterna deltar och att ett samordningsförbund bildas. Vidare krävs att alla utom länsarbetsnämnden avsätter medel till rehabilitering. Beskrivningen nedan bygger i huvudsak på den proposition och departementsskrivelse som föregick lagen.¹²

2.1 Målgruppen är i behov av samordnade insatser

Målgruppen för Finsam består av individer som har behov av offentligt stöd som enskilda myndigheter i dag har svårt att tillgodose. Enligt regeringens beräkningar uppgår gruppen till 280 000 individer, motsvarande fem procent av befolkningen i förvärvsaktiv ålder. Gruppen har en kombination av medicinska, psykiska, sociala och arbetsmarknadsrelaterade problem och behöver därför ofta stöd från flera aktörer. De befinner sig ofta långt från arbetsmarknaden och är beroende av det offentliga för sin försörjning. Regeringen menar att ett köns - och integrationsperspektiv bör vara tydligt vid fastställande av målgrupp.

2.1.1 Spritt ansvar för rehabilitering

Ansvar för rehabilitering finns hos flera parter. På nationell nivå ligger det hos Arbetsmarknadsverket och Försäkringskassan. Arbetsmarknadsverket ansvarar för personer med arbetsmarknadsrelaterade problem. Försäkringskassan har ansvaret för att samordna den rehabilitering som behövs för att sjukskrivna ska komma tillbaka till arbete. Försäkringskassan ansvarar även för socialförsäkringen. På regional nivå finns landstinget som ansvarar för personer med medicinska och psykiska problem. På kommunal nivå finns socialtjänsten som ansvarar för dem med sociala problem.

Det spridda ansvaret för den enskildes rehabilitering kan enligt regeringen utgöra ett hinder mot en effektiv rehabilitering. Regeringen menar att ”varje aktör har sina mål, vilka utifrån såväl ett individ- som ett helhetsperspektiv

¹¹ Lag (2004:793) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

¹² Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet, 2002/03:132 samt Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet, Ds 2003:2.

kan leda till motstridiga prioriteringar” som gör att det finns ”risk för att rehabiliteringsinsatserna inte får avsedd effekt”.

2.2 Syftet med Finsam

Syftet med Finsam är att återställa eller öka den enskildes funktions- och arbetsförmåga. Regeringen förväntar sig att Finsam ska ge effekter på tre plan:

- för individen
- för samverkansparterna
- för samhället

Ett mål är att individens behov av offentlig försörjning ska minska. Att insatserna för den enskilda individen planeras gemensamt i ett tidigt skede antas leda till mindre kostnader för samhället. Vidare menar man att samordningen medför att de samverkande parterna kan finna snabbare lösningar för individen och att aktörerna då kan minska sitt stöd och sina kostnader för individen. De största samhällsvinsterna förväntas uppstå genom att individen kommer ut på arbetsmarknaden.

2.3 Verksamhet i Finsam

Det finns olika sätt att definiera rehabilitering. Rehabilitering är ett samlingsbegrepp och traditionellt skiljer man mellan medicinsk, yrkesinriktad, social och arbetslivsinriktad rehabilitering.¹³ I propositionen finns exempel på vad den finansiella samordningen kan omfatta:

- kartläggningar och behovsanalyser för att skapa strategi för insatser
- metodutveckling med gemensam individuell handlingsplan
- utbildning och information till personalgrupper
- finansiering av rehabiliteringsprojekt
- extra förstärkning av personal
- uppföljning och utvärdering

2.3.1 Otydlighet om förebyggande arbete

I socialförsäkringsutskottets betänkande anges att det förebyggande arbetet bör uppmärksammas inom ramen för den finansiella samordningen. Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande insatser på individ- och gruppnivå

¹³ Rehabilitering till arbete, SOU 2000:78.

bör kunna omfattas.¹⁴ Någon mer detaljerad beskrivning av vad förebyggande arbete kan innebära ges inte av utskottet. I propositionen nämns inte förebyggande insatser. Sammantaget är det otydligt huruvida förebyggande insatser ska kunna omfattas av Finsam.

2.4 Mer om Finsam

Initiativet till att en permanent lagstiftning om finansiell samordning skulle utformas togs av riksdagen. År 2001 gav riksdagen regeringen i uppdrag att utforma ett förslag om finansiell samordning. Socialförsäkringsutskottet ansåg att lagen skulle utformas med utgångspunkt i Socsam-lagstiftningen, men att den skulle vara permanent och rikstäckande. Vidare ansåg riksdagen att även arbetsmarknadsmyndigheterna skulle ingå i den finansiella samordningen. Inom Regeringskansliet tillsattes en arbetsgrupp som arbetade fram ett lagförslag.

2.4.1 Lagen är frivillig

Regeringen är tydlig med att det är frivilligt för parterna att ingå i Finsam. Regeringen menar att den inte kan ålägga kommunerna att ingå i en organisation tillsammans med andra huvudmän. Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket har i uppdrag att samverka för att antalet sjukskrivna arbetslösa som ska kunna återgå till arbete ska öka. Myndigheterna har inget uppdrag att lansera en särskild samverkansform, t.ex. Finsam, framför någon annan metod.

Vidare påpekar regeringen att det är på det lokala och regionala planet som man lättast kan bedöma i vilka former en samordning eller samverkan kan behöva ske.

2.4.2 Den politiska samordningen

Samordningsförbundet ska ledas av en styrelse där de fyra parterna finns representerade. Ledamöterna eller ersättare i styrelsen är ledamöter eller ersättare i kommun- eller landstingsfullmäktige. Försäkringskassan representeras av ledamot i försäkringsdelegationen eller i en socialförsäkringsnämnd. Länsarbetsnämndens representant är ledamot eller ersättare i länsarbetsnämndens styrelse eller en person som är anställd vid länsarbetsnämnden.

¹⁴ Socialförsäkringsutskottets betänkande, 2003/04:SfU4.

Samordningsförbundet har en självständig beslutsfunktion i förhållande till de reguljära organisationerna. Regeringen menar att de beställarförbund som förekommer inom Socsam kan fungera som förebild för samordningsförbunden. De ska inte bara agera som beställare, utan även göra övergripande prioriteringar och skapa förutsättningar för en fungerande samverkan.

2.4.3 Den finansiella samordningen

Den finansiella samordningen innebär att parterna disponerar och beslutar om en gemensam budget. Försäkringskassan ska bidra med statens andel, hälften av de avsatta medlen, och landstinget och kommunen ska bidra med varsin fjärdedel. Försäkringskassan får använda högst fem procent av sjukpenningsanslaget till samverkan. De medel som Försäkringskassan förfogar över kan användas till samverkan inom ramen för såväl Finsam och Frisam¹⁵. Det är försäkringsdelegationernas uppgift att besluta om användningen av medel.

2.5 Jämförelser med Socsam och Frisam

2.5.1 Finansiell samordning är inget helt nytt fenomen

Det unika med Finsam är att alla fyra parter måste vara med i samordningsförbundet och att finansieringsandelarna är fasta.

I övrigt finns det likheter med såväl Socsam som Frisam. Den politiska och ekonomiska samordningen finns även i Socsam. Syfte, målgrupp, frivillighet och den permanenta formen gäller även för Frisam.

2.5.2 Skillnad mellan Finsam och Socsam

Jämfört med Socsam avviker Finsam även på dessa punkter:

- Samordningen är frivillig och permanent. Socsam är en försöksverksamhet i åtta utpekade områden.
- Det finns ett uttalat syfte i Finsam att målgruppen ska komma närmare arbetsmarknaden. I Socsam är den primära målgruppen personer i yrkesverksam ålder men i några områden omfattas även barn och äldre.

¹⁵ Enligt proposition 1996/97:63.

Socsam-lagstiftningen gjorde det möjligt att samordna hela verksamheter inom socialförsäkring, hälso- och sjukvård samt socialtjänst. Enligt förarbetena bör Finsam inte ha samma breda omfattning som verksamheten inom Socsam.

Ytterligare en skillnad mellan Socsam och Finsam är att länsarbetsnämnden ska ingå i samordningsförbundets styrelse.

2.5.3 Skillnaden mellan Finsam och Frisam

Skillnaden mellan Finsam och Frisam ligger, förutom i att alla fyra parter måste vara med, i följande:

- Samordningen ska vara politisk. I Frisam har ledningen ibland politisk förankring men det är inget krav.
- Samordningen är finansiell. I Frisam har de samverkande parterna ingen gemensam budget, utan finansierar sina andelar av samverkansaktiviteterna i proportion till insats och nytta.

3 Finsam – process och stötestenar

3.1 Planer på samordningsförbund

Nedan görs en indelning mellan de som planerar att starta förbund inom det närmaste året, de som diskuterar frågan samt de som beslutat sig för att inte starta. Denna gruppering bygger på information från Statskontorets enkät.

Tre grupper i olika stadier avseende beslut om samordningsförbund

Grupper	Kommun	FK	Lan	Landsting
1. De som ingår i eller planerar att bilda samordningsförbund de närmaste 12 månaderna (ungefär under år 2005)	52	15	11	9
2. De som inte har fattat beslut om de ska bilda samordningsförbund eller inte under de närmaste 12 månaderna	70	6	10	3
3. De som inte har för avsikt att bilda samordningsförbund de närmaste 12 månaderna.	45	0	0	2

Underlaget för tabellen består av dem som uppger att de fört diskussioner om lagen.

3.1.1 De regionala aktörernas bedömningar varierar

De regionala aktörernas bedömningar avseende samordningsförbund varierar. En majoritet av Försäkringskassans länsorganisationer¹⁶ (15 av 21) ingår i eller planerar förbund jämfört med 11 länsarbetsnämnder och 9 landsting. Resten av försäkringskassorna och länsarbetsnämnderna har inte tagit ställning till samordningsförbund. Av landstingen har 3 inte tagit ställning och 2 kommer, enligt enkäten, inte att gå in i förbund det närmaste året.

De 6 länsarbetsnämnder som ännu inte tagit ställning till Finsam finns i län där Försäkringskassan bedömt att det ska bildas samordningsförbund. I dessa 6 län gör alltså Försäkringskassan en mer ”positiv” bedömning. Även det motsatta förekommer, 2 länsarbetsnämnder gör bedömningen att förbund ska bildas i län där Försäkringskassan inte fattat beslut.

¹⁶ I fortsättningen kallar vi Försäkringskassans länsorganisationer för ”försäkringskassor”.

3.1.2 Ett 50-tal kommuner ingår i eller planerar förbund

Drygt 50 kommuner¹⁷ ingår i eller har planer på samordningsförbund det närmaste året.

Ett 70-tal har ännu inte fattat beslut och 45 har inte för avsikt att bilda förbund det närmaste året. Det finns också ett 80-tal kommuner som inte har diskuterat Finsam. Ett 60-tal kommuner har inte besvarat enkäten.

3.2 De som bildat eller planerar förbund

I vår enkät uppger totalt 52 kommuner/stadsdelar att de är med i ett förbund eller att de planerar ett sådant inom det närmaste året. I samma grupp finns 15 försäkringskassor, 11 länsarbetsnämnder och 9 landsting. Underlaget för denna analys är intervjuer och vår enkät.

3.2.1 Flera motiv till start

Det finns inte ett enskilt dominerande motiv för att starta Finsam. Det är tydligt att de som hittills har kommit igång med Finsam ser behovet för målgruppen och tror att samverkan ger resultat. Vidare har de erfarenheter av liknande samverkan. De fördelar som oftast lyfts fram är också de moment i lagen som just stärker samverkansformen. Kravet på att alla aktörer måste ingå uppfattas som positivt. Finsam ses ofta som ett sätt att komplettera annan samverkan som redan finns och ge den en ny inriktning.

Goda erfarenheter av samverkan

I våra intervjuer lyfts goda erfarenheter av samverkan ofta fram som en anledning till att påbörja Finsam. Goda resultat av andras samverkan uppges också vara en bidragande orsak till viljan att bilda samordningsförbund. Samordningsförbunden som vi intervjuat uppger alla att de har inspirerats av Socsam.

Tilltro till lagens syfte

De motiv som anges för att gå in i Finsam återspeglar i stor utsträckning lagens intentioner. Vinster för den enskilda individen och ekonomiska vinster för de samverkande parterna, anges som motiv av dem som planerar förbund. Alla som planerar samordningsförbund anser att det finns behov att samverka om målgruppen. De anser också ofta att Finsam kommer att leda till att individer får arbete eller förbättrad arbetsförmåga.

¹⁷ Med kommuner avses även 39 stadsdelar i Stockholm, Göteborg och Malmö som bevarat enkäten.

Formen en fördel

I den här gruppen som redan startat ett förbund eller planerar en start finns det överlag ett stort intresse för Finsam och oftast en positiv inställning till lagens olika delar. Detta kan tyckas självklart eftersom denna grupp redan planerar samordningsförbund.

De delar av lagen som ofta lyfts fram som positiva av samtliga organisationer är att alla fyra parter måste ingå och att verksamheten är permanent. När det gäller övriga delar av lagen finns det dock några aktörer som är negativa och det finns även skillnader mellan de fyra parterna. Detta utvecklar vi under rubriken stötestenar.

Alla fyra parter

Många uppger också att det är en fördel att alla fyra parter måste ingå i förbundet. I övrigt menar man att denna konstruktion på ett positivt sätt tvingar fram samverkan och diskussioner över organisationernas gränser. För att man ska kunna nå resultat för målgruppen är det också nödvändigt att de fyra parterna finns med, anser de som planerar samordningsförbund.

Långsiktighet och samsyn

Av våra intervjuer framgår också att de förbund som kommit igång har en tilltro till samverkan och att detta kan lägga grunden för samsyn. Genom samsyn om insatser och resurser kan man nå effekter för målgruppen, menar de som intervjuats. Den permanenta formen ger också möjlighet till en mer långsiktig samverkan och att enas om målgrupper och insatser är något som tar tid. Av enkäten framgår även att de flesta inom Försäkringskassan, landsting och kommuner är positiva till att det måste bildas ett särskilt samordningsförbund för att bedriva Finsam. Inom länsarbetsnämnderna finns det både positiva och negativa åsikter om detta.

Ett nytt verktyg för nya målgrupper

Det framkommer i våra intervjuer att förbunden ofta ser Finsam som ett komplement till den nuvarande samverkan. Genom Finsam kan man nå grupper av individer som man inte tidigare nått. I några fall anger samordningsförbunden att de ser en möjlighet att utveckla en samverkan som redan finns med hjälp av Finsam.

3.2.2 En omfattande process

I våra intervjuer har vi försökt att få en bild av hur processen med att bilda samordningsförbund sett ut. Det finns givetvis skillnader mellan förbunden, även om det är likheterna som lyfts fram nedan. Det är tydligt att generella framgångsfaktorer för samverkan även gäller för Finsam. En grundlig process där frågan förbereds och där många görs delaktiga skapar förankring

och legitimitet. Men det är också tydligt att det är viktigt med någon som driver frågan framåt.

Förankring och legitimitet

I vissa områden har man samverkat under lång tid och det finns upparbetade kanaler och ett förtroende mellan organisationerna, vilket förenklar en start. Ofta anges också att det har underlättat att de lokala politikerna involverats tidigt. Av intervjuerna framgår också att det är viktigt att förankra samordningen i linjeverksamheten. Samordningen kan annars ibland uppfattas som en konkurrerande verksamhet.

Försäkringskassan och kommunen drivande

Av enkäten framgår att majoriteten menar att det är Försäkringskassan som varit den drivande aktören i diskussionerna om att införa Finsam. Detta gäller oavsett vilken av de fyra parterna de tillfrågade representerar. Kommunerna anser också sig själva vara drivande. Även de regionala aktörerna uppger ofta kommunen som en drivande part. I de samordningsförbund som hittills startat har det varit Försäkringskassan eller kommunen som tagit första steget mot ett förbund. Ofta är det politiker som tar det första initiativet, men det finns också exempel där tjänstemän initierat frågan. En iakttagelse från vår intervjurunda är att de personer vi intervjuat ofta själva är mycket engagerade i frågan och det är tydligt att det finns en bred uppslutning hos politiker och tjänstemän.

Aktiv regional nivå särskilt i Västra Götaland

I Västra Götaland har sex samordningsförbund redan bildats och fler är på väg att starta. Statskontoret bedömer att de Socsam-försök som funnits i regionen har ökat uppmärksamheten kring samverkan och banat väg för nya initiativ. I Västra Götaland finns en regional samverkansgrupp med representanter för alla fyra parter. Gruppen tog tidigt initiativ till en avsiktsförklaring om Finsam som spreds till andra län. Flera samordningsförbund menar att detta fungerat som stöd i planeringen av de nya förbunden.

Förmågan till helhetssyn

Av våra intervjuer framgår också att flera av de förbund som startat påpekar att om det ska bli någon samsyn om målgruppen krävs det att aktörerna har förmågan att ha ett samhällsperspektiv och se bredare än till sina ordinarie verksamhetsmål. I intervjuerna uppger företrädarna för förbunden att samordningsförbunden har kunnat starta eftersom alla fyra parter fokuserat på helheten istället för att se till den egna organisationens mål.

3.2.3 Stötestenar

De stötestenar som tas upp av dem som startat eller planerar att starta samordningsförbund är av olika karaktär. Ingen stötesten dominerar dock. Det

förekommer uppfattningar om såväl mer generella samverkansproblem som problem med anknytning till de särskilda villkor som lagen ställer.

Bristande samsyn

Ett generellt samverkansproblem som alla fyra parter pekar på är att det finns en bristande samsyn om behovet av att samverka om den aktuella målgruppen. Det finns även problem med att nå samsyn om en målgrupp. I enkäten uppger också några att målgruppen är för snäv. Detta hänger samman med att det kan vara svårt för fyra organisationer med olika uppdrag att komma överens om en målgrupp. Bristande samsyn är ett redan känt samverkansproblem. Ibland förekommer också konflikter med linjeorganisationens ordinarie uppdrag.

Några på regional nivå är negativa till samordningsförbund

Som vi nämnt, finns det på regional nivå personer som är negativa till lagens utformning. Några länsarbetsnämnder är negativa till samordningsförbund och till den politiska styrningen av samordningsförbunden. Vissa landsting och försäkringskassor är negativa till de fasta finansieringsandelarna. Landsting och försäkringskassor anser också ibland att administrationen är för resurskrävande.

Svårare motivera landstingen

I våra intervjuer har flera angett att det är svårare att motivera landstingen att delta i Finsam än övriga aktörer. De menar att landstinget saknar samma tydliga ekonomiska incitament som finns hos bland annat Försäkringskassan och kommunen. Till skillnad från de övriga parterna har landstingen inte något direkt försörjningsansvar för den tänkta målgruppen. Det kan också vara svårt att hävda att landstingen genom att delta i Finsam minskar sina kostnader för den ordinarie verksamheten.

Kritik mot fasta finansieringsandelar

Landstingen och, i vissa fall, kommunerna har också ofta satt taket för hur mycket resurser som avsatts till samordningsförbundet. De hänvisar till sin begränsade budget som orsak till att man inte kan gå in med mer resurser.

Flera aktörer menar att de fasta finansieringsandelarna verkar hämmande. Någon försäkringskassa menar att den skulle kunna avsätta mer resurser i samma förbund eller att fler förbund skulle kunna bildas om finansieringsandelarna var flexibla.

Diskussioner om förbundets storlek

Det har ibland förts diskussioner om antalet kommuner per samordningsförbund. Är det lämpligt att ha ett förbund där flera kommuner ingår eller är det bättre att ha ett förbund per kommun? Samordningsförbunden har valt olika. Några har valt att starta ett förbund per kommun, andra har startat ett förbund för flera kommuner och ett län har bildat ett förbund för alla kommuner i länet.

I de områden där de regionala aktörerna vill ha förbund med flera kommuner finns i vissa fall en farhåga hos kommunerna att de är med och finansierar någon annan kommuns verksamhet. Detta kan försvåra eller hindra att samordningsförbund bildas.

Diskussionen har ibland även handlat om representationen i samordningsförbundet. Vissa menar att kommunerna kan bli överrepresenterade i de fall där det ingår många kommuner i förbundet. I några förbund har man löst detta genom att inte låta alla kommuner eller stadsdelar ingå i förbundets styrelse.

Det finns också ett motsatt problem i de fall där det finns flera förbund i samma län. Det kan vara svårt att hitta lämpliga representanter för de regionala organisationerna till flera styrelser.

3.3 De som inte fattat beslut om samordningsförbund

I gruppen som ännu inte bestämt sig för om de ska bilda samordningsförbund det närmaste året varierar inställningen till Finsam. Ett 70-tal kommuner, 6 försäkringskassor, 10 länsarbetsnämnder och 3 landsting hör hemma i denna grupp, enligt Statskontorets enkät.

3.3.1 Mycket få kommuner med litet intresse

Nästan hälften av de kommuner som inte fattat beslut om samordningsförbund har ett stort intresse för Finsam. Två femtedelar har varken stort eller litet intresse. Litet intresse har bara någon enstaka kommun. Vidare anser drygt hälften att Försäkringskassan driver på frågan om samordningsförbund. Nästan hälften ser också sig själva som drivande. En knapp femtedel menar dock att det inte finns någon part som driver på processen.

3.3.2 Kommunernas inställning till lagen övervägande positiv

De kommuner som inte fattat beslut om samordningsförbund har övervägande positiva attityder till lagens olika delar. Mest positiva är de till att lagen möjliggör permanent verksamhet och att alla fyra organisationerna måste ingå. Bara få kommuner är uttalat negativa till innehållet i lagen.

3.3.3 Ljunt intresse hos vissa regionala aktörer

Intresset hos de regionala aktörer som inte fattat beslut om samordningsförbund varierar. Försäkringskassorna i denna grupp är måttligt intresserade. Av 6 kassor tar 4 inte ställning och 2 har ett litet intresse.

Bland länsarbetsnämnderna som inte har fattat beslut finns såväl de som är mycket intresserade av Finsam som de som har litet intresse. De som inte tar ställning är dock flest. Länsarbetsnämnden är enligt enkäten sällan drivande i processen mot samordningsförbund. Deras eget intresse verkar inte vara avgörande för om de planerar förbund eller inte.

Landstingen i denna grupp är bara 3 stycken och deras intresse för Finsam varierar.

3.3.4 Majoritet av försäkringskassorna menar att drivande part saknas

Av 6 försäkringskassor som inte fattat beslut om Finsam anser 4 att det inte finns någon drivande part i processen mot förbund. Detta kan kopplas ihop med det svaga intresset hos försäkringskassorna i denna grupp och att de alltså inte själva driver frågan.

Länsarbetsnämnderna som ännu inte tagit ställning tycker i större utsträckning än Försäkringskassan att det finns någon som driver frågan om samordningsförbund. Av 10 länsarbetsnämnder som ännu inte tagit ställning till Finsam finns 6 i län där Försäkringskassan bedömt att det ska bildas förbund.

3.3.5 Tveksamhet till särskilda samordningsförbund

Av 6 försäkringskassor är 4 negativa till att särskilda samordningsförbund måste bildas för att Finsam ska kunna bedrivas. Alla dessa 4 ser den politiska styrningen som negativt. Fyra länsarbetsnämnder är negativa till konstruktionen med samordningsförbund. Även dessa anser att den politiska styrningen av samordningsförbunden är negativt.

I våra intervjuer har framkommit att såväl Försäkringskassan som arbetsförmedlingen ibland bedömer att man kan "göra lika mycket" utan den överbyggnad som Finsam kräver.

3.3.6 Orsaker till att inte gå in i samordningsförbund

Frågan bereds fortfarande i kommunerna

Bortfallet är stort på frågan om orsaker till att inte gå in i Finsam bland dem som inte fattat beslut. Svaren från det 50-tal kommuner som ändå besvarat frågan visar också att den vanligaste orsaken till att dessa kommuner inte kommer att bilda förbund det närmaste året att frågan fortfarande är under beredning.

Knappt tio kommuner anger som orsak till att inte bilda förbund att man vill fortsätta med annan samverkan. Dessa ser alltså inte Finsam som ett komplement till annan samverkan utan bedömer att det inte finns utrymme för annan samverkan om man bildar samordningsförbund.

Att det politiska intresset i kommunen är svagt och att någon annan organisation inte vill bilda förbund förekommer också i enkätsvaren.

Av intervjuerna framkommer att det kan vara svårt för en kommun att driva frågan om samordningsförbund på egen hand utan stöd från övriga tre parter.

Spridda orsaker hos de regionala organisationerna

Även i svaren från de regionala organisationerna pekas på att man vill fortsätta med annan samverkan istället för att bilda samordningsförbund. Några försäkringskassor lyfter upp svagt politiskt intresse i den egna organisationen och att någon annan part inte vill gå in i förbund.

Någon länsarbetsnämnd menar i intervjuerna att man inte vill driva frågan om Finsam utan att man inväntar Försäkringskassans initiativ. Försäkringskassan anses ha ett större ansvar på grund av att man förfogar över sjukpenningsanslaget som ska stå för hälften av samordningsförbundets budget.

3.4 De som inte kommer att bilda samordningsförbund inom ett år

I detta avsnitt tittar vi närmare på de 45 kommuner som inte har för avsikt att bilda samordningsförbund de närmaste tolv månaderna. Det finns två landsting i denna grupp men de är för få för att analysera.

3.4.1 Intresset är lågt

Intresset bland de kommuner som, enligt enkäten, inte kommer att bilda samordningsförbund det närmaste året är förhållandevis lågt. Cirka 40 pro-

cent av kommunerna uppger litet intresse och en lika stor andel tar inte ställning. Ett stort intresse finns hos drygt 10 procent av de svarande.

3.4.2 Finns drivande organisationer

Nästan hälften av kommunerna som inte ska bilda samordningsförbund det närmaste året anser att det inte finns någon organisation som driver frågan. Men drygt 30 procent anger ändå att Försäkringskassan är drivande och/eller knappt 30 procent att de själva är det.

3.4.3 Kommunernas inställning till lagen är mer positiv än negativ

De flesta kommuner är ganska neutrala till innehållet i lagen, men de som tar ställning är oftare positiva än negativa. Kommunerna är mest positiva till att lagen är permanent. Det uppger nästan 70 procent av de tillfrågade. Till att alla fyra organisationer måste ingå och till den politiska styrningen är cirka 40 procent positiva. Kommunerna är mest negativa, nästan 25 procent, till att finansieringsandelarna är fasta. Bland de kommuner som planerar förbund finns dock också negativa attityder till lagen, vilket betyder att man kan vilja bilda förbund trots att man inte anser att alla delar i lagen är bra.

3.4.4 Få och spridda orsaker till att inte gå med inom ett år

I enkäten fick kommunerna ta ställning till sex orsaker till att de inte kommer att starta förbund inom det närmaste året. De fick också möjlighet att lämna öppna svar, vilket 15 kommuner utnyttjade.

Fortsätta annan samverkan

De allra flesta av kommunerna som besvarat enkäten har någon form av samverkan. Det har även de 45 kommuner som inte tänker gå in i ett förbund under det närmaste året. Flera kommuner, 16 stycken, uppger som orsak till att inte gå in i samordningsförbund att man vill fortsätta med annan samverkan. Denna orsak förekommer även i de öppna svaren.

Vår bedömning är att dessa kommuner således ser Finsam som en ersättning för deras nuvarande samverkan. Det kan jämföras med de kommuner som startat förbund. Dessa anser att Finsam är ett komplement till den verksamhet de redan bedriver.

Andra orsaker som påverkar

Övriga orsaker som kommunerna anger är

- svagt politiskt intresse i den egna organisationen
- någon annan organisation vill inte gå in i samordningsförbund
- konstruktionen med samordningsförbund innebär en för tung administrativ överbyggnad
- olika interna faktorer lägger hinder i vägen (omorganisationer, pågående förändringar)
- beredning av frågan pågår

3.5 Statskontorets bedömning av första tiden med Finsam

3.5.1 Lagen fungerar, men svårigheter finns

– De svårigheter som förbunden haft med samsyn om målgrupp och finansieringen är problem som bevisligen har gått att lösa. Det har bildats förbund trots att någon part har en negativ inställning till dessa delar av lagen. I nuläget motiverar dessa stötestenar inte att lagen förändras.– Inställningen är ofta positiv till att alla fyra parter måste ingå, men ibland finns det svårigheter att nå samsyn om målgrupp.– Inställningen till de fasta finansieringsandelarna är mer varierad än till övriga delar av lagen. Ibland är det, på grund av de fasta finansieringsandelarna, svårt att motivera landstingen att gå in i Finsam.

Positiv inställning till lagens olika delar

Det finns inte något påfallande motstånd till lagens innehåll. De allra flesta är positiva, även om det förekommer aktörer som är negativa till vissa delar. Det finns således exempel på aktörer med negativa attityder till delar av lagen, både bland dem som startat och dem som inte gjort det.

De som har planer på att bilda samordningsförbund inom det närmaste året har en mer positiv inställning än de andra grupperna. De delar av lagen som dock kritiseras mest är de fasta finansieringsandelarna och att det måste finnas ett särskilt samordningsförbund.

Positiv inställning till att alla fyra måste ingå

Att alla fyra parter är med ses av de allra flesta som något positivt oavsett vilka planer man har på Finsam. De som planerar att bilda samordningsförbund menar att just detta är en fördel och till och med ett motiv för att gå

in i Finsam, eftersom det ger bättre förutsättningar för att bedriva samverkan och uppnå resultat för målgruppen.

Samsyn är svårt men kan nås

Som ovan påpekats menar de flesta att det är positivt att alla fyra parter måste ingå i Finsam, men denna del av lagen innebär också svårigheter att nå samsyn om målgruppen. Detta är ett känt samverkansproblem. Detta problem kan givetvis förstärkas av att det för Finsam krävs fyra aktörer med skilda uppdrag. En iakttagelse är att de förbund som vi besökt trots allt har lyckats med att nå samsyn i valet av målgrupp. Det är svårt att på detta tidiga stadium veta vad målkonflikter och svårigheter att nå samsyn innebär för verksamheten i samordningsförbunden.

Fasta finansieringsandelar diskuteras

Våra intervjuer visar att samordningsförbunden ibland uppfattar de fasta finansieringsandelarna som en svårighet, men det är också något som har gått att lösa. Diskussionen om finansieringsandelar hänger främst samman med att det i vissa fall varit svårt att motivera landstingen att gå med i Finsam. Konkret har de fasta finansieringsandelarna lett till att förbunden enats om en mindre budget och verksamheten kommer i dessa fall att bli mindre omfattande.

3.5.2 Andra omständigheter som försvårar för Finsam

- Beslut om och hur man ska samverka tas på regional och lokal nivå. Svagt politiskt intresse eller att någon annan part inte vill är orsaker till att inte bilda samordningsförbund.
- Det svaga intresset hänger främst samman med att man vill fortsätta med annan samverkan och att man inte ser Finsam som ett komplement utan som ersättning till denna. Någon eller några parter anser således att man kan tillgodose behovet hos den aktuella målgruppen med befintlig samverkan. Det förekommer också negativa attityder till lagens olika delar.

Det är upp till kommunerna och de övriga parternas regionala organisationer att bedöma om man vill samverka inom ramen för Finsam.

Svagt intresse från politiker eller annan organisation

En orsak till att inte gå in i Finsam är att det finns svagt politiskt intresse i den egna organisationen. Denna orsak anges av både försäkringskassor och kommuner. I de förbund som kommit igång anger flera att det har funnits ett politiskt intresse och man har varit mån om att involvera politikerna i ett tidigt skede. Det finns också kommuner som svarar att någon annan organisation inte vill starta.

Vill fortsätta med annan samverkan

Av enkäten framkommer också att en anledning till att inte bilda samordningsförbund är att man hellre vill fortsätta med annan samverkan.

Det finns ingen tydlig tendens i hur förekomsten av annan samverkan hänger samman med planerna på Finsam. Annan samverkan är vanlig och endast en tiondel av de kommuner som besvarat enkäten saknar samverkan inom rehabiliteringsområdet. Det finns alltså pågående samverkan både i de kommuner som redan bildat samordningsförbund och i dem som ännu inte gjort det. Finsam kan i kommuner som helt saknar samverkan vara en form som öppnar för samverkan inom rehabiliteringsområdet.

Finsam ses ibland som ersättning istället för komplement

Det saknas alltså inte samverkan på rehabiliteringsområdet mellan de olika parterna. Snarare verkar det finnas en skillnad mellan dem som startat samordningsförbund och övriga när det gäller synen på hur man kan använda Finsam. De som startat förbund menar att de vill använda Finsam som komplement till annan samverkan. Den ska avse nya målgrupper som inte omfattats av annan samverkan. De som inte kommer att bilda förbund det närmaste året är nöjda med den samverkan som bedrivs i dag och vill hellre fortsätta med den än börja tillämpa finansiell samordning i samordningsförbund.

Antalet kommuner i samordningsförbundet en stötesten

Slutligen vill vi peka på att frågan om hur många kommuner som bör ingå i samordningsförbundet har diskuterats och ibland även fördröjt processen när förbund ska bildas. Orsaken är att kommunerna kan se en risk att de kommer att finansiera rehabilitering av andra kommuners invånare på bekostnad av sin egen verksamhet. Det finns dock exempel på att man till slut kommit överens och bildat förbund. Hur storleken på ett samordningsförbund påverkar verksamheten är för tidigt att säga något om. Vi kommer tillbaka till detta i senare avrapporteringar.

3.6 Utvecklingen av Finsam

- Lagens frivillighet gör det möjligt för en av parterna att hindra att ett samordningsförbund bildas
- Vår undersökning visar att de flesta försäkringskassor på länsnivå planerar förbund och uppfattas som drivande i processen. Statskontoret bedömer därför att Försäkringskassan är en särskilt viktig aktör i Finsam. I sex län är försäkringskassorna dock inte särskilt intresserade. Vår bedömning är att det i dag är tveksamt om Finsam kommer att starta i dessa län, oavsett om det finns intresse hos övriga parter.
- Förutsättningarna för Finsam varierar således mellan länen. För att ge likvärdiga förutsättningar för alla kommuner och landsting att bilda samordningsförbund kan det krävas att regeringen ökar styrningen av Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket när det gäller Finsam. Regeringen kan överväga att i regleringsbrev ge uppdrag att bilda samordningsförbund om kommun och landsting vill samverka inom Finsam.
- Möjligheterna att bilda samordningsförbund varierar även i de län där Finsam redan kommit igång. Det finns en risk att de regionala aktörerna, särskilt landstingen, inte har ekonomiska möjligheter att ingå i flera olika förbund, även om det finns ett intresse från kommunernas sida. En konsekvens av detta är att utrymmet för förbund begränsas och de kommuner som skulle vilja bilda förbund inte kan det. Det är i dag för tidigt att veta vilka konsekvenser de fast finansieringsandelarna får för antalet samordningsförbund i landet. Vi kommer i framtida avrapporteringar att uppmärksamma hur landstingens resurser påverkar bildandet av förbund.

3.6.1 Försäkringskassan avvaktande i sex län

Nationella nivåns betydelse liten

Försäkringskassan har antagit riktlinjer för samverkan och finansiell samordning som försäkringsdelegationerna ska tillämpa. Försäkringskassans huvudkontor menar i intervjun att det är upp till varje försäkringsdelegation att avgöra om en länsorganisation ska delta i Finsam.

Några motsvarande riktlinjer har Ams inte tagit fram. Ams anser att länsarbetsnämnden inte bör ta initiativ till samordningsförbund men att de bör säga ja om andra aktörer vill.

Av vår enkät framkommer att den nationella nivån inte haft någon större betydelse för de regionala och lokala aktörernas ställningstagande till Finsam.

Tveksamt med samordningsförbund i sex län

En konsekvens av lagens frivillighet är att resultatet kan bli att samordningsförbund inte kommer att bildas även om t.ex. kommunen vill, om det saknas samsyn lokalt och regionalt om hur samordning eller samverkan bör ske.

Eftersom försäkringskassorna anses som drivande bland dem som planerar förbund har vi valt att betrakta dem som en särskilt viktig aktör i processen mot samordningsförbund. Men de sex försäkringskassor som inte fattat beslut om samordningsförbund är varken särskilt intresserade eller drivande. Vidare finns det i denna grupp negativa attityder till att Finsam förutsätter ett särskilt samordningsförbund och att förbundet styrs politiskt. Som det ser ut i dag är det därför tveksamt om samordningsförbund kommer att bildas i dessa sex län. För ett 50-tal kommuner ser det alltså i nuläget inte ut som det är aktuellt med samordningsförbund även om de skulle vilja.

Viktigt att påpeka är att Statskontoret inte gör någon värdering av behovet av Finsam i de olika länen.

Länsarbetsnämnden varken hindrar eller driver

Det finns även vissa länsarbetsnämnder som är kritiska till konstruktionen med samordningsförbund och till den politiska styrningen. De finns både bland dem som planerar förbund och bland dem som inte tagit ställning. Vi bedömer dock att länsarbetsnämndens inställning inte är avgörande för bildande av förbund. Vanligen varken hindrar eller driver de processen framåt.

3.6.2 Landstingens resurser har kan hindra förbund

Att en kommun ligger i ett län där Försäkringskassan har planer på samordningsförbund innebära ingen garanti för att det är möjligt att bilda ytterligare samordningsförbund i länet. Enligt intervjuerna finns det finansiella restriktioner, särskilt hos landstingen. Detta kan innebära att antalet möjliga samordningsförbund blir begränsat. I förlängningen skulle detta kunna medföra att vissa av de kommuner som vill bilda samordningsförbund inte får möjlighet till det.

3.7 Statskontorets fortsatta uppdrag

3.7.1 Val av målgrupp ger olika resultat

I intervjuerna med samordningsförbunden framkommer att de tänkta målgrupperna skiljer sig åt mellan förbunden. Detta är också naturligt, då det är upp till samordningsförbundet att besluta om målgrupp utifrån lokala behov.

Vissa samordningsförbund har valt enklare målgrupper, medan andra valt mer komplicerade grupper.

I propositionen pekas på att det finns en risk att kraven på resultat gör att man väljer en målgrupp som egentligen borde falla inom de ordinarie organisationernas uppdrag. I intervjuerna pekar många på att det är viktigt att kunna visa resultat av samverkan.

3.7.2 För tidigt för närmare analys av målgrupper

Det som ovan framkommit om målgrupper avspeglar de diskussioner som förts inom de nyligen bildade samordningsförbunden. Det är i dag få samordningsförbund som fattat formella beslut om målgrupp och de gör inte heller några konkreta insatser ännu. I kommande avrapporteringar kommer Statskontoret mer tydligt att kunna uttala sig om vilka målgrupper som fått hjälp inom ramen för Finsam. Detsamma gäller hur ett integrations- och jämställdhetsperspektiv har påverkat utformningen av Finsam.

Bilaga 1

Regeringsbeslut 6

2004-03-18

S2004/2440/SF
(delvis)

Socialdepartementet

Till avd.....	U
Kontakt med.....	mod
Beslut.....	GO
Datum.....	26/3-04
Sign.....	[Signature]

Statskontoret
Box 2280
103 17 STOCKHOLM

STATSKONTORET	
Registrator	
Ink.	2004-03-26
Dnr.	2004/1975

Uppdrag att följa upp och utvärdera finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att årligen följa upp och utvärdera finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Uppdragets närmare uppläggning skall bestämmas i samråd mellan Regeringskansliet och Statskontoret. Uppdraget skall delredovisas senast den 15 maj 2005, 2006 respektive 2007 och slutredovisas senast den 15 maj 2008.

I uppdraget ingår att jämföra finansiell samordning med den verksamhet som bedrivs dels i samverkan enligt prop. 1996/97:63 och 2002/03:2, dels enligt lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), Riksförsäkringsverket (RFV) och Socialstyrelsen (SoS) har regeringens uppdrag att utforma ett sektorsövergripande system för löpande uppföljning av resultaten av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Statskontoret skall beredas möjlighet att lämna synpunkter på systemets utformning. AMS, RFV och SoS skall inom ramen för sitt uppdrag bistå Statskontoret med de underlag som Statskontoret behöver för att kunna fullgöra uppdraget att följa upp och utvärdera finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

Ärendet

Den 1 januari 2004 trädde lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting ikraft. I propositionen Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (2002/03:132) betonas att

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: registrator@social.ministry.se

Besöksadress
Fredsgatan 8

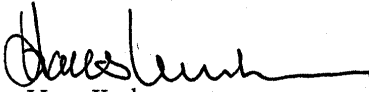
Telefax
08-723 11 91

finansiell samordning skall följas upp och utvärderas på både lokal och nationell nivå. I propositionen anges vidare följande:

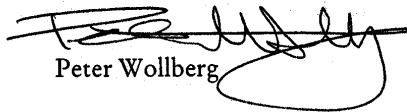
- Samverkansparterna har ansvaret för lokal uppföljning och utvärdering.
- Den myndighet som regeringen bestämmer bör få i uppdrag att svara för den nationella uppföljningen och utvärderingen.
- För en ändamålsenlig redovisning av insatser som bedrivs i samverkan är det angeläget att utveckla sektorsövergripande metoder för uppföljning och utvärdering på både lokal och nationell nivå.
- En kontrollstation bör införas för de första fyra åren av finansiell samordning. Om det vid denna kontroll framkommer att kostnadsramarna inte håller eller att önskade effekter på individnivå inte uppnås bör utformningen av den finansiella samordningen ses över.
- Vid såväl uppföljning som utvärdering skall det anläggas ett jämförbarhetsperspektiv.

För att åstadkomma en ändamålsenlig redovisning av samverkansinsatser har AMS, RFV och SoS i regleringsbrevet för år 2004 givits i uppdrag att slutföra arbetet med att utforma ett sektorsövergripande system för löpande uppföljning av resultaten av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Systemet skall utformas på ett sådant sätt att det även kan utgöra en riksomfattande struktur för lokal uppföljning. Systemets utformning skall redovisas senast den 15 april 2004. Systemet skall vara i drift så snart som möjligt under år 2004 för att fullt ut vara infört senast den 1 januari 2005. En lägesbeskrivning för systemets införande skall lämnas senast den 9 augusti 2004. RFV har dessutom givits i uppdrag att redovisa hur de statliga medlen för samverkan och finansiell samordning har använts.

På regeringens vägnar

Hans Karlsson

Peter Wollberg

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Näringsdepartementet/A
Arbetsmarknadsutskottet
Socialutskottet
Socialförsäkringsutskottet
Arbetsmarknadsstyrelsen
Riksförsäkringsverket
Socialstyrelsen
Försäkringskassornas förbund
Landstingsförbundet
Svenska Kommunförbundet

Bilaga 2

Resultat från enkätundersökningen	45
Om undersökningen	45
Enkäter till alla aktörer	45
Höga chefer har besvarat enkäten	46
Planer på samordningsförbund	46
Analys av tre olika grupper med skilda planer på samordningsförbund	46
De regionala organisationerna gör olika bedömningar	47
Ett 50-tal kommuner ingår i eller har planer på samordningsförbund	48
God kännedom och ofta diskussioner	48
Nästan alla ser ett stort behov av samverkan	48
Samverkan inom rehabiliteringsområdet mycket vanligt	49
Frisam vanligast hos försäkringskassa och länsarbetsnämnd	50
En majoritet av kommunerna har annan samverkan inom rehabiliteringsområdet	50
Försäkringskassan samverkar på flera sätt	50
Positiva erfarenheter av samverkan	50
Inställning och attityder till Finsam	51
Analysen baseras på tre olika grupper	51
Intresset för Finsam	51
Drivande i processen mot samordningsförbund	53
Motiv för att gå in i Finsam	56
Svårigheter i förberedelsearbetet	57
Orsaker till att inte gå in i Finsam...	60
...bland dem som inte fattat beslut	60
...bland kommuner som inte kommer att bilda förbund det närmaste året	62
Attityder till lagens innehåll	63

Resultat från enkätundersökningen

Om undersökningen

En enkät om Finsam skickades ut i januari 2005 till alla kommuner, försäkringskassor, länsarbetsnämnder och landsting. Alla försäkringskassor och länsarbetsnämnder och över 80 procent av kommunerna och landstingen besvarade enkäten.

Enkäter till alla aktörer

I januari 2005 skickades 398 enkäter ut via e-post till alla kommuner, Försäkringskassans länsorganisationer¹⁸, länsarbetsnämnder och landsting/regioner. I Stockholm, Göteborg och Malmö fick även stadsdelarna besvara enkäten. Syftet var att få en aktuell bild av var det planeras samordningsförbund, vilka motiven är och hur stort intresset är för Finsam, vad man anser om lagens utformning samt vilka orsaker som finns till att man inte kommer att delta i Finsam.

Underlaget till enkäten togs fram av Statskontoret. Statistiska centralbyrån fick i uppdrag att granska frågornas konstruktion. Statskontoret har ansvarat för utskick, registrering och analys av enkätsvaren. Datainsamlingen avslutades i mars 2005.

Tabell 1 Svarefrekvens och bortfall per organisation

Organisation	Kommun/stadsdel	FK		Lan		Landsting		
Svar	278	82 %	21	100 %	21	100 %	17	85 %
Bortfall	61		0		0		3	

Av tabell 1 framgår att svarefrekvensen för enkäten var totalt 84 procent. Alla fyra aktörer har i hög utsträckning besvarat enkäten. Samtliga försäkringskassor och länsarbetsnämnder har svarat. Av kommunerna svarade 82 procent. Av 21 landsting/regioner svarade 17 på enkäten.

Det är 52 kommuner och 10 stadsdelar som inte besvarat enkäten. Tre landsting har inte besvarat enkäten.

¹⁸ Sedan årsskiftet 2004/05 är Försäkringskassan en myndighet. Vi kommer dock i fortsättningen att kallar Försäkringskassans länsorganisationer för försäkringskassor.

Höga chefer har besvarat enkäten

Statskontoret valde att skicka enkäten till tjänstemän, inte politiker, eftersom vi bedömde att beredningsfasen oftast var tjänstemännens ansvar.¹⁹ Enkäten ställdes till länsarbetsdirektörerna, länsdirektörerna vid Försäkringskassan, primärvårdsdirektörerna eller primärvårdscheferna vid landstingen²⁰ samt socialcheferna eller motsvarande i kommunerna.

Enkäten har också i hög utsträckning besvarats av cheferna inom de olika organisationerna. I kommuner och stadsdelar har socialcheferna besvarat 80 procent av enkäterna. Övriga som lämnat svar för kommunernas räkning är utvecklings- eller verksamhetschefer eller chefer för individ och familjeomsorg. Hos försäkringskassorna och länsarbetsnämnderna har direktörerna besvarat 70 procent av enkäterna. Inom landstingen har primärvårdsdirektörer och primärvårdschefer besvarat hälften av enkäterna. Övriga inom landstingen som lämnat svar är hälso- och sjukvårdsdirektörer samt personer med ansvar för verksamhetsutveckling.

Planer på samordningsförbund

- De regionala aktörernas bedömningar avseende samordningsförbund varierar. Fler försäkringskassor på länsnivå planerar förbund än länsarbetsnämnder och landsting. En majoritet av kassorna (15 av 21) ingår i eller planerar förbund jämfört med 11 länsarbetsnämnder och 9 landsting. Resten av kassorna och länsarbetsnämnderna har inte tagit ställning till samordningsförbund. Av landstingen har 3 inte tagit ställning och 2 uppger att de inte kommer att gå in i förbund det närmaste året.
- Drygt 50 kommuner ingår i eller har planer på samordningsförbund det närmaste året. Ett 70-tal har ännu inte tagit ställning och 45 tänker inte bilda samordningsförbund det närmaste året. Drygt 80 kommuner har inte diskuterat Finsam och har därför inte besvarat frågan om planer.

Analys av tre olika grupper med skilda planer på samordningsförbund

Svaren från dem som har diskuterat Finsam kan delas upp i tre grupper enligt enkäten.

¹⁹ I kontakter med försäkringskassorna framkom att tjänstemännen ofta ansvarar för beredningsfasen.

²⁰ I några fall var landstingsdirektören mottagare av enkäten.

1. De som ingår i eller planerar att bilda samordningsförbund de närmaste tolv månaderna (motsvarar ungefär under år 2005)
2. De som inte har fattat beslut om de ska bilda samordningsförbund eller inte under de närmaste tolv månaderna
3. De som inte har för avsikt att bilda samordningsförbund de närmaste tolv månaderna.

Dessa tre grupper kommer att analyseras var för sig när det gäller flera av frågorna i enkäten. Hur de fyra parterna fördelar sig på dessa tre grupper redovisas i tabell 2.

Av de 17 landsting som besvarade enkäten har 3 inte diskuterat Finsam och har således inte besvarat frågan om planer. Underlaget för analysen av landstingens planer på Finsam är således begränsat.

Tabell 2 De fyra parternas planer på samordningsförbund

Organisation	Kommun	FK	Lan	Landsting
Har förbund eller planerar start inom närmaste året	52	31 %	15	9
Frågan ännu inte beslutad	70	42 %	6	3
Nej	45	27 %	0	2
Antal svarande	167		21	14
Bortfall	17		0	0

De regionala organisationerna gör olika bedömningar

Det är viktigt att påpeka att de regionala organisationerna inte bedömer läget för samordningsförbund på samma sätt. Som framgår av tabell 2 bedömer fler försäkringskassor än länsarbetsnämnder och landsting att samordningsförbund kommer att bildas inom ett år.

Vad enkätsvaren säger är att 15 av 21 försäkringskassor redan ingår i eller planerar samordningsförbund det närmaste året jämfört med 11 av 21 länsarbetsnämnder och 9 av 14 landsting. Länsarbetsnämnderna dominerar i gruppen som inte har fattat beslut, 10 stycken jämfört med 6 försäkringskassor och 3 landsting. Bland de regionala aktörerna är det bara 2 landsting som uppger att de inte kommer att bilda samordningsförbund det närmaste året. Inga försäkringskassor eller länsarbetsnämnder finns i gruppen som beslutat att inte bilda samordningsförbund.

Ett 50-tal kommuner ingår i eller har planer på samordningsförbund

Drygt 50 kommuner²¹ ingår i eller har planer på samordningsförbund det närmaste året. Ett 70-tal har ännu inte tagit ställning och 45 tänker inte bilda samordningsförbund det närmaste året. Drygt 80 kommuner har inte diskuterat Finsam och har därför inte besvarat frågan om planer.

God kännedom och ofta diskussioner

En förutsättning för att Finsam ska kunna utvecklas är att berörda känner till lagen. Den svarande chefen kan känna till lagen men frågan behöver inte ha diskuterats inom organisationen. För att kunna sortera de svarande efter om man diskuterat frågan eller inte ställde vi därför också en fråga om det har förts någon diskussion på tjänstemannanivå eller politisk nivå om att gå in i Finsam. De som inte har diskuterat saken har i enkäten inte besvarat frågorna om intresse, planer, motiv och hinder för Finsam.

Som framgår av tabell 3 uppger alla försäkringskassor och länsarbetsnämnder att de känner till lagen om Finsam. Drygt 90 procent av de svarande kommunerna och 16 av 17 svarande landsting är bekanta med Finsam. Finsam har diskuterats i alla försäkringskassor, alla länsarbetsnämnder och i 14 av 17 landsting. I 67 procent av de svarande kommunerna har man har fört diskussioner om Finsam.

Tabell 3 Lagen – kännedom och diskussioner

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Antal som svarat på enkäten	274	100 %	21	17
Kännedom	252	92 %	21	16
Diskussioner	184	67 %	21	14

Nästan alla ser ett stort behov av samverkan

En grundläggande motiv för finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet är behovet av att samverka om individer med sammansatta problem. Av tabell 4 framgår att alla försäkringskassor och landsting och 15 av 17 landsting anser att det finns ett stort behov av att samverka om dessa individer. Nästan alla svarande kommuner menar också att det finns ett stort sådant behov. Denna samverkan kan ske genom Finsam eller på annat sätt.

²¹ Med "kommuner" avses i fortsättningen också de 39 stadsdelar i Stockholm, Göteborg och Malmö som besvarat enkäten.

Tabell 4 De fyra parternas behov av samverkan

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Stort	256 95 %	21	21	15
Varken stort eller litet	10 4 %	0	0	2
Litet	1 0 %	0	0	0
Vet inte/ingen uppfattning	2 1 %	0	0	0
Antal svarande	269 100 %	21	21	17
Bortfall	5	0	0	0

Samverkan inom rehabiliteringsområdet mycket vanligt

- Det är mycket vanligt att de fyra parterna samverkar inom rehabiliteringsområdet på annat sätt än genom Finsam.
- Alla försäkringskassor och länsarbetsnämnder har slutit avtal om arbetslivsinriktad rehabilitering. Dessa organisationer samverkar också ofta inom ramen för Frisam.
- En majoritet av kommunerna (nästan 70 procent) samverkar främst i andra former, än genom Frisam. Detta gäller även landstingen.

De olika organisationerna fick även svara på frågan om de samverkar på annat sätt inom rehabiliteringsområdet med någon eller några av de övriga aktörerna. Av svaren framgår att detta är mycket vanligt. I tabell 5 redovisas vilken samverkan, förutom Finsam, som de fyra olika aktörerna bedriver.

Tabell 5 Samverkan inom rehabiliteringsområdet, förutom Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Avtal mellan FK och Lan	-	21	21	-
-Frisam	44 17 %	18	10	5
Annan samverkan	181 69 %	12	6	11
Bedrivs ingen samverkan	31 12 %	0	0	1
Vet inte/ingen uppfattning	9 3 %	0	0	2
Antal svarande	264 100 %	21	21	17
Bortfall	10	0	0	0

De flesta kommuner och landsting samverkar i någon form med någon eller några av de andra organisationerna. Drygt 10 procent av kommunerna uppger dock att de inte har någon samverkan alls med någon av de övriga organisationerna

Samtliga försäkringskassor och länsarbetsnämnder har slutit avtal om samverkan mellan Försäkringskassan och länsarbetsnämnden avseende insatser

för arbetslösa sjukskrivna. Därutöver förekommer andra samverkansformer inom rehabiliteringsområdet vilket kommenteras nedan.

Frisam vanligast hos försäkringskassa och länsarbetsnämnd

Utöver de ovan nämnda avtalen är frivillig samverkan inom ramen för prop. 1996/97:63 (Frisam) vanlig hos försäkringskassor och länsarbetsnämnder. Frisam förekommer hos 18 av 21 försäkringskassor. Bland länsarbetsnämnderna är det ungefär hälften som samverkar i denna form. Frisam tillämpas i 5 av 17 landsting och i 17 procent av kommunerna.

En majoritet av kommunerna har annan samverkan inom rehabiliteringsområdet

Nästan 70 procent av de svarande kommunerna uppger att de har annan samverkan än Frisam och Frisam inom rehabiliteringsområdet. Ungefär hälften av försäkringskassorna och 11 av 17 landsting uppger att de har annan samverkan. Annan samverkan är inte lika utbredd hos länsarbetsnämnderna.

Försäkringskassan samverkar på flera sätt

Resultaten visar också att det bara är Försäkringskassan som i någon större utsträckning samtidigt deltar i både Frisam och annan samverkan (11 av 21 kassor). Övriga har ofta valt antingen Frisam eller någon annan samverkansform. I tabell 6 visas hur Frisam kombineras med annan samverkan hos de fyra aktörerna.

Tabell 6 Frisam och/eller annan samverkan

	Kommun	Fk	Lan	Landsting
Frisam eller annan samverkan	223	8	10	12
Både Frisam och annan samverkan	1	11	3	2

Positiva erfarenheter av samverkan

Nästan alla försäkringskassor, alla länsarbetsnämnder och klara majoriteter av svarande landsting och kommuner uppger att de har positiva erfarenheter av tidigare samverkan. Kommunernas inställning varierar dock. Drygt 20 procent tar inte ställning.

Inställning och attityder till Finsam

Analysen baseras på tre olika grupper

I följande analyser av enkäten kommer vi att arbeta med tre grupper i olika stadier av beslut om samordningsförbund. Värt att upprepa är att fler försäkringskassor än övriga regionala aktörer bedömer att samordningsförbund kommer att bildas under det närmaste året.

Först redovisar vi intresset för Finsam, fördelat på de fyra organisationerna och de tre grupperna. Därefter inriktar vi oss på motiv och stötestenar för Finsam. De som redan ingår i förbund eller har sådana planer för det närmaste året är underlag för den analysen.

Orsaker till att inte gå in i Finsam tas upp efter det. Underlag är svaren från dem som inte fattat beslut respektive säger att de inte kommer att bilda förbund det närmaste året. Vilka organisationer som anses drivande i processen mot samordningsförbund redovisas sedan. Slutligen analyserar vi attityder till lagens olika delar hos de olika aktörerna i de tre grupperna.

Tabell 7 Tre grupper i olika stadier av beslut om samordningsförbund

Grupper	Kommun	FK	Lan	Landsting
1. De som ingår i eller planerar att bilda samordningsförbund de närmaste 12 månaderna (ungefär under år 2005)	52	15	11	9
2. De som inte har fattat beslut om de ska bilda samordningsförbund eller inte under de närmaste 12 månaderna	70	6	10	3
3. De som inte har för avsikt att bilda samordningsförbund de närmaste 12 månaderna.	45	0	0	2

Intresset för Finsam

- En majoritet i alla fyra organisationer har stort intresse för Finsam men
- de som ännu inte tagit ställning till Finsam har lägre intresse,
- inte alla regionala organisationer som har långtgående planer på samordningsförbund har stort intresse,
- över 80 procent av kommunerna som inte kommer att bilda förbund det närmaste året tar inte ställning eller har litet intresse.

Inte alla har stort intresse trots att de ska gå med

Bland dem som redan ingår i eller har planer på samordningsförbund det närmaste året kan man naturligtvis förvänta sig ett mycket stort intresse för Finsam. Detta visar också enkäten: Som tabell 8 visar uppger över 90 procent av kommunerna, 13 av 15 försäkringskassor, 9 av 11 länsarbetsnämnder och 8 av 9 landsting att deras intresse för Finsam är stort. Men inte alla på den regionala nivån har ett stort intresse trots att de har långtgående planer på förbund.

Tabell 8 Intresset för Finsam – de som ska gå med

	Kommun		FK	Lan	Landsting
Stort intresse	48	93 %	13	9	8
Varken eller	3	6 %	2	2	1
Litet intresse	1	1 %	0	0	0
Antal svar	52	100 %	15	11	9
Bortfall	0	0	0	0	0

Lägre intresse bland dem som inte tagit ställning

Intresset hos de organisationer som ännu inte fattat beslut om samordningsförbund är lägre än hos dem som har för avsikt att bilda förbund. Som framgår av tabell 9 är det dock bara någon enstaka kommun som har litet intresse och nästan hälften har stort intresse. Försäkringskassorna i denna grupp verkar ha ett mer ljumt intresse, ingen är mycket intresserad, 4 av 6 tar inte ställning och 2 uppger litet intresse. Intresset hos länsarbetsnämnderna i denna grupp är något större.

Tabell 9 Intresset för Finsam – de som inte fattat beslut

	Kommun		FK	Lan	Landsting
Stort intresse	33	48 %		3	1
Varken eller	27	39 %	4	6	2
Litet intresse	1	2 %	2	1	0
Ingen uppfattning	8	12 %	0	0	0
Antal svar	69	100 %	6	10	3
Bortfall	1		0	0	0

Intresset lågt hos de kommuner som inte kommer att bilda förbund närmaste året

Intresset bland de kommuner som, enligt enkäten, inte kommer att bilda samordningsförbund det närmaste året är förhållandevis lågt. Av tabell 10 framgår att drygt 40 procent uppger litet intresse och att lika många inte tar ställning.

Tabell 10 Intresset för Finsam – de kommuner som inte ska bilda förbund

	Kommun	
Stort intresse	6	13 %
Varken eller	19	42 %
Litet intresse	19	42 %
Ingen uppfattning	1	2 %
Antal svar	45	100%
Bortfall	0	

Drivande i processen mot samordningsförbund

- Bland dem som planerar eller bildat samordningsförbund uppfattas Försäkringskassan och kommunerna ofta som drivande.
- I denna grupp anser alla utom länsarbetsnämnderna ofta att den egna organisationen är drivande.
- En majoritet bland de 70 kommuner som inte fattat beslut till Finsam ser Försäkringskassan som drivande.
- Bland de 6 försäkringskassorna i denna grupp anser 4 att ingen organisation är drivande.
- Hälften av de 10 länsarbetsnämnderna i denna grupp anger Försäkringskassan och/eller kommunerna som drivande organisationer.
- Bland de 45 kommuner som inte tänker bilda samordningsförbund det närmaste året varierar uppfattningarna om det finns någon som driver frågan. Drygt 30 procent anger ändå att Försäkringskassan är drivande och/eller knappt 30 procent att de själva (kommunen) är det.

Försäkringskassan anses drivande av de allra flesta som planerar förbund

Bland dem som har bildat eller planerar förbund anser en majoritet i alla fyra organisationer att Försäkringskassan varit drivande i processen mot samordningsförbund. Som tabell 11 visar anser 62 procent av kommunerna det, 7 av 11 länsarbetsnämnder och 8 av 9 landsting. Alla försäkringskassor utom en (14 av 15) menar att den egna organisationen är drivande.

Även kommunerna ses som drivande av många med planer på förbund

Kommunerna anses som drivande av 6 försäkringskassor, 7 länsarbetsnämnder och 5 landsting. En tydlig majoritet av kommunerna, 69 procent, upplever sig själva som drivande.

Att länsarbetsnämnden är drivande menar bara drygt 20 procent av kommunerna, 2 försäkringskassor, och 3 landsting. Bland länsarbetsnämnderna

själva är det två som anser att de driver processen mot samordningsförbund framåt.

Landstingen, slutligen, uppfattas som drivande av 38 procent av kommunerna, 8 försäkringskassor, och 3 länsarbetsnämnder. Av landstingen själva ser sig 6 av 9 som drivande.

Tabell 11 Drivande organisationer enligt dem som ska bilda förbund

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Drivande					
Fk	32	62 %	14	7	8
Kommun	36	69 %	6	7	5
Lan	12	23 %	2	2	3
Landsting	20	39 %	8	3	6
Ingen drivande	7	14 %	1	2	
Ingen uppfattning	5	10 %	0	0	1
Totalt	52		15	11	9
Inget svar	0		0	0	0

En majoritet av kommunerna som inte tagit beslut ser Försäkringskassan som drivande

Bland de kommuner som inte tagit ställning till Finsam, menar, som framgår av tabell 12, drygt hälften (57 procent), att Försäkringskassan driver på frågan om samordningsförbund. Länsarbetsnämnden respektive landstinget ses som drivande av 12 procent av kommunerna. Att de själva är drivande anser 43 procent av kommunerna.

Hos 16 procent av kommunerna som inte tagit beslut finns ingen drivande part för samordningsförbund.

Varierande bild hos de regionala aktörer som inte tagit ställning

En majoritet av de försäkringskassor (4 av 6) som inte tagit beslut om Finsam anser att det inte finns någon som driver frågan om samordningsförbund. Av de 10 länsarbetsnämnder som enligt enkäten inte tagit ställning menar 6 att försäkringskassan driver frågan och 5 lyfter fram kommunen som aktiv part. Bara 2 länsarbetsnämnder anser att ingen är drivande. Landstingens svar är för få för att kommentera.

Tabell 12 Drivande organisationer enligt dem som inte fattat beslut än

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Drivande				
Fk	39	57 %	2	6
Kommun	30	43 %	1	5
Lan	8	12 %	1	1
Landsting	8	12 %	1	2
Ingen drivande	11	16 %	4	2
Ingen uppfattning	8	12 %	0	0
Totalt	69		6	10
Inget svar	1		0	0

Finns drivande organisationer även hos de kommuner som inte ska bilda förbund i dagsläget

Ganska många av kommunerna (44 procent) som inte ska bilda samordningsförbund det närmaste året anser, inte överraskande, att det inte finns någon organisation som driver frågan. Men 34 procent anger ändå att försäkringskassan är drivande och/eller 27 procent att de själva (kommunen) är det. I tabell 13 redovisas drivande organisationer enligt de kommuner som inte kommer att bilda förbund det närmaste året.

Tabell 13 Drivande organisationer enligt kommuner som inte ska bilda förbund

	Kommun
Drivande	
Kommun	12 27 %
Fk	15 34 %
Lan	3 7 %
Landsting	1 3 %
Ingen drivande	17 44 %
Ingen uppfattning	4 9 %
Totalt	44
Inget svar	1

Motiv för att gå in i Finsam

Motiven för Finsam sammanfaller, enligt enkäten, med lagstiftningens intentioner.

- Det finns ett stort behov av att samverka om målgruppen
- Samordningen ger förutsättningar för individerna att uppnå eller förbättra förmåga till förvärvsarbete
- Den egna organisationens resurser kommer att användas mer effektivt

Alla fyra organisationer har i stor utsträckning angett de två första motiven. Bara 3 av 9 länsarbetsnämnder anger dock effektiv resursanvändning som motiv.

De som redan bildat förbund eller planerar förbund det närmaste året har fått ta ställning till tre olika motiv för att bilda samordningsförbund. Dessutom har de fått möjlighet att själva formulera andra motiv.

Motiven sammanfaller med lagstiftningens intentioner

Av tabell 14 framgår att nästan alla anger att behovet av att samverka om den aktuella målgruppen är ett motiv för Finsam.

Att ge individen större förutsättningar att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete är ett motiv för runt 90 procent av kommunerna (45 av 50 svarande kommuner) och för 14 av 15 försäkringskassor. Motsvarande andelar för länsarbetsnämnder och landsting är 7 av 9 respektive 6 av 9.

En majoritet bland kommuner, försäkringskassor och landsting uppger också som motiv att den egna organisationens resurser kommer att användas mer effektivt. Däremot anger bara 3 av 9 länsarbetsnämnder effektiv resursanvändning som motiv för att gå in i samordningsförbund.

Tabell 14 Vilket eller vilka motiv finns för att gå in/diskutera att gå in i Finsam?

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Det finns ett behov av att samverka kring målgruppen	44	88 %	14	9
Min organisations resurser kommer att användas mer effektivt än tidigare	41	82 %	11	3
Större förutsättningar för individen att uppnå eller förbättra sin förmåga att förvärvsarbeta	45	90 %	14	7
Andra motiv	2	4 %	2	1
Vet inte/ingen uppfattning	0	0 %	0	0
Antal svarande	50	100 %	15	9
Bortfall	2		0	2

Vill fortsätta eller utveckla ett gott samarbete

De öppna svaren på frågan om motiv för att gå in i Finsam är ganska få. Man kan tolka det som att de fasta svarsalternativen väl fångar in de motiv som finns. De fasta alternativen utgår ifrån propositionen och syftet med lagstiftningen, vilket kan ha hämmat egna tankar och formuleringar hos de svarande. Öppna svar som förekommer flera gånger är dock att man vill fortsätta ett gott samarbete eller utveckla det samarbete som finns i dag.

Svårigheter i förberedelsearbetet

- Enligt enkäten är det ingen svårighet eller stötesten som dominerar i förberedelsearbetet inför Finsam.
- Kommunernas uppfattning om svårigheterna i är spridda. I de cirka 50 svaren tas generella samverkansproblem upp som bristande samsyn mellan organisationerna. Några pekar även på innehållet i lagens olika delar. Drygt 30 procent av kommunerna menar att det inte finns några svårigheter alls och drygt 20 procent har ingen uppfattning.
- En mindre del av de regionala aktörerna lyfter fram resurskrävande administration och detaljerad lagstiftning som svårigheter. Bland lands-tingen pekar en majoritet (6 av 8) på administrationen.
- I de öppna svaren från alla fyra parter förekommer generella samverkansproblem. De handlar om bristande samsyn om målgruppen eller konflikter med organisationernas ordinarie uppdrag. Flera försäkringskassor (5 av 13) menar att det varit problem med kommuner och lands-ting när det gäller bristande förståelse, långa beslutsgångar eller ekonomiskt utrymme.

I enkäten finns listade sju tänkbara stötestenar i förberedelsearbetet för dem som ingår i eller planerar samordningsförbund det närmaste året att ta ställning till. De tänkbara stötestenarna eller svårigheterna bygger dels på resonemangen i propositionen, dels på intervjuer med företrädarna för de fyra organisationerna.²² De svarande har även haft möjlighet att beskriva andra upplevda svårigheter.

Bristande samsyn om behov av samverkan vanligaste problemet enligt kommunerna

Enligt tabell 15 menar 19 procent av kommunerna (9 av 47 svarande) att ett problem varit bristande samsyn mellan organisationerna om behovet av att samverka om den aktuella målgruppen. Vissa delar i lagen, att målgruppen är för snäv, lagstiftningen för detaljerad och/eller att administrationen är för

²² Se bilagorna om fallstudier (bilaga 4), de första samordningsförbunden (bilaga 3) och aktörer på central nivå (bilaga 5).

resurskrävande anger 13 procent av kommunerna som svårigheter i förberedelsearbetet.

Övriga svarsalternativ har färre än 10 procent av kommunerna angett. Drygt 30 procent av kommunerna anser inte att de har stött på några problem under processen fram till samordningsförbund.

Försäkringskassan ser fler problem än övriga regionala organisationer

Bristande samsyn om behov av samverkan kring målgruppen och/eller att någon annan organisation vill fortsätta med annan samverkan anger 4 försäkringskassor som svårigheter i förberedelsearbetet. Av försäkringskassorna pekar 5 av 13 på att konstruktionen med samordningsförbund gör administrationen för resurskrävande. Att lagstiftningen är för detaljerad anser 2 kassor.

Av länsarbetsnämnderna lyfter också 2 av 7 fram resurskrävande administration som ett problem. För detaljerad lagstiftning menar 3 länsarbetsnämnder vara en svårighet.

Av landstingen menar 6 av 8 att administrationen kräver för mycket resurser. Lagstiftningen upplevs för detaljerad av 3 landsting.

Det är försäkringskassorna som främst tar upp problem med att de fyra organisationerna har olika uppfattningar om behov av samverkan och förhållandet till annan samverkan. En orsak till det kan vara att Försäkringskassan ofta är den drivande parten som ser som sin uppgift att försöka jämka ihop parterna.

Målkonflikter uppfattas som problem endast av några få kommuner och en enstaka länsarbetsnämnd.

Tabell 15 Svårigheter i förberedelsearbetet inför Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Generella samverkansproblem				
Bristande samsyn mellan organisationerna om behov av samverkan för den aktuella målgruppen	9	19 %	4	1
Någon annan organisation vill fortsätta med annan samverkan	3	6 %	4	1
Svagt politiskt intresse i den egna organisationen	2	4 %	0	0
Finsams mål stämmer inte överens med min organisations mål	2	4 %	0	1
Delar i lagen				
För snäv målgrupp	6	13 %	1	1
För detaljerad lagstiftning	6	13 %	2	3
För resurskrävande administration	6	13 %	5	2
Det finns inga svårigheter	16	34 %	0	1
Andra svårigheter	8	17 %	5	3
Vet inte/ingen uppfattning	10	21 %	1	1
Antal svarande	47	100 %	13	7
Bortfall	5		2	4

Konflikter med ordinarie uppdrag ger svårigheter

Bristande samsyn om målgruppen förekommer ett tiotal gånger i de öppna svaren på frågan om vilka svårigheter man stött på i förberedelserna inför Finsam. Såväl länsarbetsnämnder och försäkringskassor som stadsdelar och kommuner pekar på detta. Även konflikter med organisationernas ordinarie uppdrag lyfts upp som en svårighet av alla fyra parter.

Flera försäkringskassor upplever problem med kommuner och landsting

Av försäkringskassorna anger 5 av 13 i de öppna svaren att det varit problem med kommuner och landsting när det gäller bristande förståelse, långa beslutsgångar och/eller ekonomiskt utrymme. Flera landsting och kommuner menar också att finansiering och fördelning av kostnader varit problem. Några kommuner tar upp att den ingående verksamheten från tidigare samverkan varit svår att hantera.

Orsaker till att inte gå in i Finsam...

- Det 45 svaren från de kommuner som ännu inte fattat beslut om samordningsförbund pekar i stor utsträckning på att frågan fortfarande är under beredning. Andra orsaker till att inte bilda samordningsförbund det närmaste året är att kommunen vill fortsätta med annan samverkan och att det politiska intresset i kommunen är svagt. Över en tredjedel (38 procent) har ingen uppfattning om orsakerna till att inte bilda förbund.
- Bland det 40-tal kommuner som inte kommer att gå in i förbund det närmaste året är det än mer uttalat att man vill fortsätta med annan samverkan. Man ser alltså Finsam som ett ersättning snarare än ett komplement till annan samverkan.
- Få regionala aktörer hör hemma i gruppen som inte tagit ställning till Finsam. Hos alla fyra parter tas upp att man vill fortsätta med annan samverkan. Svagt politiskt intresse i den egna organisationen uppger 3 av 6 kassor som orsak till att inte gå in i samordningsförbund.

De som ännu inte fattat beslut om samordningsförbund och de som inte kommer att gå in i förbund det närmaste året har fått ta ställning till fem alternativa orsaker till att inte gå in i samordningsförbund. I analysen behandlar vi svaren från dessa två grupper var för sig.

Dessa tänkbara orsaker bygger till stor del på intervjuer med företrädare för de fyra organisationerna.

...bland dem som inte fattat beslut

Kommunerna pekar på att frågan fortfarande bereds

Bortfallet på frågan om orsaker till att inte gå in i Finsam bland dem som inte fattat beslut om Finsam är stort.²³ En tredjedel av kommunerna har inte svarat på frågan och av de svarande har 38 procent ingen uppfattning. Bara 4 av 10 länsarbetsnämnder och ett av tre landsting har svarat. Alla 6 försäkringskassor har däremot lämnat svar.

De kommuner, som enligt enkäten ännu inte tagit ställning till samordningsförbund det närmaste året, har i stort utsträckning valt att med egna ord beskriva orsakerna till detta. Av tabell 16 framgår att 40 procent (18 av 45 kommuner) har redovisat öppna svar. Merparten av dessa hänvisar till att frågan fortfarande diskuteras. Några har närmare beskrivit den pågående

²³ En orsak till det stora bortfallet, enligt vår bedömning, är frågans formulering. Frågan om orsaker till att inte gå in i Finsam är inte helt relevant när man ännu inte fattat beslut om samordningsförbund.

samverkan som finns i kommunen. Andra har också kommenterat bristen på politiskt intresse.

Fasta svarsalternativ som flera kommuner valt är att kommunen vill fortsätta med annan samverkan (16 procent) och svagt politiskt intresse i kommunen (9 procent).

Ingen av kommunerna ser konflikter mellan den egna organisationens mål och målen för den finansiella samordningen som en orsak till att inte bilda samordningsförbund.

Annan samverkan viktig även för den regionala nivån

Få regionala aktörer tillhör, enligt enkäten, den grupp som ännu inte tagit ställning till Finsam. De få svaren pekar på att en orsak till att man inte vill gå in i Finsam är att man vill fortsätta med annan samverkan. Det tas upp av alla tre aktörer. Av kassorna anger 3 av 6 svagt politiskt intresse i den egna organisationen som en orsak. Att någon annan organisation inte vill bilda samordningsförbund är en annan orsak enligt de regionala aktörerna. Målkonflikter anger heller ingen av de regionala aktörerna som anledning till att inte gå in i Finsam.

De öppna svaren från de regionala organisationerna är mycket få. Den administrativa överbyggnaden tas upp som en svårighet (länsarbetsnämnder), liksom att beredning pågår (länsarbetsnämnder) och att det redan finns väl fungerande samverkan (landsting).

Tabell 16 Orsaker till att inte gå in i Finsam – de som inte fattat beslut

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Finns inget behov att samverka kring den aktuella målgruppen	0	0 %	0	1	0
Min organisation vill fortsätta med annan samverkan	7	16 %	2	2	1
Svagt politiskt intresse i min organisation	4	9 %	3	0	0
Finsams mål stämmer inte överens med min organisations mål	0	0 %	0	0	0
För snäv målgrupp	0	0 %	0	0	0
Någon annan organisation vill inte gå in i Finsam	2	4 %	2	1	1
Andra orsaker	18	40 %	2	2	0
Vet inte/ingen uppfattning	17	38 %	0	0	0
Antal svarande	45	100 %	6	4	1
Bortfall	25		0	6	2

...bland kommuner som inte kommer att bilda förbund det närmaste året

Man vill fortsätta med annan samverkan

Bland de kommuner som inte kommer att bilda samordningsförbund det närmaste året anger 37 procent (16 av 43) som en orsak att man vill fortsätta med annan samverkan (se tabell 17). Drygt 20 procent ser svagt politiskt intresse i den egna organisationen som en orsak. Några kommuner (16 procent) anser att en orsak är att någon annan organisation inte vill gå in i samordningsförbund.

Liksom när det gäller de kommuner som inte fattat beslut om samordningsförbund är målkonflikter ingen orsak till att inte bilda samordningsförbund.

Tabell 17 Orsaker till att man inte vill gå in i Finsam – kommuner som inte kommer att bilda förbund det närmaste året

	Kommun	
Finns inget behov att samverka kring den aktuella målgruppen	0	0 %
Min organisation vill fortsätta med annan samverkan	16	37 %
Svagt politiskt intresse i min organisation	9	21 %
Finsams mål stämmer inte överens med min organisations mål	0	0 %
För snäv målgrupp	0	0 %
Någon annan organisation vill inte gå in i Finsam	7	16 %
Andra orsaker	15	35 %
Vet inte/ingen uppfattning	7	16 %
Antal svarande	43	100 %
Bortfall	2	

Spridda öppna svar

Av kommunerna som inte tänker gå in i förbund det närmaste året har 35 procent (15 av 43) lämnat öppna svar på frågan om orsaker till detta. Svaren är ganska jämnt spridda på ett antal orsaker:

- man vill koncentrera sig på den väl fungerande samverkan som bedrivs i dag
- konstruktionen med samordningsförbund innebär en för tung administrativ överbyggnad
- olika interna faktorer (omorganisationer, pågående förändringsarbete)
- beredning av frågan pågår

Attityder till lagens innehåll

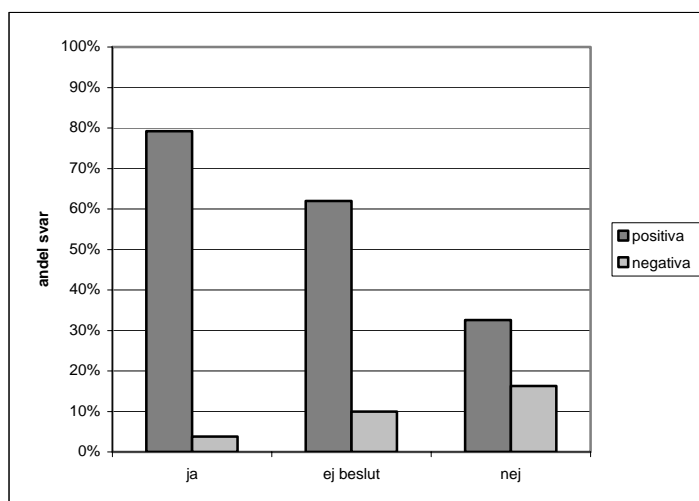
I enkäten ställdes frågor om attityder till lagens olika delar. Alla har fått ta ställning till dessa frågor, såväl de som planerar att bilda samordningsförbund som de som inte tar tagit beslut eller som i dag säger nej till förbund. De som har för avsikt att gå in i Finsam det närmaste året kan förväntas ha en mer positiv inställning till de olika delarna i lagen än de som inte har sådana planer.

Kommunernas attityder ofta positiva

- Kommunerna, både de som ingår i eller planerar förbund och de som inte har tagit ställning, är ofta positiva till lagens olika delar. Mest positiv är man till konstruktionen med ett särskilt samordningsförbund, att alla fyra organisationer måste ingå och den politiska styrningen.
- De som inte kommer att bilda förbund det närmaste året har dock en mer avvaktande hållning. Mest negativa är dessa till de fasta finansieringsandelarna.

Kommunerna har överlag en ganska positiv inställning till innehållet i lagen. Mest positiva är, inte förvånande, de som redan ingår i eller har för avsikt att bilda samordningsförbund under det närmaste året. Även de som ännu inte har tagit ställning till frågan om samordningsförbund är ofta positivt inställda till lagens olika delar. De som inte kommer att bilda förbund det närmaste året har däremot en mer avvaktande hållning till lagen. Kommunernas inställning till konstruktionen med samordningsförbund visas i diagram 1. Attityderna till övriga delar i lagen har ett liknande mönster.

Diagram 1 Kommunernas attityder till att ett särskilt samordningsförbund måste finnas

I tabell 18 redovisas kommunernas attityder till de delar i lagen som tas upp i enkäten. Endast uttalade positiva och negativa attityder är redovisade fördelade på tre grupper av kommuner:

- de som redan ingår i eller planerar att bilda samordningsförbund det närmaste året (52 kommuner)
- de som inte fattat beslut om de ska bilda förbund eller inte (70 kommuner)
- de kommuner som inte kommer att gå in i förbund det närmaste året (45 kommuner)

Tabell 18 Kommunernas attityder till lagens olika delar

	Ingår eller planer		Ej beslut		Ej förbund	
	Positiva	Negativa	Positiva	Negativa	Positiva	Negativa
Särskilt samordningsförbund	79 %	4 %	63 %	10 %	33 %	17 %
Alla fyra organisationer måste ingå	90 %	2 %	71 %	9 %	44 %	14 %
Begränsat till fyra organisationer	52 %	8 %	42 %	10 %	21 %	9 %
Politisk styrning	77 %	3 %	65 %	3 %	40 %	14 %
Permanent verksamhet	91 %	0 %	83 %	0 %	68 %	2 %
Fasta finansieringsandelar	77 %	10 %	49 %	11 %	32 %	23 %

Särskilt positiva attityder till att samordningen är permanent

Kommunerna är mest positiva till att lagen möjliggör en permanent samverkan inom rehabiliteringsområdet. Det gäller såväl de som ska gå in i samordningsförbund som dem som ännu inte fattat beslut eller som inte ska bilda samordningsförbund det närmaste året. En majoritet i alla dessa tre grupper är positiva. Konstruktionen med särskilt samordningsförbund, att alla fyra organisationer måste ingå och den politiska styrningen av förbundet ses som positivt av tydliga majoriteter av dem som planerar förbund och av dem som inte fattat beslut.

Drygt 75 procent av de kommuner som ingår i eller ska bilda förbund anser att de fasta finansieringsandelarna är bra. Bland dem som ännu inte tagit ställning är bara hälften positiva. Man är dock inte uttalat negativ i större utsträckning än dem som går in i förbund.

Minst positiva attityder till begränsningen till fyra organisationer

Minst positiva är kommunerna till att förbundet är begränsat till fyra bestämda organisationer. Samtidigt är man inte uttalat negativ i någon högre grad utan man väljer ofta att inte ta ställning i denna fråga. Detta gäller kommunerna i alla tre grupper.

Kommuner som inte ska bilda förbund avvaktande till lagen

De kommuner som inte kommer att bilda förbund är mer avvaktande till lagens olika delar. Attityderna är inte påfallande negativa men andelarna ”varken eller” och ”ingen uppfattning” är höga. Den del i lagen som man är mest negativt inställd till är de fasta finansieringsandelarna (23 procent negativa).

En majoritet av försäkringskassorna positiva till lagens olika delar

- Försäkringskassorna som har eller planerar förbund är i huvudsak positiva till innehållet i lagen. Flest (12 av 15) är positiva till att alla fyra parter måste ingå samt till den permanenta formen. Den politiska styrningen tar 8 kassor inte ställning till. Negativa attityder finns till de fasta finansieringsandelarna.
- Bland de 6 kassor som ännu inte tagit ställning är 4 negativa till att särskilt samordningsförbund måste bildas för att Finsam ska kunna bedrivas. Dessa 4 är även negativa till den politiska styrningen av samordningsförbunden.

En majoritet av försäkringskassorna på regional nivå som har avsikt att gå in i samordningsförbund är i huvudsak positiva till lagens olika delar. Flest, 12 av 15, är positiva till att alla fyra organisationer ska ingå i förbundet samt till att lagen möjliggör permanent Finsam. Av de 15 kassorna tar 8 inte ställning till den politiska styrningen. Attityderna är mest negativa (4 av 15) till de fasta finansieringsandelarna.

Bland de 6 kassor som enligt enkäten ännu inte tagit beslut om Finsam är 4 positiva till att samordningsförbundet är begränsat till fyra organisationer och att finansieringsandelarna är fasta. Däremot är 4 kassor negativa till att ett särskilt samordningsförbund måste bildas för att Finsam ska kunna bedrivas. Dessa 4 kassor ser även negativt på den politiska styrningen.

Tabell 19 Försäkringskassornas attityder till lagens olika delar

	Ingår eller planer (15 st)			Ej beslut (6 st)		
	Positiva	Negativa	Varken/eller Ingen uppf.	Positiva	Negativa	Varken eller/ingen uppf.
Särskilt samordningsförbund	10	2	3	0	4	2
Alla fyra organisationer måste ingå	12	2	1	3	1	2
Begränsat till fyra organisationer	10	3	2	4	0	2
Politisk styrning	7	0	8	1	3	2
Permanent verksamhet	12	0	3	1	1	4
Fasta finansieringsandelar	8	4	3	4	1	1

Länsarbetsnämnderna tveksamma till särskilda samordningsförbund

- Länsarbetsnämnderna är inte särskilt positiva till konstruktionen med särskilda samordningsförbund. Det gäller såväl dem som redan ingår i eller planerar förbund som dem som inte fattat beslut. Bara 4 av 11, respektive 2 av 10 är uttalat positiva. I båda grupperna är 4 uttalat negativa till särskilda samordningsförbund.
- Den politiska styrningen tar de flesta ingen ställning till bland dem som planerar förbund medan hälften är uttalat negativa bland dem som ännu inte tagit beslut.

Enligt vår enkät ingår i eller bedömer 11 länsarbetsnämnder att man kommer att bilda samordningsförbund under det närmaste året. Av dessa är 7 övervägande positiva till att alla fyra organisationer måste ingå i förbundet, att lagen möjliggör permanent samordning och att finansieringsandelarna är fasta.

Den politiska styrningen tar 9 av 11 ingen ställning till. Det kan hänga samman med att lagen lämnar det öppet för länsarbetsnämnderna att välja om de vill ha en tjänsteman eller politiker i samordningsförbundet. Hittills har alla, enligt vår uppföljning, valt att låta tjänstemannanivån representera länsarbetsnämnden.

Värt att notera är att hela 5 av 11 länsarbetsnämnder är uttalat negativa till konstruktionen med ett särskilt samordningsförbund. Bara 4 är uttalat positiva. Detta trots att dessa redan ingår i ett förbund eller avser att bilda ett.

Mer negativa attityder bland de länsarbetsnämnder som inte fattat beslut om förbund

Attityderna hos de 10 länsarbetsnämnder som ännu inte tagit ställning till Finsam är något mer negativa än hos dem som ska starta. Positiva är en majoritet (6 av 10) bara till att alla fyra organisationer måste ingå i förbundet. Hälften är positiva till begränsningen till fyra organisationer, att samordningen kan vara permanent samt till de fasta finansieringsandelarna. Bara 2 av 10 länsarbetsnämnder är positiva till att det måste finnas ett särskilt samordningsförbund, 4 uttalat negativa. Dessa 4 är också negativa till den politiska styrningen.

I tabell 20 redovisas länsarbetsnämndernas attityder till lagens olika delar.

Tabell 20 **Länsarbetsnämndernas attityder till lagens olika delar**

	Ingår eller planer (11 st)			Ej beslut (10* st)		
	Positiva	Negativa	Varken/eller Ingen uppf.	Positiva	Negativa	Varken eller/ingen uppf.
Särskilt samordningsförbund	4	5	2	2	4	4
Alla fyra organisationer måste ingå	7	1	3	6	1	2
Begränsat till fyra organisationer	4	1	6	5	2	2
Politisk styrning	1	1	9	1	5	4
Permanent verksamhet	7	0	4	5	0	4
Fasta finansieringsandelar	7	2	2	5	0	4

* 9 svar på vissa frågor

Landstingen ofta positiva, förutom till de fasta finansieringsandelarna

Nästan alla landsting (8 av 9) som ingår i eller planerar förbund är positiva till konstruktionen med samordningsförbund. Mer tveksam är man till begränsningen till fyra organisationer och 5 landsting är uttalat negativa till de fasta finansieringsandelarna.

Nio landsting ingår i eller har planer på samordningsförbund det närmaste året enligt enkäten. Som tabell 21 visar är nästan alla positiva till konstruktionen med ett särskilt samordningsförbund, att alla fyra organisationer måste ingå samt att samordningen kan vara permanent. Mer tveksam är man till begränsningen till fyra organisationer och 5 landsting är uttalat negativa till de fasta finansieringsandelarna. Det är 4 av 9 landsting som inte har tagit ställning till värdet av den politiska styrningen.

Antalet svar från landsting som inte har fattat beslut om samordningsförbund respektive inte avser att starta det närmaste året är så få att en analys blir svår (tre respektive två svar).

Tabell 21 Landstingens attityder till lagens olika delar

	Ingår eller planer (9 st)			Ej beslut (3* st)			Ej förbund (2 st)		
	Pos	Neg	Varken eller/ingen uppf	Pos	Neg	Varken eller/ingen uppf.	Pos	Neg	Varken eller/ingen uppf.
Särskilt samordningsförbund	8	0	1	0	1	2	2	0	0
Alla fyra organisationer måste ingå	7	0	2	0	1	0	1	0	1
Begränsat till fyra organisationer	3	1	5	0	2	1	0	0	2
Politisk styrning	5	0	4	3	0	0	1	0	1
Permanent verksamhet	8	1	0	2	0	1	2	0	0
Fasta finansieringsandelar	3	5	1	0	1	2	2	0	0

* 2 svar på vissa frågor

Bilaga 3

De första samordningsförbunden	71
Sammanfattande analys	71
Socsam och annan samverkan har inspirerat	71
Om verksamheten	72
För- och nackdelar med finansiell samordning	72
Om processen	73
Fallgropar och lärdomar	73
Intervjuer med nio samordningsförbund	73
Samordningsförbunden i Dalarna	75
Målgruppen nära arbetsmarknaden	75
Finsam kompletterar och skapar samsyn	75
Tjänstemännen på regional nivå tog initiativ	75
Fallgropar och lärdomar	76
Samordningsförbundet Centrum (Göteborg)	78
Målgruppen har komplicerade problem	78
Finsam kompletterar och skapar långsiktighet	78
Tidigare erfarenheter viktiga	79
Politiskt initiativ på regional nivå	79
Svårt beräkna vinster	79
Fallgropar och lärdomar	79
Samordningsförbundet i Trollhättan	79
Målgruppen inte närmast arbetsmarknaden	79
Finsam kompletterar	80
Tidigare erfarenheter viktiga	80
Kommunpolitiker initiativtagare i smidig process	80
Fallgropar och lärdomar	80
Samordningsförbunden i Västernorrland	81
Målgruppen långt ifrån arbetsmarknaden	81
Finsam kompletterar, skapar långsiktighet och samsyn	81
Politiskt initiativ på regional nivå	81
Landstinget begränsade och länsarbetsnämnden ställde upp	82
Fallgropar och lärdomar vid start av samordningsförbund	82
Samordningsförbundet i Motala/Vadstena	83
Målgruppen är inte svårast men heller inte enklast	83
Finsam kompletterar dagens verksamhet	83
Erfarenheter har påverkat	83
Tjänstemän i kommunen initiativtagare	84
Uthållighet och rätt personer viktigt	84
Samordningsförbundet i Norrköping	84
Målgruppen är långt ifrån arbetsmarknaden	84
Finsam kompletterar, ersätter och förstärker	84
Socsam inspirerade	85
Gemensamt intresse för Finsam	85
Fallgropar och lärdomar	85

De första samordningsförbunden

Sammanfattande analys

Under början av år 2005 intervjuade vi företrädare för nio samordningsförbund. Samordningsförbunden finns i Sundsvall, Kramfors, Örnsköldsvik, Trollhättan, Centrum (Göteborg), Norrköping, Motala-Vadstena, Ludvika-Smedjebacken och Avesta-Hedemora. Syftet med intervjuerna var att belysa processen inför förbundens bildande.

Målgrupperna varierar något men alla prioriterar yngre

Samordningsförbundens val av målgrupp varierar. I Dalarna kommer förbunden att rikta in sig på yngre personer som inte kommit in på arbetsmarknaden men som troligtvis kan göra det ganska snabbt om de får rätt typ av stöd.

I de andra förbunden har man valt målgrupper med mer komplicerade problem. I samtliga förbund befinner sig målgruppen utanför arbetsmarknaden men det krävs också andra problem. I Göteborg är personerna även långtidssjukskrivna eller så har de ett långvarigt beroende av försörjningsstöd på grund av psykisk ohälsa. I Västernorrland prioriteras de som "befinner sig längst bort i välfärdens väntrum". I Norrköping prioriteras personer med psykiatriska, stressrelaterade besvär och i Motala-Vadstena arbetar man framförallt med personer med social, psykosocial och somatisk problematik. I Trollhättan förs diskussioner att prioritera både dem som inte kommit in på arbetsmarknaden och dem med mer komplicerade problem.

I samtliga förbund finns tydliga signaler om att man vill prioritera yngre personer. Vi har ännu inte funnit att samordningsförbunden har ett tydligt köns - eller integrationsperspektiv när målgruppen diskuterats.

Socsam och annan samverkan har inspirerat

De flesta av de intervjuade har positiva erfarenheter av samverkan man bedrivit tidigare eller sett andra bedriva.

Som exempel kan nämnas Socsam som har inspirerat flera av de samordningsförbund som startat. I Östergötland och Västra Götaland har parterna i samordningsförbundet kunnat bedöma verksamheten på nära håll. I Västernorrland och Dalarna har personer som medverkat i Socsam bjudits in och informerat om Socsam.

Om verksamheten

Finsam kompletterar

I samtliga samordningsförbund kommer verksamheten att komplettera den ordinarie verksamheten eller den samverkan som bedrivs i dag. Man ser Finsam som ett nytt verktyg som kan göra det möjligt att nå personer som man annars inte hade nått. Det faktum att samordningsförbundet kräver att parterna måste nå fram till samsyn på individer ser många som positivt.

Några uppgav också att verksamheten som man kommer att bedriva inom Finsam kan ha bedrivits tidigare. Det kan mycket väl hända att samordningsförbundet kommer att bedriva verksamhet som i någon form redan har utförts av någon av parterna antingen genom ordinarie verksamhet eller genom samverkan.

För- och nackdelar med finansiell samordning

Finsam skapar långsiktighet och samsyn

Ett mervärde med Finsam som några samordningsförbund pekar på är att lagen skapar utrymme för långsiktigt arbete med den aktuella målgruppen.

De flesta intervjupersoner menar att ett annat viktigt mervärde med Finsam är att alla fyra parter ska vara med. Man fattar gemensamma beslut om resurser och insatser. Detta krav på samsyn ökar möjligheterna att nå den aktuella målgruppen. Man menar att det troligtvis skulle vara alltför svårt att låta endast en myndighet hantera denna målgrupp. Med Finsam ges man nu ett nytt verktyg att mer effektivt arbeta med en målgrupp som man tidigare hade svårt att nå.

Flera intervjupersoner ansåg att det är mycket positivt att samordningsförbundet har en egen budget. Det gör att förbundet blir självständigt och inte behöver begära pengar för varje enskild insats.

Otydliga incitament för några landsting

Flera intervjupersoner har pekat på att landstingen inte har samma ekonomiska incitament som de andra parterna. Det var ofta landstingen som satte taket när resurser tilldelades samordningsförbunden. Flera intervjupersoner lyfte fram att det var tack vare att landstinget såg till samhällsnyttan som de ställde sig positiva till att gå in i ett samordningsförbund. Hade de strikt sett till egna kortsiktiga vinster hade de kanske inte varit intresserade av att medverka.

Om processen

Kommun eller försäkringskassa tar första steget

Det har varit kommunen eller Försäkringskassan som tagit initiativ till att starta samordningsförbund. Länsarbetsnämnderna och landstingen har ofta varit mer avvaktande än Försäkringskassan och kommunerna.

Det första steget mot samordningsförbund har ibland tagits av politiker, ibland av tjänstemän.

Fallgropar och lärdomar

Informera omvärlden om samordningsförbundets roll och uppgifter

Flera intervjupersoner menade att det är viktigt att informera berörda aktörer om samordningsförbundets uppgift. Det kan annars finnas en risk att de som arbetar med annan verksamhet ser samordningsförbundet som en konkurrent eller som styrande över den ordinarie verksamheten.

Viktigt att förväntningar på Finsam är rimliga ...

Flera intervjupersoner pekade på att förväntningarna bland parterna på Finsam varierar. Några parter kan ha för stora förväntningar på vad den finansiella samordningen kan åstadkomma. Men det finns också de som har svårt att inse vilka möjligheter Finsam har.

... men resultat efterfrågas

De flesta intervjupersonerna anser att det är mycket viktigt att man kan visa goda resultat. Det är viktigt för politikerna som ska avsätta resurser till förbundet, men det är också viktigt för de tjänstemän som arbetar med verksamheten.

Politisk förankring från början

Det är viktigt att det är politiker som driver frågan om samordningsförbund. Det har lyfts fram av flera intervjupersoner. Det är politikerna som beslutar om Finsam ska användas eller inte, det är sedan de som ansvarar över och fattar beslut om verksamheten förbundet. Om politikerna är med från början underlättas hela processen att bilda ett samordningsförbund.

Intervjuer med nio samordningsförbund

Till och med januari år 2005 hade tolv samordningsförbund startat med femton kommuner eller stadsdelar i fyra län. Under vårvintern 2005 intervjuade vi företrädare för nio av dessa tolv samordningsförbund. Syftet med intervjuerna var att få reda på hur det gick till när samordningsförbunden bildades. Inget samordningsförbund hade vid intervjutillfället kommit igång

med verksamheten. Alla beslut om verksamheten, till exempel definition av målgrupp, var inte fattade.

I Dalarna och Västernorrland intervjuade vi tjänstemän från Försäkringskassan. I Västra Götaland och Östergötland intervjuade vi företrädare för kommunerna. Företrädare för övriga tre parter har haft möjligheter att lämna synpunkter på texten i detta avsnitt. Faktainnehållet och värderingarna i detta avsnitt bygger enbart på intervjuerna.

Tabell 1 Intervjuade samordningsförbund

Intervjuade samordningsförbund	Antal i arbetsför ålder hösten 2004	Budget år 2005. (mnkr)	Budget per inv. i arbetsför ålder
Sundsvall ¹	56 400	2,4 ³	ca 40 kr
Kramfors ¹	11 300	2,4 ³	ca 210 kr
Örnsköldsvik ¹	31 400	2,4 ³	ca 80 kr
Trollhättan ¹	31 600	6,0	ca 190 kr
Centrum – Göteborg ¹	118 400	9,0	ca 80 kr
Norrköping ²	85 000	15,0	ca 180 kr
Motala-Vadstena ²	24 400	7,5	ca 310 kr
Ludvika-Smedjebacken ²	21 000	4,0	ca 190 kr
<i>Avesta-Hedemora²</i>	<i>22 000</i>	<i>4,0</i>	<i>ca 180 kr</i>

Källa: scb.se, goteborg.se, intervjuer

¹ Förbundet startade i december 2004.

² Förbundet startade i januari 2005.

³ Parterna avsatte 400 000 kronor per förbund år 2004 som kommer att användas år 2005.

Av tabell 1 framgår vilka samordningsförbund vi intervjuat och antalet personer i arbetsför ålder per kommun eller stadsdel samt förbundets budget.

Resurser varierar

Samordningsförbundens resurser varierar. I Dalarna avsatte parterna cirka 190 kronor per invånare i arbetsför ålder i båda förbunden. I Västernorrland varierar resurserna från drygt 40 kronor till drygt 210 kronor per invånare i arbetsför ålder. Samordningsförbundet Centrum i Göteborg har tilldelats cirka 80 kronor medan förbundet i Trollhättan tilldelades 190 kronor per invånare i arbetsför ålder. I Norrköping och Motala-Vadstena avsattes cirka 180 respektive 310 kronor per invånare i arbetsför ålder.²⁴

Några förbund har startat i liten skala för att sedan successivt öka budgeten. Som exempel kan nämnas Norrköping där man under de nästkommande tre åren kommer att öka resurserna med 15 miljoner kronor per år för att år

²⁴ Viktigt att påpeka är att budget per invånare i arbetsför ålder är ett grovt och inte rättvisande mått. Mer relevant är budget per individ i målgruppen men den informationen finns inte tillgänglig för oss i dagsläget.

2008 avsätta 60 miljoner kronor. Det finns dock endast ett inriktningsbeslut för år 2–4.

Samordningsförbunden i Dalarna

Målgruppen nära arbetsmarknaden

Beslut om målgrupp har inte tagits men mycket talar för att samordningsförbunden i början kommer att rikta in sig på yngre, mellan 25 och 40 år, som inte kommit in på arbetsmarknaden och således inte kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning eller sjukpenning och som riskerar att bli långvarigt försörjda av det offentliga.

Finsam kompletterar och skapar samsyn

Finsam kompletterar verksamheten i länet. All nuvarande verksamhet kommer att finnas kvar. Finsam ses som ett nytt verktyg som kan användas för att nå en ny målgrupp.

De gemensamma bedömningarna och handlingsplanerna som specificerar vilken myndighet som ska göra vad och vem som ska finansiera dem är förhoppningsvis mer effektiva än annan verksamhet för att nå aktuell målgrupp.

Tjänstemännen på regional nivå tog initiativ

En tankesmedja bildades sommaren 2003 med Försäkringskassan, landstinget, länsarbetsnämnden och länets kommunförbund. Initiativet togs av tjänstemän på Försäkringskassan. Syftet var att dra upp riktlinjer för hur länet skulle kunna jobba med Finsam. Tankesmedjan åkte runt i länet och informerade och diskuterade frågor om Finsam.

Cirka ett halvår efter bildandet av tankesmedjan bildades en styrgrupp med politiker på regional nivå. För att få en kraftfull styrgrupp engagerades ledande politiker från respektive organisation.²⁵

²⁵ Från Försäkringskassan deltar försäkringsdelegationens ordförande, landstingsrådet från landstinget, kommunförbundets ordförande och en styrelseledamot, biträdande länsarbetsdirektör.

Arbetsgrupper gjorde det förberedande arbetet

Vid bildandet av samordningsförbunden arbetade lokala arbetsgrupper fram förslag. Arbetsgrupperna skrev också stadgarna till förbunden. Arbetsgrupperna bestod av lokala cheftjänstemän och politiker. Förbundens styrelser bildades i slutet av år 2004. De fick då ett förslag till verksamhetsplan av arbetsgrupperna.

Lokal grupp agerade i Ludvika och Smedjebacken

Initiativet till att starta samordningsförbundet i Ludvika-Smedjebacken kom från Västerbergslagens visionsgrupp, en gruppering med ledande politiker och tjänstemän från kommunerna, landstinget, Västerbergslagens utbildningscentrum och polisen. Visionsgruppens tjänsteman var sedan den sammanhållande kraften för en arbetsgrupp med representanter för parterna. Arbetsgruppen beredde frågor till och diskuterade med politiker. Det tog cirka ett år från de inledande diskussionerna till det att förbundet kunde börja arbeta i januari 2005.

I Avesta och Hedemora agerade politikerna...

Södra Dalarnas samordningsförbund, Avesta-Hedemora, startade på initiativ från politiker. En grupp av politiker och cheftjänstemän bildades i maj 2004. Processen att bilda samordningsförbund tog cirka åtta månader.

... vilket var mer effektivt

Processen att bilda samordningsförbund gick snabbare och smidigare i Avesta och Hedemora (Västerbergslagen) än i Ludvika och Smedjebacken. Skälet uppgavs vara att när politiker involverades direkt gav man samtidigt hög prioritet till samordningsförbundet. Dessutom kunde man snegla på Västerbergslagens arbete. Tjänstemannagruppen i Ludvika och Smedjebacken fick ägna stor del av tiden till att förankra hos politiker och cheftjänstemän.

Fallgropar och lärdomar

Viktigt att visa resultat

Ett skäl till att samordningsförbunden i Dalarna troligtvis kommer att välja en relativt sett enkel målgrupp är att man anser att man kan lyckas väl med den. I Dalarna anses det viktigt för såväl tjänstemännen som politikerna att samordningsförbundet kan visa goda resultat.

Fasta finansieringsandelar kan skapa problem

Landstinget är intresserade av Finsam men hade år 2005 inte möjlighet att satsa mer än vad som avsattes för de två förbunden. Det är ännu oklart om landstinget kommer att satsa ytterligare medel för kommande år. Hade inte parterna varit tvungna att bidra enligt de fasta finansieringsandelarna skulle det troligtvis ha funnits utrymme för fler samordningsförbund i länet.

Svaga ekonomiska incitament för landstingen

De ekonomiska incitamenten är mindre tydliga för landstinget än för de andra parterna. I länet har representanter för tankesmedjan argumenterat för att belastningen för landstingen sannolikt kommer att minska om den finansiella samordningen blir framgångsrik. Landstinget replikerade att köerna kanske blir kortare, men det påverkar inte landstingets budget.

Kan kommunerna bli dominerande i styrelserna?

Det kan bli problem om varje kommun ska ha med en person i styrelsen. Om tre kommuner deltar, kan halva styrelsen utgöras av kommunföreträdare. Hur blir dialogen om halva styrelsen eller mer består av kommunföreträdare? Det skulle kunna bli svårt att bedriva effektiv verksamhet om några försökte rösta igenom förslag istället för att försöka skapa samsyn.

Samsyn på målgrupp kan ta tid

I början lyfte parterna främst fram sina respektive målgrupper men i efterhand har man enats. Nu funderar förbundet på ytterligare prioriteringar i denna målgrupp.

Krångliga detaljer som måste göras

Det är flera praktiska detaljer som behöver klaras av när ett samordningsförbund ska bildas t.ex. att registrera ett företag och ansöka om skattebefrielse. ”Detta är uppgifter som vi aldrig sysslar med i vanliga fall.” Det finns en risk att de inblandade ”familar i mörkret” eftersom man inte vet exakt vad som behöver göras eller hur det ska göras. Det skulle ha varit till hjälp att ha någon slags checklista. Då skulle verksamheten i förbundet kanske kunna komma igång snabbare.

Klargör tidigt samordningsförbundets roll och uppgifter

Det är viktigt att tidigt klargöra vilken uppgift samordningsförbundet har. I den ordinarie verksamheten i Ludvika-Smedjebacken fanns farhågor att samordningsförbundet skulle komma in och styra i den ordinarie verksamheten. I Avesta-Hedemora undvek man detta problem genom att låta de lokala chefstjänstemännen ingå tillsammans med politikerna i den styrgrupp som ledde det lokala arbetet fram till dess att samordningsförbundet bildades.

Tidigt engagemang av politiker viktigt

Till de kommuner som funderar på att starta samordningsförbund rekommenderar tankesmedjan numera att man ska ha med politiker och chefstjänstemännen direkt. På det sättet får man en övergripande styrning från början.

Tankesmedjan (och politikerna) gjorde processen kortare

I Dalarna pekade man på att tankesmedjan gjorde att man kom i gång på ett effektivt sätt. Alla i tankesmedjan har haft ingångar in i sina respektive organisationer och kunde där förankra sina funderingar om Finsam. I Dalar-

na menade man att detta var ett mer effektivt sätt att arbeta på än om det hade varit någon representant för en part som sedan skulle ha övertygat de andra tre parterna.

Den politiska styrgruppen gjorde att arbetet med Finsam prioriterades. Det blev också enklare att förhandla om resurser eftersom de medverkande politikerna har makt över sina respektive budgetberedningar. Detta har varit värdefullt enligt företrädaren för samordningsförbunden i Dalarna.

Samordningsförbundet Centrum (Göteborg)

Samordningsförbundet Centrum omfattar stadsdelarna Majorna, Linnéstaden, Centrum, Härlanda och Örgryte. Styrelsen i samordningsförbundet består av representanter från två av stadsdelarna samt två var från övriga tre parter. Det finns även en chefgrupp med representanter för alla fyra parter.

Målgruppen har komplicerade problem

Beslut om målgrupp har inte fattats men parterna är överens om att välja en målgrupp som inte tillhör den allra svåraste. Individerna i den har ändå komplicerade problem. Stadsdelarna som ingår i samordningsförbundet har en ung och välutbildad befolkning. Nästan hälften av alla i åldrarna 25-34 år i Göteborg bor där. I diskussionerna om målgrupp har ett par grupper blivit aktuella. Den viktigaste gruppen är unga människor med psykisk ohälsa, ofta akademiker som inte får jobb. Den andra gruppen är personer med långvarigt beroende av försörjningsstöd.

Finsam kompletterar och skapar långsiktighet

Ambitionen är att samordningsförbundet inte ska ersätta ordinarie verksamhet eller annan samverkan. Finsam bör i första hand inriktas på att hitta nya samverkansformer som inte finns i dag.

Fördelen med samordningsförbund är att verksamheten kan bedrivas mer långsiktigt än tidigare. De fasta finansieringsandelarna är bra, de gör att alla vet hur stora resurser de ska avsätta. I annan samverkan kan det bli diskussioner om medel för varje enskilt projekt. Någon part kan då också välja att hoppa av och man måste börja om från början.

Tidigare erfarenheter viktiga

Mycket viktigt för intresset för Finsam i Göteborg var också erfarenheterna från Delta (Socsam) på Hisingen.

Politiskt initiativ på regional nivå

Frågan om Finsam togs upp av politiker på regional nivå hos de fyra parterna i Västra Götaland. De lämnade en avsiktsförklaring om att de ville de ställa upp på detta. Initiativet spreds till Göteborg där en informell politikergrupp gav en grupp tjänstemän från de fyra parterna i uppdrag att utreda hur Finsam skulle kunna utformas i Göteborg. Arbetet resulterade i promemorior om fördelning av medel, målgrupper etc. Respektive huvudman tog beslut om att starta samordningsförbund i november – december 2004. Hela processen fram till beslut tog från sju till åtta månader.

Svårt beräkna vinster

En stöttesten i arbetet med Finsam kan vara att parterna förväntar sig vinster som sedan blir svåra att visa. Särskilt svårt är detta för landstinget (regionen) som inte har försörjningsansvar på samma sätt som övriga parter. Men i Göteborg har detta inte varit ett problem, menar intervjupersonen. ”Alla har velat sträcka ut handen och samarbeta.”

Fallgropar och lärdomar

Politikerna bör driva frågan

Det är mycket viktigt att det är politiker som driver frågan om samordningsförbund. Det är de som sedan ska ha ansvaret och fatta beslut. Personer betyder mer än organisationer. Om man vill starta ett samordningsförbund bör man börja med att tala med dem som är intresserade.

Samordningsförbundet i Trollhättan

Målgruppen inte närmast arbetsmarknaden

Beslut om målgrupp hade inte tagits vid intervjutillfället. Man diskuterar att prioritera personer med komplicerad eller svårbedömd värkproblematik, ensamstående föräldrar som har kontakt med fler än en aktör och som är i behov av särskilt stöd samt lågutbildade som arbetat inom bl.a. industri och som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Finsam kompletterar

I inledningsskedet kommer man inte att fasa in några aktiviteter från annan samverkan. Finsam ska komplettera den verksamhet som redan bedrivs. Målgrupper kan dock övergå från annan samverkan till Finsam. Som exempel kan nämnas ungdomar med försörjningsstöd som hoppat av gymnasie-studier och som i dag omfattas av annan samverkan.

I Finsam har samordningsförbundet egen budget som man själv beslutar. Därmed blir man inte beroende av andra parter. I annan samverkan behöver man ofta begära pengar för varje enskild insats och om en part saknar resurser att avsätta kanske det inte blir någon verksamhet.

Tidigare erfarenheter viktiga

Goda erfarenheter i Trollhättan från lokala samverkansgrupper har haft betydelse för intresset av Finsam. I planeringen av samordningsförbundet har "Rekommendationer och Stöd"²⁶ varit underlag. Men man har även inspirerats av Socsam.

Kommunpolitiker initiativtagare i smidig process

Kommunalrådet tog tillsammans med några andra personer initiativ till Finsam genom att våren 2004 kalla samman till ett möte med politiker och chefer från parterna. Kommunrådet informerade om den nya lagen och det diskuterades om det fanns intresse för Finsam. Intresse fanns och kommunen tog på sig att vara samordnare för en arbetsgrupp med representanter för alla parter. Sedan återkom arbetsgruppen till politiker och chefer flera gånger. Olika PM diskuterades och synpunkter lämnades.

Sammantaget har det inte varit några stora problem i processen. Man kände varandra sedan tidigare i arbetsgruppen. Politikerna var överens och gav ett tydligt uppdrag.

Fallgropar och lärdomar

Sätt av tid och prioritera arbetet

Arbetsgruppen bör inte vara för stor och det är bra om sammansättningen inte förändras. Tempot i arbetet bör vara ganska högt. Det är viktigt att

²⁶ Rekommendationer och Stöd. Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden, Västra Götalandsregionen, Västkom (Västsvenska Kommunförbundets Samorganisation)

gruppen har tydliga mandat för vilka förslag som kan tas fram. I Trollhättan tog hela processen från det att arbetsgruppen tillsattes fram till ett bildat samordningsförbund ungefär ett halvår.

Information är viktigt

Förankring, dokumentation och information är mycket viktigt. I Trollhättan har man tagit fram en informationsbroschyr²⁷ som bl.a. ska användas för att informera andra kommuner om den finansiella samordningen.

Begränsa styrelsens storlek

Styrelsen i samordningsförbundet bör inte vara för stor. I Trollhättan består den av två representanter per part. Medlemmarna i ledningsgruppen (chefer från de fyra organisationerna) är adjungerade.

Samordningsförbunden i Västernorrland

Målgruppen långt ifrån arbetsmarknaden

Arbetet med att välja målgrupp pågick vid intervjutillfället men de fyra parterna är överens om att målgruppen ska vara de som ”befinner sig längst bort i välfärdens väntrum” och således långt ifrån arbetsmarknaden. En annan grupp som kan bli aktuell är personer i åldern 25-30 år som aldrig har kommit in på arbetsmarknaden och som har andra problem. Anledningen till att denna grupp troligtvis blir aktuell uppgavs vara att det finns många människor i varje kommun som är så långt ifrån arbetsmarknaden att alla fyra parter måste hjälpa till.

Finsam kompletterar, skapar långsiktighet och samsyn

Finsam är ett nytt verktyg som gör det möjligt att arbeta med en målgrupp som tidigare varit svår att nå. Finsam kommer därmed att komplettera den ordinarie verksamheten och den samverkan som redan bedrivs. Man pekar också på långsiktigheten, dvs. att lagen ger möjligheter till permanent samordning. Ett annat mervärde är att alla fyra parter måste vara med.

Politiskt initiativ på regional nivå

Försäkringskassan i länet tog det första steget mot Finsam genom att man arrangerade ett informationsmöte där chefer och politiker från övriga parter deltog. Delaktiga i processen att starta förbund var sedan både politiker och tjänstemän hos alla fyra parter. Drivande var ordföranden i försäkringskas-

²⁷ Trollhättans förbund för finansiell samordning inom rehabilitering.

sans styrelse. Det har inte funnits några formella arbetsgrupper utan Försäkringskassan har fört informella samtal med företrädare för övriga parter.

Landstinget begränsade och länsarbetsnämnden ställde upp

Landstinget satte gränsen för samordningsförbundets budget. Länsarbetsnämnden ”ställde upp” men deras styrande mål försvårar deltagande i samordningsförbunden. Om deras mål står i konflikt med samordningsförbundens mål kan det bli svårt för dem att prioritera förbundets mål.

Fallgropar och lärdomar vid start av samordningsförbund

Beslutsprocessen hos kommuner och landsting tar längre tid än hos länsarbetsnämnden och Försäkringskassan. Det är därför viktigt att anpassa arbetet så till exempel förslag läggs fram i god tid innan de beslutande församlingarna i kommuner och landsting sammanträder.

Det kan också vara svårt att förklara för parterna att inte alla kan vänta sig resultat. Tanken med Finsam är att arbeta med de personer som är svårast att rehabilitera men det är inte säkert att samordningsförbunden kan visa upp goda resultat om man väljer en för svår målgrupp.

Risk att samordningsförbundet hamnar vid sidan av

En risk som finns är att samordningsförbunden kan hamna vid sidan av den ordinarie verksamheten eller annan samverkan. Därför kommer samordningsförbunden att samarbeta med företrädare för den ordinarie verksamheten hos de fyra parterna.

Representationen i styrelsen

I Västernorrland har kommunerna och landstinget valt höga politiker till styrelserna i samordningsförbunden. Det är en markering att detta är viktigt och att man vill att det ska bli bra. Från länsarbetsnämnden är länsarbetsdirektören ordinarie men arbetsförmedlingscheferna är ersättare och kommer att företräda länsarbetsnämnden på mötena. Det innebär en risk för ojämna styrkeförhållanden i styrelsen som länsarbetsnämnden måste bemästra.

Samordningsförbundet i Motala/Vadstena

Målgruppen är inte svårast men heller inte enklast

Arbetsgruppen i Motala-Vadstena gjorde en kartläggning av antalet personer som kan vara i behov av samordnade insatser. Man kom fram till fyra målgrupper

1. personer med komplex problematik – social, psykosocial och somatisk
2. unga arbetslösa som lever på socialbidrag
3. långtidssjukskrivna kvinnor med problem i muskulatur och skelett
4. personer med psykisk ohälsa, vilken i första hand har stressrelaterade orsaker.

Under år 2005 kommer målgrupp 4 att prioriteras.

Finsam kompletterar dagens verksamhet

Finsam ses som ett komplement, ett nytt sätt att finansiera verksamhet för att nå en målgrupp man tidigare inte nått. Den kommer inte att ersätta verksamhet, åtminstone inte i större omfattning. Man kommer emellertid delvis att använda sig av metoder man vet fungerar, vilket betyder att insatser som bedrivs i dag också kan bedrivas inom ramen för Finsam.

Det mest positiva med Finsam uppgavs vara att möjligheterna för att insatserna verkligen blir av ökar markant jämfört med om man inte startat ett samordningsförbund.

Erfarenheter har påverkat

En av de viktigaste anledningarna till att man startar ett samordningsförbund är att man har goda erfarenheter av tidigare samverkan. Under större delen av 1990-talet fanns en bred samverkan i olika rehabiliteringsprojekt huvudmännen emellan, där lokala samverkansgruppen i många lägen var ett forum för dialog om övergripande resurs- och metodfrågor. Det handlade om utredning, bedömning och arbetsträning i olika former för att gemensamt rusta personer att komma ut på arbetsmarknaden.

År 1996 startade man Resursrehab, som blev ett organ för samverkan mellan arbetsförmedlingen, försäkringskassan och socialtjänsten. Resursrehab. var ett team av tjänstemän som arbetade gemensamt med personer som var aktuella på mer än en myndighet och för vilka man bedömde att ordinarie samverkan inte var tillräcklig. Teamet hade inledningsvis en tjänsteman från varje myndighet, men det utökades senare att omfatta två, dvs. sammanlagt sex personer. I ett senare skede var även Vadstena kommun delaktiga och

teamet utökades. Beslut togs av chefstjänstemän att Resursrehab skulle vara vilande fr.o.m. hösten 2004, då gruppen delvis hamnat i en metodisk återvändsgränd och tangerade andra samverkansprojekt. Parterna har även sett att Socsam i Finspång har gett resultat.

Tjänstemän i kommunen initiativtagare

Tjänstemän i Motala kommun tog det första steget till att bilda ett samordningsförbund i Motala och Vadstena. Kommuntjänstemän kallade de övriga tre parterna till ett möte och frågade om de var intresserade av Finsam. Reaktionen från dem var positiv.

Uthållighet och rätt personer viktigt

Sommaren 2003 startade en arbetsgrupp med syfte att planera för ett samordningsförbund. Arbetet i gruppen gick relativt långsamt eftersom personer i gruppen byttes ut. Anledningen var att man från början inte tillsatte personer med lämplig kompetens. Men att man ändå startade ett samordningsförbund berodde på att alla parter var övertygade om att Finsam är ett bra verktyg.

Samordningsförbundet i Norrköping

Målgruppen är långt ifrån arbetsmarknaden

Under år 2005 kommer personer med psykiatriska, stressrelaterade besvär eller missbruksproblem, som saknar arbetsgivare eller är ombytessökande att prioriteras. Dessa personer är antingen helt sjukskrivna eller har inte kommit ut på arbetsmarknaden.

Finsam kompletterar, ersätter och förstärker

Finsam är främst ett komplement till verksamheten i dag. Merparten av rehabilitering kommer fortfarande att göras av de fyra parterna var för sig. Finsam ger möjlighet att nå en grupp man tidigare haft svårt att nå och förhoppningsvis ska finna samlade lösningar för.

Det finns dock verksamhet som kan komma att ersättas av Finsam om det är ändamålsenligt. Men finns det personer som inte nås av Finsam kommer den verksamhet de nås av att finnas kvar.

Viktigt med fyra likvärdiga parter

Det positiva med Finsam är att målgruppen kan nå bättre om de fyra parterna arbetar tillsammans för att hjälpa en individ. Tillsammans kan parterna åstadkomma mer än vad varje part kan göra var för sig.

Det är också viktigt att förbundet har egna pengar. Då behöver man inte begära pengar från flera parter vid varje enskilt fall. Nu ökar möjligheterna att individerna kan få snabbare och effektivare hjälp.

Socsam inspirerade

Socsam i Finspång inspirerade Norrköping. Företrädare för kommunen såg att Socsam i Finspång skapade ett mervärde för såväl samhälle som individ. Även landstinget och Försäkringskassan har positiva erfarenheter av Socsam i Finspång som gjorde att de, tillsammans med kommunen, drivit på samordningsförbundet i Norrköping

Gemensamt intresse för Finsam

Alla fyra parter var med och tog de första stegen mot ett samordningsförbund. Diskussioner om att starta samordningsförbund eller liknande har pågått i Norrköping under flera år eftersom man har goda erfarenheter av samverkan. När lagen om finansiell samordning kom ville samtliga parter att man skulle starta samordningsförbund i Norrköping.

Fallgropar och lärdomar

Viktigt att lyckas med målgruppen

Man anser att det är viktigt att lyckas med målgruppen för att intresset för Finsam inte ska minska. Trots att man inte valt en målgrupp som befinner sig närmast arbetsmarknaden, väntar man sig goda resultat av samordningsförbundets verksamhet.

Alla måste vinna

För att få med alla parter i ett samordningsförbund måste också alla parter känna att just de har något att vinna. Man måste utforma verksamheten på ett sådant sätt att fördelarna att medverka klargörs.

För att kunna förankra ordentligt måste förarbetet göras noggrant. Detta tar tid och det är viktigt att låta det ta den tid som behövs. Det är viktigt att inte stressa fram t.ex. definition av målgrupp.

Bilaga 4

Fyra fallstudier	89
Sammanfattande analys av fallstudierna	89
Erfarenheter av annan samverkan av betydelse	89
De flesta ser fördelar med Finsam...	90
... men även nackdelar och problem	90
Sörmland, ett län som planerar Finsam	90
Positiva erfarenheter av tidigare samverkan...	90
... och vill fortsätta samverka	91
Nackdelar finns med Finsam...	91
... men fördelarna väger tyngre	92
Stor samhällsnytta	93
Uppsala, ett län som avvaktar	93
Främst bilateral samverkan	93
Försäkringskassan nöjd med den samverkan som finns i dag	93
Länsarbetsnämnden positiv men agerar inte först	94
Landstinget är tveksamt till utformningen	94
Uppsala kommun är beredd att pröva	94
Hisingen, ett Socsam-område som går över till Finsam	94
Socsam på Hisingen liknar Finsam	94
Positiva erfarenheter av Socsam	95
Lägre intresse från arbetsförmedlingen	96
Förebyggande insatser het fråga	96
Snäva resurser hos stadsdelarna	97
Finspång, en Socsam-kommun som vill vänta	97
Vill fortsätta med Socsam	97
Finsam kan inte ersätta Socsam	97
För- och nackdelar med Finsam	98

Fyra fallstudier

För att få en ökad förståelse för hur processen kan gå till när de olika parterna ska ta ställning till Finsam och bildande av samordningsförbund har vi genomfört fyra fallstudier. Syftet var att belysa geografiska områden, dels med erfarenheter av Socsam respektive annan samverkan, dels med varierande planer på Finsam. Områdena är Södermanlands län, Hisingen (ö i Göteborg med sex stadsdelar), Finspångs kommun och Uppsala län. Vad som gäller för respektive område framgår av tabblån nedan.

	Erfarenheter av Socsam	Erfarenheter av annan samverkan
Planerar att bilda samordningsförbund under 2005	Hisingen	Södermanlands län
Inga planer på att bilda samordningsförbund under 2005	Finspångs kommun	Uppsala län

Vi har gjort intervjuer på plats eller i telefon med företrädare för alla fyra parter i dessa fyra områden. På Hisingen har stadsdelarna representerats av Torslanda. I länen Södermanland och Uppsala har kommunerna representerats av Nyköping och Uppsala. På Hisingen och i Finspång har vi dessutom intervjuat samordnarna för Socsam-försöken.

Sammanfattande analys av fallstudierna

Erfarenheter av annan samverkan av betydelse

Positiva erfarenheter av annan samverkan uppger man som motiv för att gå in i Finsam både på Hisingen och i Sörmland. På Hisingen vill man fortsätta med liknande aktiviteter och målgrupper som i Socsam-försöket och ett samordningsförbund gör detta möjligt. I Sörmland ser man Finsam som ett sätt att utveckla den samverkan man bedrivit inom Regionala arbetsmiljö- och rehabiliteringsgruppen (RAR).

Men att man är nöjd med nuvarande samverkan kan också vara ett motiv för att inte bilda samordningsförbund. Så är fallet både i Finspång och i Uppsala län. I Finspång har Socsam-försöket riktat sig till hela befolkningen och man ser en stor begränsning i att Finsam endast ska omfatta personer i yrkesverksam ålder. I Finspång är de olika aktörerna eniga om att inte nu gå in i Finsam. I Uppsala är det främst Försäkringskassan och landstinget som tvekar inför Finsam. Flera aktörer förväntar sig att det är Försäkringskassan som ska driva frågan om samordningsförbund och när den inte gör det är frågan vilande.

De flesta ser fördelar med Finsam...

Fördelarna med Finsam framför annan samverkan anser man på Hisingen vara bl.a. att samordningen är permanent och att alla fyra parter ska vara med. I Sörmland talar man om att Finsam ger en grund för att öka volymen av rehabiliteringsinsatser och att den politiska styrningen ökar samverkans legitimitet. I Finspång tycker man att det är positivt att länsarbetsnämnden ska vara med som en fullvärdig part i förbundet. Länsarbetsnämnden i Uppsala lyfter upp att Finsam kan göra det möjligt att ta hand om sådana som i dag inte omfattas av samverkan.

... men även nackdelar och problem

En nackdel i lagens konstruktion som man tar upp både på Hisingen, i Sörmland och i Finspång är att Försäkringskassans finansieringsandel är fast. Man menar att de andra parternas begränsade möjligheter att gå in med medel bestämmer nivå på samordningsförbundets budget. Det innebär att man sällan når upp till fem procent av sjukpenningsanslaget för försäkringskassans del. Flera anser också att det är Försäkringskassan som kommer att tjäna mest på Finsam i och med att antalet sjukskrivna förväntas minska.

Andra svårigheter som man lyfter fram på Hisingen är hur den ingående verksamheten från Socsam ska hanteras och diskussioner om förebyggande arbete ska ingå eller inte. I Sörmland vill man lyfta fram att Arbetsmiljöinspektionen är en viktig part i samverkan men som nu inte ingår i den finansiella samordningen. Några kommuner i Sörmland har motsatt sig ett samordningsförbund på länsnivå med motivet att de skulle "få tillbaka mindre" än om det bildades flera förbund i länet. Det kommer dock bara att bli ett förbund i Sörmland. I Uppsala menar Försäkringskassan och landstinget att lagen är för detaljerad och den administrativa överbyggnaden onödig. Man anser dock att ett samordningsförbund kan bli möjligt i framtiden om alla parter ser ett behov.

Sörmland, ett län som planerar Finsam

Positiva erfarenheter av tidigare samverkan...

I Sörmland bedrivs sedan 1999 Regionala arbetsmiljö- och rehabiliteringsgruppen (RAR).²⁸ Denna samverkan är en utveckling av "gamla Finsam".

²⁸ Medverkande organisationer i RAR är Landstinget, Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden, Arbetsmiljöinspektionen samt kommunerna.

Syftet med samverkan inom RAR är att erbjuda rehabilitering eller annat stöd till individer som hamnat i en gråzon mellan olika system eftersom deras problembild inte renodlat faller inom någon myndighets ansvarsområden. Målgruppen för samverkan inom RAR är större än Finsams. Syftet är också att minska långtidsarbetslösheten och utslagningen från arbetsmarknaden samt att uppmärksamma brister i arbetsmiljön.

Samtliga intervjuade parter pekar på att den tidigare samverkan som bedrivits i länet har fungerat bra, såväl för individerna som för organisationerna. I den nuvarande RAR-samverkan ansöker lokala samverkansgrupper om pengar till projekt där aktörerna själva ska betala 50 procent. I RAR-samverkan på regional nivå har kommunerna deltagit genom det regionala kommunförbundet vilket dock har inneburit ett avstånd till den lokala nivån. De lokala samverkansgrupperna har också varit aktiva i olika grad. Det har varit större aktivitet i de kommuner där "Finsam-traditionen" levt kvar. Samverkan bygger ofta på eldsjälar och kontakter mellan enskilda handläggare. Struktur saknas ofta vilket leder till bristande kontinuitet och till att en långsiktig utveckling försvåras.

... och vill fortsätta samverka

I intervjuerna framkommer att positiva erfarenheter av samverkan har haft stor betydelse för samtliga fyra parter när de nu önskar att utveckla samverkan i länet. Samverkan i RAR har lagt en bra grund för samverkan enligt lagen om finansiell samordning. Diskussion pågår under detta år med utgångspunkten att länet inte ska ha parallella organisationer på regional nivå för samverkan utan att RAR ska ersättas med ett samordningsförbund. Det förutsätter dock att långsiktiga utvecklingsprojekt inom ramen för RAR kan slutföras även om RAR upphör efter årsskiftet. En ytterligare förutsättning är att man hittar en bra lösning för samverkansfrågor och aktiviteter tillsammans med Arbetsmiljöverket om att låta verksamheten i RAR övergå till samverkan enligt Finsam. Representanter för de fyra parterna bedömer att ett samordningsförbund på länsnivå kan komma att starta under senare delen av våren 2005. Planeringen av den finansiella samordningen startades våren 2003.

Nackdelar finns med Finsam...

Arbetsmiljöinspektionen får enligt lagen inte medverka i samordningsförbundet. I länets nuvarande samverkan, RAR, medverkar Arbetsmiljöinspektionen. Men den kommer inte att kunna medverka på samma sätt i den finansiella samordningen. Några av aktörerna pekar på att detta kan vara ett problem eftersom de anser att arbetsmiljöarbete är viktigt. Det finns en förhoppning att få med Arbetsmiljöinspektionen på något sätt.

Några kommuner i länet är tveksamma till att det ska bildas endast ett samordningsförbund i länet.²⁹ Anledningen är att enskilda kommuner befäradar att de ska få mindre tillbaka från ett förbund, relativt sett, än om flera samordningsförbund bildas. En kommun kan teoretiskt sett bli utan resurser från samordningsförbundet, trots att den varit med och betalat. Parterna på regional nivå uppger att de har varit tydliga med att de inte har resurser att avsätta till fler än ett samordningsförbund.

Alla aktörer är inte helt övertygade om att det är bra att finansieringsandelarna är fasta. I Sörmland skulle Försäkringskassan kunna bidra med en mycket större summa pengar än vad som i dag är aktuellt. De skulle teoretiskt kunna bidra med 60 miljoner kronor, dvs. 5 procent av de budgeterade kostnaderna för sjukpenning, men det kommer troligtvis att bli cirka 7,5 miljoner kronor. Anledningen är att kommunerna inte vill bidra med mer än cirka 3,5 miljoner kronor. I Sörmland är det således kommunerna som sätter taket för resurserna i samordningsförbundet.

En aktör anser att det kan finnas en risk att någon eller några av parterna lägger ner delar av egen verksamhet med argumentet att samordningsförbundet istället ska utföra den. Aktören menar att tanken med Finsam inte är att ersätta ordinarie verksamhet. Samtidigt kommer ordinarie verksamhet i viss mån att utföras inom Finsam. Fler aktörer menar att den Finsam kan ses som ett smörjmedel som gör att man faktiskt kommer igång med verksamhet, gammal eller ny, som behövs.

... men fördelarna väger tyngre

Flera aktörer lyfter fram att det mest positiva är att Finsam ger en grund för att öka volymen av rehabiliteringsinsatser. Den nuvarande samverkan i länet är ofta beroende av en eldsjäl. Aktörerna påpekar att lagen om finansiell samordning innehåller en grund som en organisation för samverkan kan byggas på. Genom att skapa en sådan organisation ges förutsättningar för att bedriva samverkan i större volymer än tidigare. Behovet av eldsjälar kommer att minska avsevärt enligt flera aktörer. Dessutom tror flera aktörer att betydligt fler kommuner än tidigare kommer att medverka i samverkan enligt den nya formen.

En annan fördel som flera aktörer pekar på är att Finsam resulterar i en gemensam bild av vad som behöver göras. I länet finns många individer som hamnar mellan de olika myndigheterna. Strukturen i Finsam kräver att samtliga parter sätter sig ner tillsammans och når fram till en gemensam syn på vilka individer som ska prioriteras och hur det ska göras. Förhoppningen

²⁹ I maj 2005 har ändå ett samordningsförbund med samtliga nio kommuner bildats i Sörmland.

i länet är att denna samsyn ska slå väl ut för såväl individerna som myndigheterna.

Några parter pekar på att den politiska styrningen inom Finsam gör att legitimiteten kring att samverka ökar.

Stor samhällsnytta

Flera aktörer nämner att det kan finnas målkonflikter men de betonar samtidigt att det är viktigare att se till samhällsnyttan än till de interna målen.

Uppsala, ett län som avvaktar

Främst bilateral samverkan

I Uppsala län samverkar man på olika sätt, främst genom bilateral samverkan. Man tillämpar det avtal om samverkan mellan länsarbetsnämnden och försäkringskassan inom rehabiliteringsområdet som det s.k. Faros-projektet är förebild för. Försäkringskassan samverkar med landstinget i s.k. resursteam vilka kommer att utvärderas. Det finns en samverkansgrupp med tjänstemän på regional nivå där alla fyra parter finns med, även kommuner.

Finsam har diskuterats i den regionala samverkansgruppen men är vilande tills vidare. Flera parter menar att orsaken är att Försäkringskassan inte driver frågan. Försäkringskassan förväntas ta initiativet på grund av den förfogar över sjukpenningsanslaget, som ska finansiera hälften av den finansiella samordningen.

Försäkringskassan nöjd med den samverkan som finns i dag

Försäkringskassan har tagit upp frågan i styrelsen vid ett flertal tillfällen och även bjudit in representanter från andra kassor som planerar samordningsförbund för att informera. Styrelsen ser nackdelar med den administration och politiska överbyggnad som ett samordningsförbund kräver. Man bedömer att man gör lika mycket i dag utan denna överbyggnad och är nöjd med den samverkan som finns i dag. I framtiden kan det dock bli så att Uppsala län går in i Finsam, förutsatt att alla parter ser ett behov.

Länsarbetsnämnden positiv men agerar inte först

Länsarbetsnämnden tänker inte agera så länge inte försäkringskassan gör det. Signalerna från Ams är dock att länsarbetsnämnden ska ställa sig positiv och nämnden ser fördelar med den nya lagen. Länsarbetsnämnden menar att den samverkan som finns i dag tar inte hand om alla som skulle behöva insatser från flera aktörer. Stora strömmar går vid sidan av i dag men skulle kunna omfattas av insatser finansierade av samordningsförbund. En annan fördel, enligt länsarbetsnämnden, är att rehabiliteringsprocessen i dag störs av att det finns olika sorters finansiering kring individen. Genom Finsam kan man kanske enklare agera över myndighetsgränserna. Den ekonomiska ersättningen tillåts inte styra vilka insatser man ger individen.

Landstinget är tveksamt till utformningen

Landstinget menar att det inte finns någon energi för att driva frågan om Finsam i Uppsala län. En orsak till det är omorganisationer hos flera av parterna som innebär att delvis nya områden för samverkan istället har aktualiserats.

Landstinget ser flera nackdelar med den nya lagen. Den upplevs som krånglig och för detaljerad. Det är svårt att samla fyra parter med så olika uppdrag. Den politiska överbyggnaden ser man också som ett hinder. Syftet med lagen tycker man dock är bra, liksom att man kan använda sjukpenningsanslaget för detta ändamål.

Uppsala kommun är beredd att pröva

Uppsala kommun är beredd att påbörja förarbete inför Finsam om övriga parter är intresserade. Det finns redan kartläggningar som visar att berörda personer får slussas runt mellan myndigheter. Kommunen är inte säker på att Finsam enligt den nya lagen är den optimala vägen att lösa problemet med långa och ineffektiva rehabiliteringar men kan tänka sig att pröva. Man slår dock fast att kommunen inte kan agera på egen hand.

Hisingen, ett Socsam-område som går över till Finsam

Socsam på Hisingen liknar Finsam

Sedan 1997 har Hisingen i Göteborg varit ett försöksområde för Socsam. Socsam-försöket kallas Delta. På Hisingen och i de andra befolkningsmäs-

sigt större försöksområdena³⁰ har Socsam-aktiviteterna endast omfattat personer i yrkesverksam ålder. I de mindre kommunerna³¹, har man riktat sig till hela befolkningen. Den tänkta omfattningen och inriktningen av Finsam liknar således Delta-projektet på Hisingen. Omställningen från Socsam till Finsam blir, ur denna aspekt, mindre på Hisingen än i de områden som låtit Socsam omfatta hela befolkningen.

Den 1 januari 2005 bildades fyra samordningsförbund i Göteborg, på Hisingen, i Centrum, Väster och Nordost.

Positiva erfarenheter av Socsam

Huvudmännen i Delta var överens om att låta Socsam-försöket övergå till samverkan i ett samordningsförbund inom ramen för Finsam. Såväl stadsdelen som primärvården och försäkringskassan pekar på positiva erfarenheter från Delta som övergripande motiv till att gå in i Finsam. Arbetsförmedlingen säger sig dock ha negativa erfarenheter av Delta och anser att man borde klara av den samverkan som behövs inom ramen för ordinarie verksamhet. Arbetsförmedlingen menar att Ams har haft stort inflytande på länsarbetsnämndens positiva ställningstagande till Finsam.

Olika organisationer lyfter fram den permanenta formen som ett motiv för Finsam. Man vill komma ifrån försöksstadiet och ser det som den enda möjligheten för Delta-projekten att överleva. Samtidigt ses Delta-projekten ("den ingående verksamheten") som ett problem av vissa. Man önskar att man hade kunnat starta på nytt.

Jämförelser med Socsam

En fördel med Finsam jämfört med Socsam som flera tar upp är att alla fyra parter ska vara med och att ingen kan hoppa av. Samtidigt, påpekar man från stadsdelshåll, innebär det att alla parter har vetorätt och alltså kan stoppa en viss insats.

Flera, inklusive arbetsförmedlingen, pekar på värdet av att Länsarbetsnämnden är en part i förbundet. Arbetsförmedlingen tycker att det är bra att länsarbetsnämnden kan representeras av en tjänsteman i styrelsen. Motivet för detta är att en tjänsteman lättare kan förstå att det inte behöver vara negativt att arbetslösheten går upp. Lyckad rehabilitering kan leda till att arbetsförmedlingen får ta emot fler arbetssökande. Från stadsdelshåll och Delta anser man dock att det krävs en tydlig politisk markering för att tjänstemännen ska förstå syftet och fördelarna med Finsam. Man tycker att styrsituationen

³⁰ Gotland, Hyllie och Haninge.

³¹ Stenungsund, Grästorps, Finspång och Laholm.

blir märklig med en politisk representation för tre av fyra parter och en tjänsteman för den fjärde.

En annan fördel jämfört med Socsam som flera tar upp är att samordningsförbundets aktiviteter är tänkta att integreras i den ordinarie verksamheten. En sådan integrering har man inte lyckats särskilt bra med i Delta. Någon menar dock att det finns en risk att nytänkande och dynamik hämmas vid integrering.

Fasta finansieringsandelar ses som positivt. Att Försäkringskassan står för hela den statliga andelen ifrågasätts dock av arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens inflytande och engagemang skulle öka om även länsarbetsnämnden stod för en fjärdedel. Någon kommenterar andelarnas storlek och menar att Försäkringskassan tjänar mest på Finsam och därmed skulle kunna bidra med en större andel.

Lägre intresse från arbetsförmedlingen

Alla organisationer har varit med i planeringen inför att bilda samordningsförbund. Flera anser dock att arbetsförmedlingen har haft ett lägre intresse än övriga. Någon pekar på att länsarbetsnämnden kom med sent i planeringen och på Ams negativa remissvar. Både arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har, menar någon, mindre mandat än övriga att delta i samverkan på grund av de mål man förväntas uppnå. Det finns tydliga målkonflikter mellan målen för Finsam och målen för dessa organisationer. Dessa målkonflikter ställs på sin spets i diskussionerna om förebyggande arbete.

Förebyggande insatser het fråga

Olika organisationer har olika åsikter om förebyggande insatser ska ingå i Finsam. Flera menar att lagen är otydlig när det gäller förebyggande arbete. Några, inklusive Försäkringskassan, anser att förebyggande arbete riktat till en grupp av individer, t.ex. kvinnor i vården med ont i ryggen, kan ingå i Finsam. Generella förebyggande insatser exempelvis till nyblivna föräldrar hör däremot inte hemma i Finsam. Försäkringskassan anser dock att man bör vara försiktig med att ge utrymme för förebyggande insatser. Man skulle då få svårt att visa upp de resultat på individnivå som lagen syftar till. Från stadsdelshåll menar man att förebyggande arbete borde lyftas upp tydligare. Primärvården ser ett problem i att arbetsförmedlingen vill att personer ska vara sjukskrivna för att omfattas av Finsam. Arbetsförmedlingen hävdar att ju mer förebyggande insatser som beslutas desto mindre insatser kommer länsarbetsnämnden att gå in med.

Snäva resurser hos stadsdelarna

Budgetdiskussionerna har ofta handlat om stadsdelarnas begränsade möjligheter att gå in med pengar. Någon kommenterar att landstinget (regionen) inte har några transfereringar att ta av och att förutsättningarna för landstinget att delta i Finsam därför skiljer sig från övrigas.

Finspång, en Socsam-kommun som vill vänta

Socsam i Finspång drivs av Finspångs beställarförbund. Beställarförbundet är ett fristående ledningsorgan bildat av Finspångs kommun, Landstinget i Östergötland och Försäkringskassan i Östergötlands län. Då länsarbetsnämnden anses vara en viktig part för samverkan har avtal träffats mellan Finspångs beställarförbund och länsarbetsnämnden.

Beställarförbundet beställer verksamhet utifrån vilka behov befolkningen har samt anger mål och inriktning för verksamhetens innehåll och resultat. Utförarna ansvarar för att verksamheterna organiseras på ett bra sätt och säkerställer att det professionella innehållet används utifrån behov och mål.

Vill fortsätta med Socsam

Samtliga aktörer är överens om att Socsam fungerar bra och man vill fortsätta med samverkan enligt försökslagstiftningen så länge det är möjligt, dvs. till utgången av år 2006. En aktör menar att det från politiskt håll i Finspång finns ett intresse av att fortsätta med verksamheten även efter år 2006 om möjlighet skulle ges.

En uppgift för beställarförbundet är dock att utforma en plan för hur Socsam ska kunna fasas in i Finsam.

Finsam kan inte ersätta Socsam

Flertalet aktörer påpekar att den verksamhet som bedrivs i dag inte kommer att kunna bedrivas under ett samordningsförbund. Man menar att den verksamhet som Finsam möjliggör endast kan utgöra en liten del av vad som i dag bedrivs inom Socsam.

Målgruppen är för smal

Det har påpekats att det är en för smal målgrupp i Finsam. Socsam i Finspång är bredare med ett totalt befolkningsperspektiv. I ett framtida samordningsförbund riskerar man att tappa barn och ungdom, beroendeproblematik m.m.

Budgeten minskar för ett framtida samordningsförbund

Årsbudgeten för beställarförbundet är i dag 217 miljoner kronor. Ett eventuellt kommande samordningsförbund kommer att ha en budget på ungefär 10–15 miljoner kronor per år.

För- och nackdelar med Finsam

Positivt att länsarbetsnämnden är med från start

En fördel som de tillfrågade framhåller med den nya lagstiftningen jämfört med försökslagstiftningen är att länsarbetsnämnden är med från början. Länsarbetsnämnden är en oerhört viktig part när man bedriver samverkan av detta slag. Det är arbetsförmedlingen som ska se till att individerna tar det sista steget och kommer ut på arbetsmarknaden.

Blandade åsikter om fasta finansieringsramar

Representanterna för de olika organisationerna har blandade uppfattningar om att finansieringsandelarna är givna på förhand. Någon menar att det är positivt att man slipper dividera om hur mycket var och en lägger. Dessutom begränsas statens risk med den nya lagstiftningen.

Andra menar att det är en nackdel att fördelningen av medel är fast. Det borde vara lättare att flytta pengar med tanke på att Försäkringskassan är den största vinnaren. Den stora fördelen med Socsam är att Försäkringskassans andel inte är fast och inte begränsad till fem procent av sjukpenningens anslaget. Det är möjligt att konvertera sjukpenning till alla former av kommunal verksamhet, inte bara till rehabilitering av en utpekad målgrupp.

Samordning kräver ett samordningsförbund

De olika aktörerna är överens om att det krävs ett samordningsförbund för verksamheten. Att det måste finnas ett samordningsförbund är positivt, det går inte att driva den här typen av verksamhet utan ett kansli. Förbundsordning och andra ramar måste finnas.

Bilaga 5

Aktörerna på nationell nivå	101
De statliga aktörernas uppdrag	101
Försäkringskassans delegationer avgör samverkansform	101
Länsarbetsnämnden ska varken hindra eller driva	102
De nationella aktörerna är också rådgivare...	102
De nationella aktörernas synpunkter på lagen om finansiell samordning	102
Tidigare kritik kvarstår i stor utsträckning	102
Politisk ledning av Finsam kan skapa problem att nå samsyn när målgrupp bestäms	103
Flerårig verksamhet med ettåriga budgetar är svårt	103
Ramarna är för snäva	103
Rehabilitering till arbete man inte får?	103
Det är för krångligt	103
Målkonflikter, visst finns de...	104
...men de går att lösa	104
Samverkan kan vara effektivt	104

Aktörerna på nationell nivå

Statskontoret intervjuade företrädare för Arbetsmarknadsstyrelsen (Ams), Försäkringskassans huvudkontor, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet (numera Sveriges Kommuner och Landsting). Intervju-personerna arbetar med frågor relaterade till Finsam. Intervjufrågorna skickades ut före intervjun.

De statliga aktörernas uppdrag

I Arbetsmarknadsverkets och Försäkringskassans regleringsbrev för år 2005 finns gemensamma skrivningar om samverkan och Finsam inom rehabiliteringsområdet. I de båda myndigheternas regleringsbrev står att de ”ska gemensamt inom ramen för samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet verka för att antalet sjukskrivna arbetslösa som återfår arbetsförmågan och får ett arbete ska öka”.

Myndigheterna ska på olika sätt stödja, legitimera och följa upp den verksamhet som bedrivs i samverkan på lokal nivå t.ex. vilka målgrupper som tagit del av insatserna och resultaten av insatserna. Försäkringskassan har ansvar för att samordna den rehabilitering som behövs för att sjukskrivna ska komma tillbaka till arbete. Försäkringskassan har också i uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter upprätta nationella verksamhets- och handlingsplaner. På regional nivå skall försäkringsdelegationerna tillsammans med berörda myndigheter fatta beslut om samverkan och finansiell samordning i enlighet med dessa planer.

Syfteordnade rehabiliteringsinsatser ges förutsättningar att återgå i arbete. Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket har inget uppdrag att lansera en enskild samverkansmetod, t.ex. Finsam framför någon annan metod.

Försäkringskassans delegationer avgör samverkansform

Försäkringskassan är styrande gentemot länsnivån och har antagit riktlinjer för samverkan och finansiell samordning som försäkringsdelegationerna ska tillämpa. De nationella planerna och FKs styrelses riktlinjer styr försäkringsdelegationernas verksamhet och kan därmed påverka samordningsförbunden.

Försäkringskassans huvudkontor anser i intervjun att det är upp till varje försäkringsdelegation att avgöra om en länsorganisation ska delta i Finsam eller annan samverkan.

Länsarbetsnämnden ska varken hindra eller driva

Ams har inte tagit fram några motsvarande riktlinjer. De pekar på att de inte vill skapa riktlinjer för hur arbetet ska utformas på den regionala nivån, eftersom detta är något som bör tas fram utifrån de regionala behoven. Enligt intervjun, menar Ams att Arbetsmarknadsverket ska medverka i Finsam, men det är upp till varje enskild länsarbetsnämnd att avgöra när det ska ske. Ams anser också att varken de eller länsarbetsnämnden bör ta initiativ till att bilda ett samordningsförbund. Länsarbetsnämnden bidrar inte med resurser så då är det naturligt att andra tar initiativ, enligt Ams. Däremot anser Ams att länsarbetsnämnden bör säga ja till att medverka i Finsam om man får en sådan inbjudan.

Sammanfattningsvis har myndigheterna och deras regionala organisationer i uppdrag att samverka, men det är upp till den regionala nivån att välja samverkansform.

De nationella aktörerna är också rådgivare ...

Sveriges Kommuner och Landsting agerar enbart som rådgivare till den lokala och regionala nivån.

Ingen av de nationella aktörerna ser sig som marknadsförare av just Finsam. Men de informerar om Finsam och ger råd om t.ex. juridik och ekonomi till sina respektive lokala och regionala nivåer.

De nationella aktörerna har också skapat en arbetsgrupp där samtliga fyra deltar. Initiativtagare till detta samarbete var Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet. Arbetsgruppen anordnar seminarier och konferenser för aktörer på lokal och regional nivå.

De nationella aktörernas synpunkter på lagen om finansiell samordning

Tidigare kritik kvarstår i stor utsträckning

Samtliga nationella aktörer framförde negativ kritik i sina remissvar innan riksdagen beslutade lagen om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. En del av denna kritik kvarstår även om alla fyra aktörer påpekade att de nu är mer positiva till lagstiftningen. Nedan följer en sammanställning av intervjuerna.

Politisk ledning av Finsam kan skapa problem att nå samsyn när målgrupp bestäms

Ams pekar särskilt på att Finsam är politiskt styrd och det kan medföra svårigheter, t.ex. vid beslut om hur resurserna ska används. Ams menar att det finns en risk att deras verksamhetsmål kan komma i konflikt med målen för Finsam. Om trycket dessutom är hårt på Ams att verksamhetsmålen ska uppfyllas trots eventuella målkonflikter samtidigt som det finns begränsningar i resurserna kan det medföra att länsarbetsnämnden inte medverkar i Finsam i den utsträckning man räknat med.

Flerårig verksamhet med ettåriga budgetar är svårt

Ams anser att det kan bli svårt att bedriva långsiktig verksamhet såsom förebyggande verksamhet om medel ska tilldelas årsvis. Det kan bli svårt för Arbetsmarknadsverket att göra bindningar som sträcker sig i flera år.

Ramarna är för snäva

Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet tycker att lagstiftningen är för snäv. De anser att det hade varit bättre att ge de lokala och regionala aktörerna större utrymme att bestämma form och innehåll i samverkan. Alla fyra parter borde inte behöva vara med i alla samordningsförbund. De menar också att målgruppen är för snävt utformad och att gränsen på fem procent av sjukpenninganslaget inte är tillräcklig samt att finansieringsandelarna inte hade behövt vara fasta.

Rehabilitering till arbete man inte får?

Landstingsförbundet anser att lagen inte är tillräcklig. För att få människor tillbaka i arbete måste det finnas en arbetsmarknad som tar emot dem som rehabiliteras. Landstingsförbundet menar att det inte finns en sådan arbetsmarknad idag. De förespråkar att någon form av övergångsarbetsmarknad borde skapas t.ex. genom att lönebidrag används i större utsträckning.

Det är för krångligt

Enligt Försäkringskassan anser några av deras länsorganisationer att det är allt för krångligt att bygga upp ett samordningsförbund. Man tycker att det i princip är detsamma som att bygga upp en myndighet och att det finns enklare lösningar via Frisam.

Målkonflikter, visst finns de ...

Samtliga aktörer pekade på att det finns målkonflikter. Försäkringskassan menar att insatser som inte syftar till att minska sjukskrivningarna i princip kan, om de får dominera ett samordningsförbunds verksamhet, komma i konflikt med deras verksamhetsmål. Men samtidigt menar de att det kommer att bli diskussioner om insatser och målgrupp och att Försäkringskassan naturligtvis kommer att acceptera en och annan insats som i princip står i konflikt med verksamhetsmålen. Försäkringskassan menar dock att samordningsförbundens totala verksamhet i ett län ska ge som resultat att insatta medel från sjukförsäkringen återbetalas i form av minskad sjukförsäkringskostnad inom en treårsperiod.

Även Ams tror att det kan finnas målkonflikter, särskilt kring definition av målgrupp. Ams pekar också på att risken för målkonflikter ökar, om Ams har hårt tryck på sig att uppnå verksamhetsmålen samtidigt som resurserna är knappa.

... men de går att lösa

Alla parter menar att eventuella målkonflikter går att lösa. Det kan ske antingen genom att man på lokal eller regional nivå skapar samsyn eller genom att Regeringskansliet tydliggör vilka mål som är de viktigaste.

Samverkan kan vara effektivt

Samtliga parter på nationell nivå pekar på att det finns en grupp individer som är i behov av insatser från flera myndigheter. De pekar också på att samverkan enligt Finsam kan vara en effektiv metod att nå fram till gemensamma prioriteringar av målgrupp och insatser. Men samtidigt menar de också att Finsam är en av flera möjliga samverkansformer.

Några aktörer nämner att samverkan har skett i olika former under flera år och att Finsam är en naturlig fortsättning på det arbetet.

Bilaga 6

Tabellbilaga

Denna tabellbilaga bygger på de svar som inkommit på den enkät³² Statskontoret skickade ut i januari 2005 till alla kommuner, försäkringskassor på länsnivå, länsarbetsnämnder och landsting.

Tabellbilagan delas i två delar. Först redovisas enkätsvaren på totalnivå för alla svarande. Sedan särredovisas svaren beroende på hur planerna på Finsam ser ut.

På vissa frågor har det varit möjligt att ange fler svarsalternativ och totalsumman stämmer då inte överens med summan av tabellernas rader. Detta gäller tabellerna 7, 8, 16, 22-28, 47 och 48.

Bortfall saknas i de fall det inte anges i tabellerna.

Tabellförteckning

Svar redovisade på totalnivå (alla svarande)

Tabell 1: Svarsfrekvens.....	107
Tabell 2: Den svarandes befattnings.....	107
Tabell 3: Har man hört talas om lagen?	107
Tabell 4: Har Finsam diskuterats?.....	107
Tabell 5: Planer på att gå in i Finsam.....	108
Tabell 6: Intresse av att gå in i Finsam.....	108
Tabell 7: Drivande organisationer.....	108
Tabell 8: Mindre intresserade organisationer.....	108
Tabell 9: Centralorganisationens betydelse.....	109
Tabell 10: Att det ska finnas ett särskilt samordningsförbund	109
Tabell 11: Att alla fyra organisationerna måste ingå i samordningsförbundet.....	109
Tabell 12: Att samordningsförbundet är begränsat till fyra aktörer	109
Tabell 13: Att samordningsförbundet är politiskt styrt	110
Tabell 14: Att lagen är permanent.....	110
Tabell 15: Att finansieringsandelarna är fasta.....	110
Tabell 16: Bedrivs annan samverkan?.....	110
Tabell 17: Erfarenheter av annan samverkan	111
Tabell 18: Behov av samverkan.....	111

Svar särredovisade beroende på planer

Tabell 19: Intresse av att gå in i Finsam –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år..	111
Tabell 20: Intresse av att gå in i Finsam –de som ännu inte fattat beslut om Finsam	112
Tabell 21: Intresse av att gå in i Finsam – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år	112
Tabell 22: Orsaker till att inte gå in i Finsam - de som ännu inte fattat beslut om Finsam	112

³² Se bilaga 7. I enkäten går det även att följa vilka frågor som varje enskild svarande ska besvara beroende på i enkäten tidigare avlagda svar.

Tabell 23: Orsaker till att inte gå in i Finsam – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	113
Tabell 24: Orsaker till att gå in i Finsam – de som svarat att man planerar att gå in i Finsam inom det närmaste året	113
Tabell 25: Svårigheter i förberedelsearbetet – de som svarat att man planerar att gå in i Finsam inom det närmaste året.....	114
Tabell 26: Drivande organisationer –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	114
Tabell 27: Drivande organisationer - de som ännu inte fattat beslut om Finsam	114
Tabell 28: Drivande organisationer – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år .	115
Tabell 29: Att det ska finnas ett samordningsförbund – enligt de som planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	115
Tabell 30: Att det ska finnas ett samordningsförbund - enligt de som ännu inte fattat beslut om Finsam	115
Tabell 31: Att det ska finnas ett samordningsförbund – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	116
Tabell 32: Att alla fyra organisationerna måste ingå i samordningsförbundet –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	116
Tabell 33: Att alla fyra organisationerna måste ingå i samordningsförbundet - de som ännu inte fattat beslut om Finsam	116
Tabell 34: Att alla fyra organisationerna måste ingå i samordningsförbundet – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	117
Tabell 35: Att samordningsförbundet är begränsat till fyra aktörer –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	117
Tabell 36: Att samordningsförbundet är begränsat till fyra aktörer - de som ännu inte fattat beslut om Finsam	117
Tabell 37: Att samordningsförbundet är begränsat till fyra aktörer – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	118
Tabell 38: Att samordningsförbundet är politiskt styrt –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år	118
Tabell 39: Att samordningsförbundet är politiskt styrt - de som ännu inte fattat beslut om Finsam.....	118
Tabell 40: Att samordningsförbundet är politiskt styrt – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	119
Tabell 41: Att lagen är permanent –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	119
Tabell 42: Att lagen är permanent - de som ännu inte fattat beslut om Finsam	119
Tabell 43: Att lagen är permanent – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år...	119
Tabell 44: Att finansieringsandelarna är fasta – enligt de som planerar att gå in i Finsam inom ett år	120
Tabell 45: Att finansieringsandelarna är fasta - de som ännu inte fattat beslut om Finsam	120
Tabell 46: Att finansieringsandelarna är fasta – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	120
Tabell 47: Bedrivs annan samverkan? - de som planerar att gå in i Finsam inom ett år	120
Tabell 48: Bedrivs annan samverkan? - de som ännu inte fattat beslut om Finsam.....	121
Tabell 49: Bedrivs annan samverkan? – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år	121
Tabell 50: Erfarenheter av annan samverkan - de som planerar att gå in i Finsam inom ett år	121
Tabell 51: Erfarenheter av annan samverkan - enligt de som ännu inte fattat beslut om Finsam.....	121
Tabell 52: Erfarenheter av annan samverkan – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	122
Tabell 53: Behov av samverkan - de som planerar att gå in i Finsam inom ett år.....	122
Tabell 54: Behov av samverkan - de som ännu inte fattat beslut om Finsam	122
Tabell 55: Behov av samverkan – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år	122

Svar redovisade på totalnivå (alla svarande)

Tabell 1: Svarsfrekvens

	Kommun	FK	Lan	Landsting	Totalt
Antal svarande	274	21	21	17	333
Antal utskickade enkäter	336	21	21	20	398
Bortfall	62	0	0	3	65
Svarsprocent	82%	100%	100%	85%	84%

Not: För Stockholm, Göteborg och Malmö har enkäter skickats till stadsdelarna (49 stycken).

Tabell 2: Den svarandes befattning

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Socialchef eller motsvarande	216	80%	-	-	-
Försäkringskassedirektör	-	-	15	-	-
Länsarbetsdirektör	-	-	-	15	-
Landstingsdirektör	-	-	-	-	1
Primärvårdsdirektör eller motsvarande	-	-	-	-	7
Annan	55	20%	6	6	9
Antal svarande	271	100%	21	21	17
Bortfall	3		0	0	0

Not: De som har angett annan befattning har i kommunerna framförallt angett chef för IFO. För de andra organisationerna är svaren mer spridda.

Tabell 3: Har man hört talas om lagen?

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Ja	252	92%	21	21	16
Nej	22	8%	0	0	1
Antal svarande	274	100%	21	21	17
Bortfall	0		0	0	0

Tabell 4: Har Finsam diskuterats?

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Ja	184	74%	21	21	14
Nej	63	26%	0	0	2
Antal svarande	247	100%	21	21	16
Bortfall	5		0	0	0

Tabell 5: Planer på att gå in i Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Inom det närmaste året ³³	52	31%	15	11	9
Frågan är inte beslutad	70	42%	6	10	3
Inte inom det närmaste året	45	27%	0	0	2
Antal svarande	167	100%	21	21	14
Bortfall	17		0	0	0

Tabell 6: Intresse av att gå in i Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Mycket stort	49	27%	11	1	4
Ganska stort	50	28%	2	11	5
Varken stort eller litet	49	27%	6	8	4
Ganska litet	14	8%	1	1	0
Mycket litet	8	4%	1	0	0
Vet inte/ingen uppfattning	11	6%	0	0	1
Antal svarande	181	100%	21	21	14
Bortfall	3		0	0	0

Tabell 7: Drivande organisationer

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Kommun drivande	90	55%	7	12	5
FK drivande	86	52%	16	13	10
Lan drivande	23	14%	2	3	4
Landstinget drivande	29	18%	8	4	8
Ingen är drivande	35	21%	5	4	1
Vet inte/ingen uppfattning	17	10%	0	0	2
Antal svarande	165	100%	21	21	14
Bortfall	2		0	0	0

Tabell 8: Mindre intresserade organisationer

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Kommun mindre intresserade	10	6%	7	3	0
FK mindre intresserade	11	7%	0	3	0
Lan mindre intresserade	28	17%	5	3	1
Landstinget mindre intresserade	20	12%	5	3	0
Alla lika intresserade	45	28%	5	4	7
Vet inte/ingen uppfattning	62	39%	3	8	4
Antal svarande	161	100%	21	21	12
Bortfall	6		0	0	2

³³ Innefattar även de som uppgett att de redan ingår i samordningsförbund.

Tabell 9: Centralorganisationens betydelse

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Ganska stor	12 7%	0	3	1
Varken stor eller liten	54 32%	8	13	4
Ganska liten	30 18%	1	4	2
Mycket liten	24 14%	11	1	0
Vet inte/ingen uppfattning	47 28%	1	0	7
Antal svarande	167 100%	21	21	14

Tabell 10: Att det ska finnas ett särskilt samordningsförbund

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	32 13%	2	1	3
Ganska positivt	107 45%	8	5	8
Varken eller	44 18%	4	6	4
Ganska negativt	15 6%	5	6	1
Mycket negativt	8 3%	1	3	0
Ingen uppfattning	34 14%	1	0	0
Antal svarande	240 100%	21	21	16
Bortfall	12	0	0	0

Tabell 11: Att alla fyra organisationerna måste ingå i samordningsförbundet

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	105 44%	10	9	5
Ganska positivt	67 28%	5	4	4
Varken eller	17 7%	2	5	4
Ganska negativt	14 6%	2	1	1
Mycket negativt	6 3%	1	1	0
Ingen uppfattning	31 13%	1	0	1
Antal svarande	240 100%	21	20	15
Bortfall	12	0	1	1

Tabell 12: Att samordningsförbundet är begränsat till fyra aktörer

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	28 12%	5	2	1
Ganska positivt	66 28%	9	7	3
Varken eller	83 35%	3	7	5
Ganska negativt	19 8%	3	2	4
Mycket negativt	5 2%	0	1	0
Ingen uppfattning	38 16%	1	1	3
Antal svarande	239 100%	21	20	16
Bortfall	13	0	1	0

Tabell 13: Att samordningsförbundet är politiskt styrt

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	63 26%	2	1	4
Ganska positivt	81 34%	6	1	6
Varken eller	47 20%	9	11	5
Ganska negativt	13 5%	3	4	1
Mycket negativt	6 3%	0	2	0
Ingen uppfattning	28 12%	1	2	0
Antal svarande	238 100%	21	21	16
Bortfall	14	0	0	0

Tabell 14: Att lagen är permanent

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	117 49%	10	7	6
Ganska positivt	79 33%	3	5	7
Varken eller	17 7%	5	7	0
Ganska negativt	1 0%	1	0	2
Mycket negativt	1 0%	0	0	0
Ingen uppfattning	25 10%	2	1	1
Antal svarande	240 100%	21	20	16
Bortfall	12	0	1	0

Tabell 15: Att finansieringsandelarna är fasta

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	46 19%	4	4	2
Ganska positivt	79 33%	8	8	3
Varken eller	52 22%	3	4	2
Ganska negativt	20 8%	5	2	7
Mycket negativt	8 3%	0	0	0
Ingen uppfattning	35 15%	1	2	2
Antal svarande	240 100%	21	20	16
Bortfall	12	0	1	0

Tabell 16: Bedrivs annan samverkan?

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Frisam	44 17%	18	10	5
Annan samverkan	181 69%	12	6	11
Bedrivs ingen samverkan	31 12%	0	0	1
Vet inte/ingen uppfattning	9 3%	0	0	2
Antal svarande	264 100%	21	21	17
Bortfall	10	0	0	0

Not: Som exempel på annan samverkan nämns...

Tabell 17: Erfarenheter av annan samverkan

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positiva	58 22%	12	12	5
Ganska positiva	147 55%	7	9	8
Varken positiva eller negativa	34 13%	1	0	1
Ganska negativa	2 1%	0	0	0
Mycket negativa	2 1%	0	0	0
Vet inte/ingen uppfattning	23 9%	0	0	2
Antal svarande	266 100%	20	21	16
Bortfall	8	1	0	1

Tabell 18: Behov av samverkan

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket stort	169 63%	12	16	11
Ganska stort	87 32%	9	5	4
Varken stort eller litet	10 4%	0	0	2
Ganska litet	1 0%	0	0	0
Vet inte/ingen uppfattning	2 1%	0	0	0
Antal svarande	269 100%	21	21	17
Bortfall	5	0	0	0

Svar särredovisade beroende på planer

Tabell 19: Intresse av att gå in i Finsam –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket stort	32 62%	11	1	4
Ganska stort	16 31%	2	8	4
Varken stort eller litet	3 6%	2	2	1
Ganska litet	1 2%	0	0	0
Antal svarande	52 100%	15	11	9
Bortfall	0	0	0	0

Tabell 20: Intresse av att gå in i Finsam – de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket stort	8 12%	0	0	0
Ganska stort	25 36%	0	3	1
Varken stort eller litet	27 39%	4	6	2
Ganska litet	1 1%	1	1	0
Mycket litet	0 0%	1	0	0
Vet inte/ingen uppfattning	8 12%	0	0	0
Antal svarande	69 100%	6	10	3
Bortfall	1	0	0	0

Tabell 21: Intresse av att gå in i Finsam – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Mycket stort	1 2%	0
Ganska stort	5 11%	0
Varken stort eller litet	19 42%	1
Ganska litet	11 24%	0
Mycket litet	8 18%	0
Vet inte/ingen uppfattning	1 2%	1
Antal svarande	45 100%	2
Bortfall	0	0

Tabell 22: Orsaker till att inte gå in i Finsam - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Finns inget behov att samverka kring den aktuella målgruppen	0 0%	0	1	0
Min organisation vill fortsätta med annan samverkan	7 16%	2	2	1
Svagt politiskt intresse i min organisation	4 9%	3	0	0
Finsams mål stämmer inte överens med min organisations mål	0 0%	0	0	0
För snäv målgrupp	0 0%	0	0	0
Någon annan organisation vill inte gå in i Finsam	2 4%	2	1	1
Andra orsaker	18 40%	2	2	0
Vet inte/ingen uppfattning	17 38%	0	0	0
Antal svarande	45 100%	6	4	1
Bortfall	25	0	6	2

Tabell 23: Orsaker till att inte gå in i Finsam – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Finns inget behov att samverka kring den aktuella målgruppen	0 0%	0
Min organisation vill fortsätta med annan samverkan	16 37%	0
Svagt politiskt intresse i min organisation	9 21%	0
Finsams mål stämmer inte överens med min organisations mål	0 0%	
För snäv målgrupp	0 0%	0
Någon annan organisation vill inte gå in i Finsam	7 16%	0
Andra orsaker	15 35%	0
Vet inte/ingen uppfattning	7 16%	2
Antal svarande	43 100%	2
Bortfall	2	0

Tabell 24: Orsaker till att gå in i Finsam – de som svarat att man planerar att gå in i Finsam inom det närmaste året

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Det finns ett behov av att samverka kring målgruppen	44 88%	14	9	9
Min organisations resurser kommer att användas mer effektivt än tidigare	41 82%	11	3	6
Större förutsättningar för individen att uppnå eller förbättra sin förmåga att förvärvsarbeta	45 90%	14	7	6
Andra motiv	2 4%	2	1	0
Vet inte/ingen uppfattning	0 0%	0	0	0
Antal svarande	50 100%	15	9	9
Bortfall	2	0	2	0

Tabell 25: Svårigheter i förberedelsearbetet – de som svarat att man planerar att gå in i Finsam inom det närmaste året

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
Bristande samsyn mellan organisationerna om behov av samverkan för den aktuella målgruppen	9	19%	4	1	1
Någon annan organisation vill fortsätta med annan samverkan	3	6%	4	1	1
Svagt politiskt intresse i den egna organisationen	2	4%	0	0	1
Finsams mål stämmer inte överens med min organisations mål	2	4%	0	1	0
För snäv målgrupp	6	13%	1	1	1
För detaljerad lagstiftning	6	13%	2	3	3
För resurskrävande administration	6	13%	5	2	6
Det finns inga svårigheter	16	34%	0	1	0
Andra svårigheter	8	17%	5	3	1
Vet inte/ingen uppfattning	10	21%	1	1	1
Antal svarande	47	100%	13	7	8
Bortfall	5		2	4	1

Tabell 26: Drivande organisationer –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
FK drivande	32	62%	14	7	8
Kommun drivande	36	69%	6	7	5
Lan drivande	12	23%	2	2	3
Landstinget drivande	20	38%	8	3	6
Ingen är drivande	7	13%	1	2	0
Vet inte/Ingen uppfattning	5	10%	0	0	1
Antal svarande	52		15	11	9

Tabell 27: Drivande organisationer - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting	
FK drivande	39	57%	2	6	2
Kommun drivande	30	43%	1	5	0
Lan drivande	8	12%	0	1	1
Landstinget drivande	8	12%	0	1	2
Ingen är drivande	11	16%	4	2	0
Vet inte/ingen uppfattning	8	12%	0	0	0
Antal svarande	69		6	10	3
Bortfall	1		0	0	0

Tabell 28: Drivande organisationer – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Kommun drivande	12 27%	0
FK drivande	15 34%	0
Lan drivande	3 7%	0
Landstinget drivande	1 2%	0
Ingen är drivande	17 39%	1
Vet inte/ingen uppfattning	4 9%	1
Antal svarande	44	2
Bortfall	1	0

Tabell 29: Att det ska finnas ett samordningsförbund – enligt de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	13 25%	2	1	3
Ganska positivt	28 54%	8	3	5
Varken eller	7 13%	3	2	1
Ganska negativt	1 2%	2	5	0
Mycket negativt	1 2%	0	0	0
Ingen uppfattning	2 4%	0	0	0
Antal svarande	52 100%	15	11	9

Tabell 30: Att det ska finnas ett samordningsförbund - enligt de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	8 12%	0	0	0
Ganska positivt	35 51%	0	2	0
Varken eller	11 16%	1	4	2
Ganska negativt	7 10%	3	1	1
Mycket negativt	0 0%	1	3	0
Ingen uppfattning	8 12%	1	0	0
Antal svarande	69 100%	6	10	3
Bortfall	1	0	0	0

Tabell 31: Att det ska finnas ett samordningsförbund – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun		Landsting
Mycket positivt	2	5%	0
Ganska positivt	12	28%	2
Varken eller	10	23%	0
Ganska negativt	2	5%	0
Mycket negativt	5	12%	0
Ingen uppfattning	12	28%	0
Antal svarande	43	100%	2
Bortfall	2		0

Tabell 32: Att alla fyra organisationerna måste ingå i samordningsförbundet –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun		FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	35	67%	10	5	5
Ganska positivt	12	23%	2	2	2
Varken eller	3	6%	1	3	2
Ganska negativt	1	2%	1	1	0
Mycket negativt	0	0%	1	0	0
Ingen uppfattning	1	2%	0	0	0
Antal svarande	52	100%	15	11	9

Tabell 33: Att alla fyra organisationerna måste ingå i samordningsförbundet - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun		FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	35	51%	0	4	0
Ganska positivt	14	20%	3	2	0
Varken eller	6	9%	1	2	0
Ganska negativt	4	6%	1	0	1
Mycket negativt	2	3%	0	1	0
Ingen uppfattning	8	12%	1	0	1
Antal svarande	69	100%	6	9	2
Bortfall	1		0	1	1

Tabell 34: Att alla fyra organisationerna måste ingå i samordningsförbundet – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Mycket positivt	12 28%	0
Ganska positivt	7 16%	1
Varken eller	5 12%	1
Ganska negativt	4 9%	0
Mycket negativt	2 5%	0
Ingen uppfattning	13 30%	0
Antal svarande	43 100%	2
Bortfall	2	0

Tabell 35: Att samordningsförbundet är begränsat till fyra aktörer –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	6 12%	5	0	1
Ganska positivt	21 40%	5	4	2
Varken eller	19 37%	2	5	3
Ganska negativt	3 6%	3	1	1
Mycket negativt	1 2%	0	0	0
Ingen uppfattning	2 4%	0	1	2
Antal svarande	52 100%	15	11	9

Tabell 36: Att samordningsförbundet är begränsat till fyra aktörer - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	11 16%	0	2	0
Ganska positivt	18 26%	4	3	0
Varken eller	27 39%	1	2	0
Ganska negativt	5 7%	0	1	2
Mycket negativt	2 3%	0	1	0
Ingen uppfattning	6 9%	1	0	1
Antal svarande	69 100%	6	9	3
Bortfall	1	0	1	0

Tabell 37: Att samordningsförbundet är begränsat till fyra aktörer – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Mycket positivt	3 7%	0
Ganska positivt	6 14%	0
Varken eller	14 33%	2
Ganska negativt	3 7%	0
Mycket negativt	1 2%	0
Ingen uppfattning	15 36%	0
Antal svarande	42 100%	2
Bortfall	3	0

Tabell 38: Att samordningsförbundet är politiskt styrt –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	22 42%	2	1	3
Ganska positivt	18 35%	5	0	2
Varken eller	10 19%	7	8	4
Ganska negativt	1 2%	0	1	0
Ingen uppfattning	1 2%	1	1	0
Antal svarande	52 100%	15	11	9

Tabell 39: Att samordningsförbundet är politiskt styrt - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	17 25%	0	0	0
Ganska positivt	28 41%	1	1	3
Varken eller	15 22%	2	3	0
Ganska negativt	2 3%	3	3	0
Mycket negativt	0 0%	0	2	0
Ingen uppfattning	7 10%	0	1	0
Antal svarande	69 100%	6	10	3
Bortfall	1	0	0	0

Tabell 40: Att samordningsförbundet är politiskt styrt – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Mycket positivt	6 14%	0
Ganska positivt	11 26%	1
Varken eller	8 19%	1
Ganska negativt	5 12%	0
Mycket negativt	1 2%	0
Ingen uppfattning	11 26%	0
Antal svarande	42 100%	2
Bortfall	3	0

Tabell 41: Att lagen är permanent –de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	34 67%	10	4	6
Ganska positivt	12 24%	2	3	2
Varken eller	2 4%	1	3	0
Ganska negativt	0 0%	0	0	1
Ingen uppfattning	3 6%	2	1	0
Antal svarande	51 100%	15	11	9
Bortfall	1	0	0	0

Tabell 42: Att lagen är permanent - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	39 57%	0	3	0
Ganska positivt	18 26%	1	2	2
Varken eller	8 12%	4	4	0
Ganska negativt	0 0%	1	0	0
Ingen uppfattning	4 6%	0	0	1
Antal svarande	69 100%	6	9	3
Bortfall	1	0	1	0

Tabell 43: Att lagen är permanent – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Mycket positivt	12 28%	0
Ganska positivt	17 40%	2
Varken eller	4 9%	0
Ganska negativt	1 2%	0
Ingen uppfattning	9 21%	0
Antal svarande	43 100%	2
Bortfall	2	0

Tabell 44: Att finansieringsandelarna är fasta – enligt de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun		FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	15	29%	4	1	2
Ganska positivt	25	48%	4	6	1
Varken eller	7	13%	2	1	1
Ganska negativt	4	8%	4	2	5
Ingen uppfattning	1	2%	1	1	0
Antal svarande	52	100%	15	11	9

Tabell 45: Att finansieringsandelarna är fasta - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun		FK	Lan	Landsting
Mycket positivt	13	19%	0	3	0
Ganska positivt	21	30%	4	2	0
Varken eller	20	29%	1	3	1
Ganska negativt	5	7%	1	0	1
Mycket negativt	3	4%	0	0	0
Ingen uppfattning	7	10%	0	1	1
Antal svarande	69	100%	6	9	3
Bortfall	1		0	1	0

Tabell 46: Att finansieringsandelarna är fasta – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun		Landsting
Mycket positivt	3	7%	0
Ganska positivt	11	25%	2
Varken eller	7	16%	0
Ganska negativt	7	16%	0
Mycket negativt	3	7%	0
Ingen uppfattning	13	30%	0
Antal svarande	44	100%	2
Bortfall	1		0

Tabell 47: Bedrivs annan samverkan? - de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun		FK	Lan	Landsting
Frisam	10	21%	13	7	5
Annan samverkan	30	64%	7	4	5
Bedrivs ingen samverkan	5	11%	0	0	0
Vet inte/ingen uppfattning	2	4%	0	0	1
Antal svarande	47	100%	15	11	9
Bortfall	5		0	0	0

Tabell 48: Bedrivs annan samverkan? - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun		FK	Lan	Landsting
Frisam	10	14%	5	3	0
Annan samverkan	49	71%	5	2	2
Bedrivs ingen samverkan	7	10%	0	0	1
Vet inte/ingen uppfattning	3	4%	0	0	0
Antal svarande	69	100%	6	10	3
Bortfall	1		0	0	0

Tabell 49: Bedrivs annan samverkan? – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Frisam	8 18%	0
Annan	31 70%	2
Ingen samverkan	5 11%	0
Vet inte/ingen uppfattning	0 0%	0
Antal svarande	44 100%	2
Bortfall	1	0

Tabell 50: Erfarenheter av annan samverkan - de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positiva	13 25%	8	8	4
Ganska positiva	27 53%	6	3	4
Varken positiva eller negativa	3 6%	0	0	0
Ganska negativa	1 2%	0	0	0
Vet inte/ingen uppfattning	7 14%	0	0	1
Antal svarande	51 100%	14	11	9
Bortfall	1	1	0	0

Tabell 51: Erfarenheter av annan samverkan - enligt de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket positiva	14 21%	4	4	0
Ganska positiva	40 59%	1	6	2
Varken positiva eller negativa	7 10%	1	0	1
Mycket negativa	2 3%	0	0	0
Vet inte/ingen uppfattning	5 7%	0	0	0
Antal svarande	68 100%	6	10	3
Bortfall	2	0	0	0

Tabell 52: Erfarenheter av annan samverkan – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Mycket positiva	18 42%	1
Ganska positiva	17 40%	1
Varken positiva eller negativa	7 16%	0
Vet inte/ingen uppfattning	1 2%	0
Antal svarande	43 100%	2
Bortfall	2	0

Tabell 53: Behov av samverkan - de som planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket stort	40 77%	10	8	6
Ganska stort	12 23%	5	3	2
Varken stort eller litet	0 0%	0	0	1
Antal svarande	52 100%	15	11	9

Tabell 54: Behov av samverkan - de som ännu inte fattat beslut om Finsam

	Kommun	FK	Lan	Landsting
Mycket stort	49 72%	2	8	2
Ganska stort	17 25%	4	2	1
Varken stort eller litet	2 3%	0	0	0
Antal svarande	68 100%	6	10	3
Bortfall	2	0	0	0

Tabell 55: Behov av samverkan – de som inte planerar att gå in i Finsam inom ett år

	Kommun	Landsting
Mycket stort	26 59%	2
Ganska stort	17 39%	0
Varken stort eller litet	1 2%	0
Antal svarande	44 100%	2
Bortfall	1	0

Bilaga 7

Enkäten

Denna bilaga innehåller den enkät Statskontoret skickade ut i januari 2005 till alla kommuner, försäkringskassor på länsnivå, länsarbetsnämnder och landsting. Enkäten och en första påminnelsen skickades ut som en e-postenkät. Den andra påminnelsen skickades som en postenkät. Nedan visas den postenkät som skickades till kommunerna. De övriga parterna fick alla svara på en liknande enkät. Det enda som skiljer kommunenkäten från övriga enkäter är fråga sju, som inte ställdes till de regionala aktörerna.

Enkät till kommuner om finansiell samordning	
1a.	I vilken kommun arbetar du?
1b.	Vad har du för befattning? ☐ Socialchef eller motsvarande ☐ Annan <i>Fyll i nedan</i>
2	Har du hört talas om lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting (2003:1210)? ☐ Ja ☐ Nej, <i>Gå till fråga 14</i>
3	Har det förts någon diskussion på tjänstemanna- eller politisk nivå inom din kommun om att gå in i finansiell samordning? ☐ Ja, i formella sammanhang ☐ Ja, i informella sammanhang ☐ Nej, <i>Gå till fråga 13</i>

<p>4</p>	<p>Finns det ett stort eller litet intresse hos din kommun att gå in i finansiell samordning?</p> <p>☐ Mycket stort</p> <p>☐ Ganska stort</p> <p>☐ Varken stort eller litet</p> <p>☐ Ganska litet</p> <p>☐ Mycket litet</p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p>
<p>5</p>	<p>Planerar din kommun att ingå i samordningsförbund?</p> <p>☐ Ja, ingår redan i samordningsförbund</p> <p>☐ Ja, inom de närmaste 6 månaderna</p> <p>☐ Ja, inom det närmaste året</p> <p>☐ Frågan är inte beslutad</p> <p>☐ Nej, inte inom de närmaste 12 månaderna</p> <p style="text-align: right;">} Gå till fråga 7</p>
<p>6</p>	<p>Vilken eller vilka är orsakerna till att din kommun inte kommer att gå in i finansiell samordning de närmaste 12 månaderna?</p> <p><i>Ange ett eller flera alternativ och gå sedan till fråga 10.</i></p> <p>☐ Finns inget behov av samverkan kring den aktuella målgruppen</p> <p>☐ Min kommun vill fortsätta med annan samverkan</p> <p>☐ Svagt politiskt intresse i min kommun</p> <p>☐ Den finansiella samordningens mål stämmer inte överens med min kommuns mål</p> <p>☐ För snäv målgrupp</p> <p>☐ Någon annan organisation vill inte gå in i ett samordningsförbund</p> <p>☐ Andra orsaker <i>Fyll i nedan</i></p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Gå vidare till fråga 10</p>

7	<p>Planerar andra kommuner att vara med i samordningsförbundet?</p> <p>☐ Ja <i>Fyll i nedan vilka</i></p> <p>☐ Nej</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
8	<p>Vilket eller vilka är din kommuns motiv för att ha gått in i/diskuterat att gå in i finansiell samordning?</p> <p><i>Ange ett eller flera alternativ.</i></p> <p>☐ Det finns ett behov av att samverka kring målgruppen</p> <p>☐ Min kommuns resurser kommer att användas mer effektivt än tidigare</p> <p>☐ Större förutsättningar för individen att uppnå eller förbättra sin förmåga att förvärvsarbeta</p> <p>☐ Andra motiv <i>Fyll i nedan</i></p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
9	<p>Vilket eller vilka svårigheter har din kommun stött på i förberedelsearbetet inför finansiell samordning?</p> <p><i>Markera ett eller flera alternativ.</i></p> <p>☐ Bristande samsyn mellan organisationerna om behov av samverkan kring den aktuella målgruppen</p> <p>☐ Någon annan organisation vill hellre fortsätta med annan samverkan</p> <p>☐ Svagt politiskt intresse i min kommun</p> <p>☐ Den finansiella samordningens mål stämmer inte överens med min kommuns mål</p> <p>☐ För snäv målgrupp</p> <p>☐ För detaljerad lagstiftning</p> <p>☐ För resurskrävande administration</p> <p>☐ Finns inga svårigheter</p> <p>☐ Andra svårigheter <i>Fyll i nedan</i></p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

10	<p>Vilken eller vilka organisationer är/har varit <i>drivande</i> i diskussionerna om att införa finansiell samordning?</p> <p><i>Markera med ett eller flera kryss.</i></p> <p>☐ Försäkringskassan</p> <p>☐ Kommunen/kommunerna</p> <p>☐ Landstinget</p> <p>☐ Länsarbetsnämnden</p> <p>☐ Ingen är drivande</p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p>
11	<p>Vilken eller vilka organisationer är/har varit <i>mindre intresserade</i> av att gå in i finansiell samordning?</p> <p><i>Markera med ett eller flera kryss.</i></p> <p>☐ Försäkringskassan</p> <p>☐ Kommunen/kommunerna</p> <p>☐ Landstinget</p> <p>☐ Länsarbetsnämnden</p> <p>☐ Alla är lika intresserade/ointresserade</p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p>
12	<p>Har Svenska Kommunförbundets information haft stor eller liten betydelse för din kommuns ställningstagande till finansiell samordning?</p> <p>☐ Mycket stor</p> <p>☐ Ganska stor</p> <p>☐ Varken stor eller liten</p> <p>☐ Ganska liten</p> <p>☐ Mycket liten</p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p>

13	<p>Vad anser du som företrädare för din kommun om lagens konstruktion?</p> <table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>Mycket positivt</th> <th>Ganska positivt</th> <th>Varken positivt eller negativt</th> <th>Ganska negativt</th> <th>Mycket negativt</th> <th>Ingen uppfattning</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Att det ska finnas ett särskilt samordningsförbund</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Att alla fyra organisationer måste ingå i samordningsförbundet</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Att samordningsförbundet är begränsat till fyra särskilda organisationer</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Att samordningsförbundet är politiskt styrt</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Att lagen möjliggör en permanent verksamhet</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Att finansieringsandelarna är fasta</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>		Mycket positivt	Ganska positivt	Varken positivt eller negativt	Ganska negativt	Mycket negativt	Ingen uppfattning	Att det ska finnas ett särskilt samordningsförbund	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Att alla fyra organisationer måste ingå i samordningsförbundet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Att samordningsförbundet är begränsat till fyra särskilda organisationer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Att samordningsförbundet är politiskt styrt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Att lagen möjliggör en permanent verksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Att finansieringsandelarna är fasta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	Mycket positivt	Ganska positivt	Varken positivt eller negativt	Ganska negativt	Mycket negativt	Ingen uppfattning																																												
Att det ska finnas ett särskilt samordningsförbund	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																												
Att alla fyra organisationer måste ingå i samordningsförbundet	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																												
Att samordningsförbundet är begränsat till fyra särskilda organisationer	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																												
Att samordningsförbundet är politiskt styrt	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																												
Att lagen möjliggör en permanent verksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																												
Att finansieringsandelarna är fasta	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																												
14	<p>Samverkar din kommun inom rehabiliteringsområdet (på annat sätt än finansiell samordning) med en eller flera av följande organisationer; försäkringskassa, landsting och/eller länsarbetsnämnd/arbetsförmedling?</p> <p>☐ Ja, Frisam (enligt prop. 1996/97:63)</p> <p>☐ Ja, annan samverkan <i>Fyll i nedan</i></p> <p>☐ Nej</p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>																																																	

15	<p>Har din kommun positiva eller negativa erfarenheter av annan samverkan inom rehabiliteringsområdet?</p> <p>☐ Mycket positiva</p> <p>☐ Ganska positiva</p> <p>☐ Varken positiva eller negativa</p> <p>☐ Ganska negativa</p> <p>☐ Mycket negativa</p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p>
16	<p>Finns det ett stort eller litet behov av att samverka kring individer med sammansatta problem i din kommun?</p> <p>☐ Mycket stort</p> <p>☐ Ganska stort</p> <p>☐ Varken stort eller litet</p> <p>☐ Ganska litet</p> <p>☐ Mycket litet</p> <p>☐ Vet inte/ingen uppfattning</p>
17	<p>Har du några andra synpunkter på finansiell samordning?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
18	<p>Har du några synpunkter på enkätens utformning?</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Tack för din medverkan!

Skicka in enkäten i bifogat svarskuvert senast den 18 februari.

Bilaga 8

Intervjuförteckning

	Organisation
De första samordningsförbunden	
Almrot, Ingvar	Motala kommun
Andersson, Lars	Försäkringskassan, Västernorrland
Andersson, Rune	Försäkringskassan, Dalarna
Sköld, Annike	Trollhättans kommun
Söderlund, Johnny	Försäkringskassan, Västra Götaland
Öberg, Madeleine	Norrköpings kommun
Fyra fallstudier	
Sörmlands län	
Enqvist-Bolin, Katarina	Länsarbetsnämnden, Sörmland
Jansson, Mariann	Landstinget, Sörmland
Karlsson, Anna-Lena	Försäkringskassan, Sörmland
Persson, Bengt	Nyköpings kommun
Sundholm, Tommy	Försäkringskassan, Sörmland
Finspång	
Arnell, Sven-Inge	Finspångs kommun
Jansson, Helen	Länsarbetsnämnden, Östergötland
Johansson, Peter	Socsams kansli, Finspång
Nilsson, Roland	Försäkringskassan, Östergötland
Rosandher, Åke	Landstinget, Östergötland
Hisingen	
Andersson, Ola	Delta (Socsam), Hisingen
Baar, Ann-Christine	Region Västra Götaland
Forsberg-Heitsch, Anita	SDF Torslanda
Gustafsson, Thomas	Länsarbetsnämnden, Västra Götaland
Höper, Sven	SDF Torslanda

Organisation

Uppsala län

Elofsson, Iris

Uppsala kommun

Hallberg, Claes

Länsarbetsnämnden, Uppsala

Magnusson, Eva-Maria

Försäkringskassan, Uppsala

Sjögren, Ingvar

Landstinget, Uppsala

Aktörer på nationell nivå

Klingensjö, Leif

Sveriges Kommuner och Landsting

Liljekvist, Margareta

Sveriges Kommuner och Landsting

Lindmann, Marianne

Arbetsmarknadsstyrelsen

Sundholm, Tommy

Försäkringskassans huvudkontor

Bilaga 9

Referenser

Ds 2003:2, Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Fridolf Marie (2004), Samordning – nya möjligheter inom välfärdsområdet. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet, maj 2004.

Gustavsson RÅ & Lundberg I (2004), Arbetsliv och hälsa, Arbetslivsinstitutet. Stockholm: Liber.

Lag om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser, 2004:793

Promemoria Socialdepartementet (2004-02-17)

Proposition 1996/97:63, Samverkan, socialförsäkringens ersättningsnivåer och administration, m. m.

Proposition 2002/03:2, Vissa socialförsäkringsfrågor m. m.

Proposition 2003/03:132, finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet

Socialförsäkringsutskottets betänkande, 2003/04:SfU4

Socialstyrelsen (2001), Samverkan för särskilt utsatta, Utvärdering av frivillig samverkan FRISAM.

Socialstyrelsen (2001), SOCSAM - försök med politisk och finansiell samordning

SOU 2000:78, Rehabilitering till arbete en reform med individen i centrum. Stockholm: Fritzes.

Statskontoret (1997), 1997:27. Perspektiv på rehabilitering

Statskontoret (2005), 2005:3, Sektorisering inom offentlig förvaltning

